G

[illegible] листа в книге 80

[illegible] тетради в другой книге 10

а по описи 70,

1 книге 29

2 книге 30

листа 61 в [illegible] тетради [illegible]

книг 7, описных 54,

итого; л 124

Петро [illegible] рокъ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1772 году марта 8 дня договорено пер
тлашниковъ выше написанныхъ рыбалъ [illegible]
[illegible] 4 копны сажень по 5 [illegible]
дали 4 четверика житного, 2 гречаного, четве
рикъ пшона, 5 фунтовъ соли, 5 фунтовъ
сала; и 4 кварты горелки.

SANCTI GREGORII

IN SEPTEM PSALMOS POENITENTIALES

 EXPOSITIO

PROEMIUM.

Si ille lex et propheta convenienter David, idest ma 1. Reg. 17.
nu fortis vocatus ē, quia ursū interfecit, leonē suffocavit,
Goliath fortissimū lapidis unius ictu prostravit, et gentes
innumeras imperij sui ditioni subegit: n̄ incongruè eodē
nomine sanctam animam accipimus, quae illū qui q̄si 1. petr. 5.
Leo rugiens circuit quaerens quem devoret, in se ipsa
interficit. Et si quando eam sicut fortis armatus aper Luc. 11.
to certamine aggreditur, lapidis, quē reprobaverūt 1. petr. 2.
aedificantes, illum ictu prosternit, carnis nihilominus pas-
siones subigit, atq; ad virtutum officia convertit.
Psalteriū quoq; eamdem animam spiritalibus exercitijs
assuetā n̄ inconvenienter nominamus. Sicut enī musicū
illud instrumentum triangulū decē chordarū inferius
quidem percutitur, superius verò sonare videtur:
ita aīa sanctae Trinitatis fide formata, decē legis
praeceptis instructa, inferius percutitur, et superius audit:

quia cum carnem aliquis perfecte afflixerit, tunc sua-
vissimum Deo in dulcedine melos reddit. per psalmum
ergo, meditationes et laudes et gaudia de Deo in animo
concepta accipimus, sicut cantum illius musici instrumenti
psalmum vocamus. psalmus iste, id est haec meditatio,
David, id est fideli animae virtutibus exercitatae attribuitur:
animae scilicet tendenti in finem, id est in Christum qui est initium et finis.
Christus finis dicitur, vel quia est consummatio legis et
prophetarum, sicut ipse pendens in cruce testatus est, cum
Johan. 19.30 aceto et felle potatus dixit: Consummatum est. quia
bonorum omnium perfectio est, quia nullum bonum perficitur,
nisi quod in summo bono solidatur. Sicut enim nobis non
sufficit alios bonos quaerere, nisi ad quos studeamus
agnitionem pervenire: ita eo invento nullus jam melior
psal. 8. quaeritur, quia omnis creatura eo, sub cujus pedibus
à patre omnia sunt subjecta inferior invenitur. pro octa-
va verò psalmus iste factus asseritur, quia pro con-
sideratione futurae resurrectionis Domino decantatur.
Omne praesentis vitae tempus septem diebus evolvitur;
et ideo aeterna dies, quae expleta horum dierum vicissi-
tudine futura est, octava vocatur. Et quia pro conside-
ratione extremi judicii psalmus iste concinitur, rectè
pro octava intitulatur. vel quia sequitur finem
carnalis et spiritalis generationis, ideo octava dicitur
resurrectionis. Caro enim ex quatuor constat=

elementis, aĩa tribg vegetatur naturis. Est eñ rnalis
ad discernendũ, concupiscibilis ad virtutes appetendũ,
irascibilis ad vitia avsandum. de hac enim ira per
eundem prophetam dicitur: jrascimini et nolite pecca- psal. 4. 5.
re. quod enim se contra seipsũ erexerit, et zelo rec-
titudinis inflammatg, contra viorũ se importunittes
viriliter commoverit, in conspectu interni judicis neqqd
deliquit. vel secundum quosdã octava dicitur, qa
sequitur sex ætates in hoc seculo viventjũ, et septi-
mã dormientiũ justorum. hunc autẽ psalmum
in hymnis habendum titulg adstruit: quia qui tactg
dolore cordis intrinsecus peccata sua confitens, cor
in pœnitentia conterit, suavem ad aures misericordis
Dej vocem exultaõnis reddit. majus est enim Luc. 15.
Angelis Dej super uno peccatore pœnitente gau-
diũ, quam de nonaginta novẽ perseverantia jus-
torum. Et qui pro indulgentiæ desiderio iniquitates
suas annuntiat, in tabernaculis justorũ dulciter
hymnizat. loquitur ergo in hoc psalmo fidelis aĩa,
octavam illam, id est diem judicij tremendam
considerans, terroremq districtionis dñicæ et repro-
borum damnaõnẽ perpetuam prudentiæ intuitu
contemplans. Et quia de suis meritis diffidens,

in se qualiter in illo tremendo examine iram ultionis divinæ effugere possit, non invenit; audacter quidem non, sed confidenter ad fontem misericordiæ, faciem ejus præoccupans accedit, malens in hac vita per pœnitentiam et flagella conteri, quam in futuro horrendis suppliciorum cruciatibus affligi. quid ergo dicat audiamus, et illius exemplo cum fiducia ad thronum gloriæ Dei adeamus.

Explanatio psalmi primi pœnitentialis.

psal. 6. ver. 1. Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Vides quam bonum principium, quam affectuosum, quam gratiæ plenum. in eo enim quod Dominum eum vocavit, quod sui iure misereri deberet ostendit. Dominorum enim est servos alere, non negligere: delinquentes corrigere, non necare: fugientes requirere, non abdicare. Domine ne in furore tuo. Solet fieri, ut qui Dominorum iram incurrunt, si eis reconciliari appetunt, patronos quærant, interventores adhibeant, advocatos adsciscant. Sed hæc anima illius terribilis judicij terrore perculsa, amoris Dei desiderio accensa, moras non patitur,

dilationem accusatur; etsi ad horam Dei convenire
distulerit, damnationem se evadere non posse arbitratur.
Desiderium enim, non sustinet et impatientia modum
non habet. Vires ergo colligit, de misericordia con-
ditoris confidit, et quasi eum praesentem videat, lo-
qui praesumit. Ac si dicat: Scio quidem quia ab
oculis tuis, meis excludor meritis; sed tamen minor su-
cunctis miserationibus tuis. Tu igitur, Domine, cujus
me servum esse non abnego, cujus imperijs obtemperare
desidero, cujus suave jugum ferre nequaquam recu-
so, ne arguas me in furore tuo, hic me potius
argue: dum tempus est misericordiae, corripe: dum
dies salutis est, exerce. quis quis in hac vita fla-
gellis atteritur, in mansuetudine corripitur; quia
correptionibus emendatur. in illo autem tremendo
examine iniquus omnis in furore arguitur; quia
poenam interminabilem venia nulla comitatur. absit
ut in Deo furorem credamus. non enim esset incommuta-
bilis, si eum commovere posset alicujus neces-
sitas passionis, sed quia aliter de Deo, nisi secun-
dum humanum morem loqui non possumus, infinitae
damnationis sententiam, furorem vocamus.

Non utique illa justitiae severitate, aliqua omnino pertur-
batione Deus moveatur, sed quia in eos qui duplici
sunt contritione conterendi, irremediabiliter vindicatur.
Jere. 17. ne arguas me in furore tuo: non humano, non transito-
rio. furor namque sicut cito praeterit, ita suae vigorem
potestatis non nisi in viribus extendit: divinae vero
ultionis animadversio, non solum poenas in corpore et
anima multiplicat, verumetiam in damnatis immobi
liter perseverat. neque in ira tua corripias me. Sicut
major est furor quam ira, ita arguere majus est
quam corripere. Eos corripimus, quos amantes emen-
damus. Et quia post mortem carnis alij aeternis
deputantur supplicijs, et alij ad vitam perennem tran-
seunt purgaminis: fidelis anima non solum furorem
timet, sed etiam iram abhorret, teste beato Augus-
S. Augus. in hunc vs. tino: hi omnes qui non posuerunt sibi fundamentum
Christum, in furore arguuntur, quia aeterno igne
1. Cor. 3. cruciantur. qui autem eidem fundamento superpo-
suerunt lignum, fenum, stipulam, in ira corripiuntur:
quia igne purgati, ad beatitudinis requiem
deducuntur. Dicat ergo fidelis anima, quod fecit con-

siderans et quid sit receptura contemplans: Dñe,
ne in furore tuo arguas me, neq in ira tua corripias
me. ac si apertè dicat: hoc solum tota cordis in-
tentione efflagito, hoc indesinenter votis oibus
concupisco, ne me in illo tremendo examine, cum
reprobis ferias, cum purgandis flammis ultrici-
bus affligas. Et ut hoc fiat:

Miserere mei Dñe, quoniã infirmus sũ: sana me ver. 2.
Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.
In eo quod nñ venerandũ repetit, piæ dcis affectu-
se hre ostendit. quasi dicat: Tu domine, quem
suave videtur mihi sæpiùs invocare, miserere mei
dum tps ē misericordiæ. hîc me misericorditer
corripe: hîc per flagella contere: hîc igne tribu-
laõnis exure. Et ne quid in me post hujus vitæ
terminũ vindicandum invenias, oro ut per ignẽ
tui amoris omnem in me vitior rubiginẽ consumas.
Ex hoc opus ē ut facias, quoniã infirmus sum.
Ex peccato primi parentis pœnam contraxi magnæ Rom. 7.
infirmitatis: n bn quod volo, ago; sed quod odi malũ,
illud facio. infirmus sum, quià ad malum pronus
sũ. Sed tu, Domine, aarũ debilium velox medice,

sana me, scilicet interius os vitiorum labe emunda:
quoniam Conturbata sunt omnia ossa mea. id est, vir-
tutes animae obscuratae sunt, et extenuatae virtutes simul
conturbatae sunt. Caritas enim confunditur, hu-
militas impingitur, fortitudo deiicitur, castitas
impugnatur. per ossa virtutes accipimus, per quas
nimirum animam sustentamus. Sicut enim in ossibus est for-
titudo corporum, ita in virtutibus robur invenitur
animarum. Et plane debilis omnis comprehenditur anima,
nisi quae fuerit virtutum fortitudine fulta. postquam
enim in ordine culpam incurrit primus humani generis parens,
ab illa in qua positus fuerat mentis celsitudine
decidit, claritatem visionis divinae perdidit, suavis-
simas verbi Dei epulas, quibus interius reficie-
batur, amisit: oculos carnis ad obscoena et turpia
videnda aperuit, qui prius acie mentis, qua lu-
cis summae fulgor intuebatur, obscuravit.

ver. 1. Et anima mea turbata est valde: sed tu domine
usquequo? Et quia me infirmum sentio, quia
ossa mea conturbata agnosco, anima mea, scilicet
eo quod mea est, quod per me corrupta est, quod

per me debilis et ægra facta e, turbata e ad gemitum, commota e ad compunctionẽ et lamenta, valde magna scilicet et multimoda turbaõne. Turbatur en, quia peccavit, quia bonum Dominum offendit, quia vitam perdidit, mortem incurrit. sed tu Domine usquequo turbaris contra me, quia peccavi, quia te ad iracundiã delinquendo provocavi? vel, tu domine, Dæmones quidem invasores n dominj, n aal[illegible] malunt meam perdiõnem quàm salutem: sed tu, Domine, qui n vis mortem peccatoris: Singularis Domine, n abusivè, sed propriè: usquequo, ide quamdiu differs sanare? Ecce in conspectu bonj medici et curare valentis assisto, vulnera detego, preces emitto, dolores augeo, lacrymas effundo. Cur ergo dissimulas, cum n sit tibi non potentia, quã voluntas? licèt hoc celes in corde tuo: tamen scio, quia universorũ memineris. Oĩs curaõ quanto difficiliùs acquiritur, tanto acquisita cautiq custodis. Ezech. 33.

Convertere domine, et eripe animam meam: salvum me fac propter misericordiam tuam. Sal. ver. 4.

Ne magis turberis, supplico: ne ultra misererj differas, peto: immo Convertere, Domine, sicut aĩa mea conṽsa e ad te per turbaõnẽ pœnitudinis,

ita tu Convertere ad eam per serenitatem miseraonis.
et Conosus, eripe aiam meã: impediunt eam
vepres carnaliũ delectaonũ, detinent illã secularĩũ
Ephes 8. illecebrae cupiditatum: sed tu, qui potens es omnia
facere superabundanter quàm petimus, q intelli
gimus, eam eripe: igne tui amoris, terrenarum
dumeta voluptatum, quibus irretitur, adure: ex-
tra oem peccati appetitũ illã tuæ manu forti-
tudinis trahe. Salvũ me fac propr misericor-
diam tuam. parum e ut aiã meã a mundi vo
luptatibus liberes, nisi me ab hostiũ tentaonibus
virtutis tuæ protectione conserves. Boni medici
officium e, n solum salutem restituere, sed etiã
restitutam custodiæ sedulitate servare. Sic ergo
et tu cum aiam meam à carnalibg desiderijs eri
pueris, da mihi in bono perseverantiã, ne mihi
demissos laqueos iterum tentaonũ incurram.
et hoc propter misericordiã tuã: n de meis me-
ritis confidens, me ut salvũ facias supplico, d
de sola misericordia tua psumens impetrare,
quod n de meis meritis spero.
b Ero: Quoniã n e in morte qui memor sit tui: in inferno

autem quis confitebitur tibi? Peccata consumata Jac. 1.
generant mortem. Nisi ergo conversus fueris, nisi animam
meam eripueris, nisi me salvum feceris, in peccatoris
me caligine, ideo in morte dimittis: quod si in morte
fuero, tui proculdubio memoriam perdo. Et inde hoc
scio, quod in morte penitus tui memor esse nequibo:
quoniam non est in morte qui memor sit tui. quomodo
namque mihi conceditur, quod omnibus denegatur?
In inferno autem quis confitebitur tibi? sicut de
morte ad infernum peccator pervenit, ita de pecca-
torum multitudine in desperationis foveam cadit.
unde et scriptum est: peccator cum venerit in pro- Prov. 18. 3.
fundum malorum, contemnit. fidelis anima
non exaudiri metuens, miserias quas perlata est
si non exauditur, enumerat; ut se nimio timore
concutiat, et Deum citius ad misericordiam flectat.
ait ergo: In inferno autem quis confitebitur tibi?
quasi dicat; dico si non erepueris me, in morte fu-
turam me video. Et non solum in morte futuram
me video, sed etiam in inferno, ideo in desperatione
me sepeliendam cognosco. quod si in inferno fue-
ro, tibi me confiteri non posse perpendo. Nullus enim

in inferno confitebitur tibi. Et hoc quod ait sub specie
interrogantis: In inferno autem quis confitebitur tibi?
Eccles. 15. 9. Scilicet nullus. non enim est speciosa laus in ore peccatoris.
aliter: quoniam non est in morte qui memor sit tui, precor
ut animam meam liberes a carnalibus desiderijs, quae
1. petr. 2. militant adversus eam. Si enim hoc non feceris, interficient
me: quia a te, qui es vita mea separabunt me.
Cum enim tu sis illud idem animae, quod est anima
corpori: Si tibi inseparabiliter non inhaesero, necessario
mortem incurro. Et si in morte fuero, tui memor
non ero: quoniam non est in morte qui memor sit tui.
Sicut nullius rei meminit caro mortua, ita nec te
sentire praevalet a te Deo anima divisa. nulla societas
2. cor. 6. luci ad tenebras. Ubi autem tui ingreditur memoria, ibi est lux veritatis immensa. quod tamen intelligi
et aliter potest, quasi dicat: immedicabile vulnus est
recidendum ense, et membri in cute mortui abscissio
potius est necessaria, quam medicina. Sed ego non sum
ut membrum mortuum, cui medicina non proficiat,
sedulitas nihil conferat. Nam sum memor tui, -
scilicet misericordiae, te enim medicum scio, misericordem non ambigo, longanimem agnosco, quod non
facerem si in morte essem. Et hoc apparet a toto,

quoniam n̄ est in morte.
Laboravi in gemitu meo: lavabo per singulas Ver. 6.
noctes lectum meum, lacrymis meis stratū meū
rigabo. Dixerat superiùs, salvū me fac, et tuū
ē ut facias: nam ego laboravi in gemitu meo.
adest miser, adsit et misericordia. miseriā meā
ego cognosco, vulnꝰ n̄ dissimulo, peccatū n̄ celo.
Nisi enim miserū me agnoscerē, in gemendo n̄ labo-
rarē, [illegible] ego laboravi, idē studiosè egi, ut eēm
in gemitu, sc̄lt ut quousq; viverē, gemendum mihi
putarem. Et laboravi in gemitu, idē, meo mihi prop-
rio. nemini ēn sicut mihi ingemiscendum æstimo,
quia ꝑ oībus me peccasse perpendo. Et quia n̄ suf-
ficit bene incipere, nisi studeat quis in bono opere
perseverare, adjungit: Lavi per singulas noctes,
idest per singulas tenebrosas cogitaones, lectum
meum. per lectum, conscientiam accipimus:
quia sicut in lecto jacentes quiescimꝰ; ita in ea
ṽ legi Dei, ṽ legi peccati consentimꝰ. Et sicut
laboribus ꝑssi in lecto quiescentes reficimur;
ita dum mundi hujus adversitatibꝰ ꝑmimur, in
bona conscientia interius delectamur, paulo

2. Cor. 1. 12. attestante qui ait: gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. Lectum ergo per singulas noctes lavat, qui Conscientiam à cogitationibus tenebrosis, lacrymis Compunctionis emundat. Et non solum Conscientiam purificabo, sed etiam lacrymis meis stratum meum rigabo. quia vilis lectus est stratum, per ipsum carnem accipimus. Et quoniam sicut stratum facile concutitur, ita caro ab infirmo animo variè usatur, sicut per eundem prophetam dicitur,
psal. 43. 3. universum stratum ejus usati in infirmitate ejus. Rigat ergo lacrymis stratum suum, quia continuo luctu et dolore, carnis maculas diluit, et cordis duritiam imbre compunctionis emollit: ut sicut hortus recepta suavi pluvia evidenter germinat, ita caro lacrymarum fluentis rigata, bonorum operum et justitiae germen emittit. Cur autem laboraverit, causam subdit, ac si dicat: ideo laboravi, ideo ingemui. quia,

ver. 7. Turbatus est à furore oculus meus: inveteravi inter omnes inimicos meos. Humana natura ad imaginem primitus et similitudinem Dei condita, per praevaricationis culpam a contemplationis divinae claritate

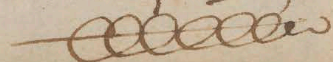
expulsa, sicut immortalitatis æternæ beatitudinem perdidit, ita interiorem oculum aiæ, scilt ræonabilem obscuravit. Et quia postea bonu' a malo discernere noluit, volens post mu' quid sit sequndum, i Johan. 1. quidve fugiendu' eet, scire nequivit. Et quia illu' qui lux e, et in quo n sunt ullæ tenebræ, n tenuit, sicut in nocte, sic postea in meridie palpavit. dicat ergo fidelis aa: turbatus e a furore oculi mei: quia discernendi recte voluntatem n habui, per furorem, idest damnaonis sententiam, ipsa' eligendi potentiam amisi. Vel etiam illius a furore oculi turbatur, quia tremendi diem judicii, damnari metuens, intuetur. Cum en quod quisq gesserit, quia ibi sit receptus, considerat; mentem quæ hoc videt, malorum suorum consciam, ipse judicii terror perturbat. Et quia ad illud judiu' venire n trepidat, nisi quem conscientia de peccatis accusat, ideo adjungit: inveteravi inr oes inimicos meos, acsi diceret: ideo ad illud terribile examen deduci metuo, quia per consuetudine' et perseverantiam pravorum operu', n novum, sed vetere' me peccatore' agnosco. Cum en som inr inimicos

meos, spūs videlicet malignos; quia eorū a me
suggestiones n̄ repuli, illis consentiens in tenebrarū
operibus inveteravj, idest in veteris hnis inobe-
dientiam redegi. factus sū comparabilis veterj
vesti, sicut eñ vetus vestis nec ornatum adjicit,
nec frigus repellit; ita ego nec frigus tentaonis
expellere valeo, nec proximorū aiās per doctrinae
vbum adorno. vel, inveteravi hteons inr̃ inimicos
meos, inimicos sclt catholicae fidej, et xtianae
religionis.

ver. 8 discedite à me omnes qui operamini iniquittẽ:
quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mej.

2. Cor. 6. 14. quae societas luci ad tenebras? quae conventio
christi ad belial? aut quae pars fidelis cū infidelj?
sicut eñ qui Diabolum sequitur, sanctorū colle-
giū affectu et opere aspernatur: ita qui Deo
perfecte adhaeserit, impiorū consortiū nequaquam
admittit. quia ẽ inveteravi conversatus inr̃ ini-
micos meos, ne amplius aliquid vetustatis in
me appareat, ne inimicorū conversao notam
mihi praevaricaonis infigat: vos qui operaminj

iniquittem,

iniquitatem, qui culpas vestras confiteri negligetis, qui in malis operibus impoenitentes perseveratis, hîc a me affectu discedite, hîc vos a me operum dissimilitudine elongate: ut quia a Deo receditis hic animo, et in futuro etiam corpore a me discedatis. discedite, ut amplius non communicem operibus vestris iniquis: quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei. Lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos? vocem flebilem Dominus exaudivit; quia ab omni inquinamento carnis et spiritus me mundavit. quomodo autem exauditus sit, ostendit: Cant. 5.

Exaudivit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit. ver. 9.

Exaudivit Dominus deprecationem meam peccata dimittendo. Dominus orationem meam suscepit, perseverantiam dando; quasi dicat: non solum pro peccatis meis flenti delictorum mihi indulgentiam contulit, sed etiam ne eadem ulterius committerem, gratiae suae ubertatem concessit. dixerat superius: discedite à me omnes qui operamini iniquitatem. Sed quia Caritas non quaerit quae 1. Cor. 13.

sua sunt: et hinc vera ēē ostenditur, cum ille diligit
qui adversatur, ideo subjungit:

Ver. 10. Erubescant et conturbentur vehementer omnes inimici mei: convertantur et erubescant valde velociter.
Ille veraciter caritatem habet, qui et amicū diligit in Deo, et inimicum diligit propter Deum. hinc
Luc. 6. 27. namque per semetipsam veritas dicit: diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos. ne
ergo surda aure præcepta transeat Dominica, pro inimicis orat āā exaudita: erubescant et conturbentur. Ergo quia propter peccata quæ perpetraveram
erubuj: erubescens verò ut ea diluerem, in gemitu meo
laboravj, exaudita veniam impetravj, et utinam
meo exemplo erubescat quicumque quòd ad imaginem,
Gen. 1. nem, et similitudinem Dei sit factus intelligit, et
qualiter illam peccando fœdavit, agnoscit. si se
circumspiciens, consideret et decorē quem perdidit,
et obscenitatem qua se vult quodam teterrimo colore perfudit, de operum suorum qualitate, nisi
sit lapis, erubescit. nobilis āā si quas aliquando
peccati notas admiserit, verecundiam tamen

a se funditus non repellit. nam et illud verum est aperta
desperationis indicium, si verecundia non sequitur peccatum.
unde sub judaeae specie contemnenti animae dicitur:
frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti eru- Jerem. 3. 3.
bescere. qui enim neglecto Dei timore peccata pecca-
tis accumulat, profecto ut meretrix fronte obdurat.
Sed quia minus est de anteacta vita erubescere,
nisi quis etiam studeat ea quae admisit, poeniten-
do corrigere, subjungit; et conturbentur vehementer.
Quisquis peccati sui modum considerans sibi iratus,
contra seipsum gravius, quod egit puniendo, invehitur,
per compunctionis lacrymas vehementer conturbatur.
quia vero per dolorem poenitentiae pervenitur ad con-
versionem vitae, protinus additur: Convertantur. Ille
nimirum ad Deum convertitur, qui tam cogitationes
suas, quam etiam operationes ad Deum semper
dirigere conatur. et quoniam tempus breve est,
et finis peccatorum mors est; ne quis putaret in
hominis esse potestate quando vias suas velit
corrigere, repetit: Erubescant, se peccasse,

erubescant, conversionem distulisse. et hoc faciant
2. petr. 3. 10. valde velociter: Dies enim domini sicut fur in
nocte ita veniet. unde Et Salomon; ne tardes,
Eccli. 5. 8. inquit, Converti ad Dominum, neque differas de die in diem.

PROEMIUM

in secundum psalmum poenitentialem.

ipsi David intellectus.

Sicut supra jam diximus, per David fidelis anima accipitur, cui et nomen interpretatio et operum magnificentia convenienter optantur. fidelis est anima, ea quae in hoc psalmo dicuntur, intelligat, et ab isto numquam intellectu recedat. intellectus vero David in hoc psalmo est, ut nemo se ante fidem de meritis suis, quae nulla sunt, efferat: nemo fide per gratiam accepta, de peccati impunitate praesumat: nemo bonum quod facit, sibi, sed gratiae Dei attribuat: nemo per desidiae torporem in bona operatione pigrescat. videamus nunc quid dicat.

Expositio

psalmi secundi poenitentialis.

psal. 31. ver. 1. Beati quorum remissae sunt iniquitates, et quorum

tecta sunt peccata. quasi dicat: cum oẽs velint
ẽẽ beati, diversi de beatitudine diversa sentiunt: et de-
sideriorum suorum errorem sectantes, ad beatitudinis
portum per devia venire proponunt. sed quid quid
illi æstiment, istud ẽ ratum, istud ẽ Catholicum,
quod illi solum sunt beati, quorum remissæ sunt
iniquitates originales per baptismum: et quorum
tecta sunt peccata, actualia post baptismum
commissa. Si tegit infirmus vulnera, quomodo illi
a medico adhibetur medicina? nonne si celare vul-
nus cœperit, latius extensum introrsum putrescit?
Sic et peccatum, nisi per confessionem detegatur, letha-
liter in intimis dilatatur. Et sicut vulnus non ostensum
etiam sanam carnem putredine inficit: ita pecca-
tum nisi confitendo reveletur, etiam siqua ibi sunt bona
corrumpit. Non enim accepta sunt Deo bona, quæ
malorum admixtione maculantur. sed aliud est quod
a peccatore hinc per obstinationem tegitur, aliud quod
miserante Deo per remissionem operitur. tegit
medicus vulnus sanandum medicamine, tegit
Deus peccatum ea, quæ multitudinem peccatorum 1 petr. 4
8.

operit, Caritate, si quis ergo peccata sua tecta ēē desiderat, Deo ea per vocē confessionis os-tendat. Sunt tamen quædam peccata, quæ quamdiu in hac vita vivitur, etiā a perfectis viris aut vix, aut nullatenus declinantur. habent enim Sancti viri aliquid quod in hac vita operire debeant: quia omnino ē impossibile ut in locutione, aut etiā in cogitatione numquam delinquāt. Student igitur viri Dei oculorū linguæq culpas tegere meritis vitæ, student pondere bonorū operum premere immoderata verborum. verum quomodo in electis ē

Hebr. 4. 13 possibile eorū transgressiones contegi, cum ab illo, cujus oculis nuda et aperta sunt oīā, n̄ possunt abscondi? Sed quia hoc quod tegitur, inferius ponitur, et aliquid aliud superducitur, ut quod ē subterpositum, tegatur: tegere peccata dicimur, quæ quasi subter ponentes abdicamus. quibus nimirū quasi tegmen superducimus, dum bonorum operum nos indumento vestimus. peccata itaq tegimus, si bona facta malis actibus superponamus.

Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum, ver. 2.
nec in spiritu ejus dolus.
Si nosmetipsos judicaremus, non utique judicaremur. 1. cor. 11. 31.
Si nobis peccata nostra imputaverimus, non ea nobis im
putat Deus. Si ea satisfaciendo puniremus, nul-
lum qui nos in futuro puniat, inveniremus. impu
tare sibi Adam peccatum suum noluit, quando cul-
pam suam in Creatorem refudit, dicens: Mulier, gen. 3. 12.
quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno,
et comedi. Unde quia se confiteri culpabilem
renuit, mortiferae damnationis sententiam ad pos
teros misit. judicare autem seipsum nemo pote-
rit, nisi qui virilem animum ad ista persequendum
assumit, sicut per eundem prophetam dicitur:
persequar inimicos meos, et comprehendam illos, psal. 17. 38.
et non convertar donec deficiant. qui est mollis proub. 18. 9.
est, et dissolutus in opere suo, frater est opera sua
dissipantis. ideo dixit: Beatus vir, quasi dicat:
ab hoc opus nemo assurgere praevalet, nisi qui tan
tae fortitudinis vires habet. quid est fortius quam
omnes animi sui motus rationi subigere, omnia carnis
desideria spiritus virtute frenare, proprias voluntates

abjicere, contemtis visibilibus ea quae non videntur
prov. 16.32. amare! unde et Salomon ait: melior est patiens
viro forti; et qui dominatur animo suo, expugnato-
re urbium. nec est in spiritu ejus dolus. illi quidem
peccatum non imputabitur, in cujus spiritu dolus menda-
cij non invenitur: qui se justum esse non simulat, qui
ea etiam quae occulte deliquit, non celat. in spiritu
publicanj ad templum ascendentis, dolus non fuit:
quia dum illum quem occulta non latent, pla-
care voluit judicem, confiteri se non erubuit peccato-
Luc. 18.13. rem. ait namque: Deus propitius esto mihi pec-
catorj. magis ergo justificatus descendit, quam
qui se de meritorum enumeratione jactabat. denique
prov. 18.17. et justus in principio sermonis accusator est
suj. in pharisaei vero spiritu dolus fuit, qui ma-
gis videri, quam esse justus optavit. dum ergo
ea quae clamare debuerat, tacuit, miser quod
sibj tacendum erat, clamavit. et per superbiam,
si qua in eo fuerant, minuit merita, qui hu-
miliari contemnens, adauxit peccata. et nos
ergo exemplo hujus publicanj, et occupemus

faciem hujus judicii in Confessione, et effunda-
mus coram illo corda nostra, levantes puras manus
sine ira et disceptatione, in habitu ordinato, cum
verecundia et sobrietate: ut qui vi tentationis pate- 1. tim. 2.
tes, manum effugere non possumus judicii, per con- v. 8. et 9.
fessionem mundati, clementiam experiamur misericordiæ.

Quoniam tacui inveteraverunt ossa mea, dum ver. 3.
clamarem tota die. Ille in cujus spiritu dolus non
est, beatus est: è contrario ille, in cujus spiritu dolus est,
infelix est. Et hoc mihi experto credendum est:
nam inveteraverunt ossa mea, quoniam tacui, dum
clamarem. Per ossa nimirum virtutes accipimus,
quia per eas anima, sicut corpus per ossa, sustentatur.
quæ profectò inveterantur, quando a statu suæ
fortitudinis infirmantur. Sicut enim morborum
infestationes corporis ossa debilitant, vitiorum
importunæ turbationes animæ virtutes infirmant.
Ait ergo: inveteraverunt ossa mea. Ac si di-
cat: virtutes et justitia, et ratio et intelligentia,
ita in me debilitatæ sunt, ut nec per me qui-
dem vitijs resistere, nec animam ægram, et ad

ima mentem, virtutu' valeam fortitudine sus-
tentare. Et quia per humilitate' confessionis
ad novu' homine' pervenire nolui; per arrogan-
tiæ jactantiam inveteris infirmitte permansi.
Quare autem inveteraverunt, caām aperit, cum
ait: quoniam tacui, dum clamarem tota die.
Cum clamare et tacere inr se repugnent, quomo
potest fieri ut aliquis taceat, et clamet? Sed ille
tacet nimiru', et clamat, qui peccata [...]ē sua
silentio contegit, merita verò per voce' magnifi
caonis extollit. q certè ille taceat, et clamat,
qui peccata quidem pterita per confessionem n
annuntiat, et per cor. impœnitens alia comittere
accepta peccandi libertate, n cessat. nam quod
peccatum clamor sit, testatur Scriptura quæ
gen. 18.20. dicit: clamor Sodomoru' et gomorhæoru' ascē
ibid. 21. dit ad me. Et iterum: descendam videre utro
clamorem qui venit ad me, opere compleverint.
peccatum quippe cu' voce, culpa e inactione: pec-
catum cum clamore, e culpa cum libertate.
dum clamarē tota die. tota die clamat, qui
pro oī bono opere quod agit, laudari affectat:

vel etiam tota die clamat, qui publice peccare
non trepidat.

Quoniā die ac nocte gravata ē super me ma- ver 4.
nus tua: Conusus sum in ærumna mea, dum
configitur spina. Sicut per noctem opera
tenebrarum, ita per diem, bonarum intelligimus lu-
cem actionum. qui ergo peccare n̄ desinit, et cæ-
teris se ꝑferens, per bona opera superbit, die
ac nocte divinæ potentiæ iram incurrit. vel die
ac nocte, ie in prosperitate et adusitte. gravata
est super me manus tua. quia enim et in adversis suc-
cubuj, et in prosperis me nimis erexi, irā tuæ potē
tiæ super me provocavi. Conusus sū in ærumna
mea, dum configitur spina: quoniam manus
tua, quæ superbos humiliat, humiles exaltat,
gravata ē super me. me enim superbū depssit;
quia n̄ solum peccatum mihj dnari permisit,
sed etiam de qua nimis gloriabar, justitiam
mihj difficilem fecit. ideo conusus sū in ærūna
mea. qui enim de me ꝑsumens, quasi divitem
me prius et nullius egentem credidi; postea
ad me redjens, quam sī miser et infelix agno

vi. Et hoc feci, dum configitur spina, per spinã,
oẽ peccatum ideo accipitur; quia dum confert
delectaonẽ, quasi pungendo lacerat mentem.
Tunc aũ poenitentis aĩa ad lamentum ducitur,
cum perpetrata nequitia in memoria fixè reti
netur. In alia translaone n configi, sed confri
gi spinà dicitur: quia nimirũ mens ad luctũ
vertitur, ut peccati compunctio poenitendo fran
gatur. quomõ aũ sit g̃osus, ostendit, cũ subdit:

ver. 5. Dilectum meum cognitum tibi feci, et injus-
titiam meam n abscondi.

hebr. 4.13. Quamvis oĩa sint nuda et aperta oculis tuis,
tamen quia ore confessio fit ad salutẽ, feci tĩ
cognitũ delictum, dicens illud ẽẽ meum.
mihi eñ, quia deliqui imputo, me solũ in ope
rum meorũ pravitte culpabilem clamo. Plus ẽ
delictum cognitum facere, quàm delictũ mani
festare. Ille eñ delictum cognitum facit, qui n
solùm quod fecit annuntiat, sed etiã omnẽ
peccati caã et originem narrat. qui n superfi
cie tenus peccatum loquitur, sed et quando, et
ubi, et quomõ: et si p ignorantia, vel casu,

vel studio deliquerit, confitetur. Et injustitiam
meam n̄ abscondi. Nullū in corde meo dolositatis
scrupulū retinui: injustū eē quidquid à me
habeo intimavi. Oē eñ datū optimū, et oē donū
perfectum desursum ē. delictū meū cognitū Jac. 1. 17.
ti feci, et injustitiam meam n̄ abscondi. n̄ solum
quod deliqui, quae mihi facienda fuerat bona
ꝑtereundo aperui; sed quidquid commisi, quae
ꝑtereun[do] fuerant mala faciendo narravi.

Dixi confitebor adversum me injustitiā meam Ver. 6.
Domino: et tu remisisti impietatem peccati mei.
Quod delictum meum cognitum ti feci, quod in
justitias meas n̄ abscondi, n̄ fuit ex necessitate,
vel alicujus levitatis occasione, sed ex poenitendi,
et confitendi ꝑ meditatione. nam dixi, id ē in corde
meo statui; Confitebor adversum me injustitiam
meam Domino. adversum se confitetur, qui omō
confitetur quod aperit. qui in peccati confessio-
ne sibi n̄ parcit; quidquid peccavit, n̄ Deo im
putat, n̄ Deo annotat, n̄ fortunae attribuit, n̄
diabolo, n̄ constellationi adscribit. in eo autem
evasurum se credit, si sibi iratus se sine moderatione

accusat. Et tu remisisti impietatem peccati mei.
Attende quantae sit indulgentiae vitalis velocitas,
quanta misericordiae Dei commendatio, ut Confiten
tis desiderium comitetur venia, antequam ad crucia-
tum perveniat poenitentia; ante remissio ad cor
perveniat, quam confessio in vocem erumpat.
tu remisisti impietatem peccati mei. tu qui solus
parcis, qui solus peccata demittis, quis potest
Luc. 5. 21. dimittere peccata, nisi solus Deus? remisisti im-
Is. 38. 17. pietatem peccati mei: projecisti post tergum
tuum omnia peccata mea. non solum peccatum
Isa. 5. remisisti, sed etiam ipsam impietatem, pravae scilicet
operationis intentionem; ut jam nulla in corde
meo malitiae radix remaneat, ex qua pestiferae
actionis de cetero germen succrescat.

Ver. 7. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore oppor
Job. 14. 4. tuno. Scriptum est, quia nemo sine peccato,
neque infans cujus est unius diei vita super terram.
Et iterum Job testatur, quia caeli non sunt mundi in
Job. 15. 15. Conspectu ejus, et Angelis suis reperit pravitatem.
cap. 4. 18.

Quanto ergo electus quisque cori sanctitate praeeminet, tanto magis de his, sine quibus haec vita non ducitur, venialibus peccatis dolet. quis autem sanctior paulo, qui cum delectaretur Legi Dei secundum interiorem hominem, et aliam legem in membris suis, legi mentis suae videret repugnantem, miserum se exclamans commemorat, et de se diffidens, de corpore mortis illius per Dei gratiam liberari expectat. idem nihil sibi conscius fuerat, sed nequaquam in hoc se justificatum credebat. sancti etenim viri licet magnis jam virtutibus polleant, habent tamen adhuc de culpae obscuritate quod ferant, Et licet magna iam vitae claritate luceant, aliquas tamen peccati nebulas, vel quasdam noctis reliquias, nolentes trahunt. quod divinae profecto pietatis dispensatione agitur, ut qui ascensiones in corde suo disposuit, ad humilitatis celsitudinem sua melius infirmitate sublevetur: quatenus unde prava reprehensibilia humiliter patitur, inde verius in justitiae virtute roboretur; et eo se in virtutis culmine erectus minimum sentiat,

rom. 7.

1. cor. 4. 4.

psal. 83. 6.

quo suis viribus etiam parva quae eum impediunt,
non expugnat. orat ergo pro remissione peccatorum
Sanctus: quia sine peccati macula solus invenitur
homo Jesus Xtus. denique de ipso solo legimus, quod
heb.7.27. non habet quotidie necessitatem, quemadmodum Sacerdo-
tes, prius pro suis delictis hostiam offerre, deinde
pro populi. Verum ne aliquid intelligas transito-
rium appeti in omne sanctorum, adjungitur, ad te.
Electi etenim Dei orantes ut ad Deum perveniant,
infirmitatis suae incessanter excessus deplorantique
et inde refectionis intimae dulcedinem sentiunt,
unde vim suavissimi amoris per lacrymas
emittunt. In tempore opportuno. Ecce nunc tempus accep-
tabile, Ecce nunc dies salutis, dicit Apostolus.
2.cor.6.22. tempus opportunum, tempus gratiae, dies remissionis,
Ephes.2.4. plenitudo temporis: in quo propter nimiam caritatem suam
gal.4.5. qua dilexit nos Deus, misit filium suum factum
ex muliere, factum sub lege: ut eos qui sub-
lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum
reciperemus. Sed quid est, quod dicit: in tempore
opportuno?

Opportuno? num quid et ante adventū Xti non exti
terunt Sancti qui orarent pro hac sua et populi igno
rantia? fuerunt planè: sed quia ipsum in carne ven-
turum expectabant, eumq solum salvatorem suū esse
sciebant, per eius nimirum fidem salvati sunt. jamq
illud tempus opportunū in corde susceperant; quia
ad ipsū toto cordis desiderio nil hesitantes suspirabāt.

Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ver. 8.
ad eum non approximabunt.

Aqua profunda, verba ex ore viri. Et de haereticorum prov. 18.4.
adinventionibus scriptum est: aquae furtivae dul- prov. 9.17.
ciores sunt. per aquarum ergo diluviū, multipli
citatem intelligimus doctrinarum. a quibus nimirū
paulus nos prohibet, dicens: doctrinis varijs et pe heb. 13.9
regrinis nolite abduci. quisquis enim haereticas et
profanas novitates susceperit, longè a veritate abdu-
citur. Et eo ad littus misericordiae Dei non approxi
mat, quo inanium garrulitatum fluctibus raptus,
in procellosam se disputationū caliginem omnes
recipiens ineptias jactat. illis ergo tempus op-
portunū non est, qui de sua stulta sapientia in

flati, inde Deum placare debuerant, inde eū ma-
gis per vanarū assertionum blasphemiā irritant.
Et excusando excusaões in peccatis, ut ad Deum
veniant n̄ inveniunt remediū, quem per compen-
diū confessionis possent hr̄e placatū.
ver. 9. Tu es refugium meum a tribulaōne quæ circumde
dit me: exultaō mea, erue me a circumdātibꝫ me,
quasi dicat: Illi in diluvio aquarum, idē in mul-
tiplicitate doctrinarum et excusaōnū ad te non
approximabunt: sed ego qui delictum meum
cognitum tibi feci, qui injustias meas n̄ abscondi,
qui a fidei unitate n̄ exorbito, qui de me diffi
dens, de multitudine miseraōnū tuarū ꝓsumo,
ad te per humilitatem confessionis approximo.
nam tu es refugium meum. maledictꝫ homo q
Jer. 17. 5. spem suam ponit in hōe: et benedictꝫ hō qui cō
fidit in domino. impugnant me carnis illecebræ,
circumveniunt ignominiosæ passiones, perturbāt
inordinatꝫ desideriorum tumultꝫ: sed eo tutiꝰ
oīa despicio, quo de me vilia sentiens, in solo
virtūtis tuæ munimine confido, exultaō mea

erue me. In divinæ contemplaōnis claritate electorū
mentes quanto graviores rerum tralium tumultus
tolerant, tanto in meditaōne secuturæ in perpetuū
felicitatis suavitq exultant. Et cum cœperint eis
mundanæ perversitates inæqualitates amarescere, tūc
primùm pnt internæ quietis suavitatem sentire.
et quia nil de seculo, nisi tristitiæ fructus colligunt,
Deum solummodo suū eē gaudiū dicunt. ceterùm
quoniam secundum aplum, oēs qui volunt piè 2. tim.
vivere in Xto persecuōnem patiuntur: ideo sub- 3.12.
jungitur: Erue me a circumdantibus me. Sancta
etenim aīa divini amoris spiculis vulnerata, cum
anhelare in Deum cœperit, cum ad superna se
patriam per desiderium extendit, ad tentaōnē
ei vertitur quid quid in hoc seculo amicum ā
tea blandumq putabatur: quia qui peccantem
amare consueverant, recte viventem crudeliter
impugnant. voluptates nihilominus pristinæ
ad memoriam redeunt, et resistentem se gravi
aperti certaminis perturbaōne affligunt.
orat ergo, ut in his oībus liberaōnis præsidiū

a Deo habeat, metuens ne ipso fatigaonis suæ tæ-
dio devicta succumbat.

Ver. 10. jntellectum tibi dabo, et instruam te: in via hac
qua gradieris, firmabo super te oculos meos.
Pendent inferiora ex superioribus. dixerat enim
propheta superius: remisisti impietatem peccati
mei: nunc verò ipsius propitiaonis divinæ vba
inserit, in quibus significat, non solum de præteritis
adeptum veniam, sed etiam de futuris peccatis
divinitus sibi provisam esse cautelam, dicens:
jntellectum tibi dabo, et instruam te. Homo cum
psal. 48. 21. in honore esset, non intellexit; comparatus est jumen-
tis insipientibus, et similis factus est illis. qui
naturæ rationalis dignitatem contra auctoris nostri
præcepta superbiendo perdidimus, per infusam
cordibus nostris Spiritus sancti gratiam, quam in nobis
peccatum obscuraverat, intelligentiæ lucem
confessionis humiliaone revocamus. Cum enim
ad secretarium cordis accedimus, et quam dis-
trictus judex futurus sit, qui nunc est patiens

et longanimis; consideramus; cum ad intuenda sanctorum p̄mia, et iniquorum damnaōnē oculos mentis attollimq; cum de futuris incerti, ne labamur metuimus; et ea quæ male egimus, flendo punimus: tunc nimirū salutari a Deo intellectu accepto, de cordis nostri ħtaculo ignorantiæ tenebras effugamus. Sed quia minus ē̄ rectè intelligere, ni studeat quis rectè intellecta moribus honestte complere, adjungitur: Et instruam te. n̄ te permittam perfunctoriè voluntt̄is meæ arcana cognoscere; sed et hoc tī conferam, ut etiā bonum quod intellexeris, peragas: et qualr̄ id agendum sit, cauta consideraōne discernas. Sunt namq n̄ nulli, qui rectè quidem offerunt; sed rectè dividere n̄ sciunt: quia bonum quodlibet recta intentione incipiunt, sed habere in eodem bono opere discretionis virttem postponunt. Hi nimirum quod bene inchoant, malo plerūq fine consummant: quia inde reatum incurrunt criminis, unde fructū hr̄e potuerunt virtutis. quia vō nil ē̄ bonum quod incipimq, nisi per

severanti illud fine compleamus, rectè subditur: in via hac qua gradieris, firmabo super te oculos meos. quamdiu hic vivimus, in via sumus, qua ad patriam tendimus. maligni autem Spūs iter nostrum quasi quidam latrunculi custodiunt, et operi nostro insidiantes, deceptionis suæ ubique laqueos tendunt. facile ergo inter laqueos ambulantes labimur, nisi sapientiæ Dei ducatu gubernemur. in hac verò via ille non graditur, qui trahitur rerum vel copiam cupiens, vel inopiam metuens, a rectæ operaōnis studio revocatur. Sed quoniam is qui spū Dei operatur, non desidia corrumpitur, non timore repellitur, non labore lassatur, non incongruè subjungitur: qua gradieris; quia nimirum semper de virtute in virtutem graditur, quia a sanctæ operaōnis studio nulla antiqui hostis calliditate superatur. super eum ergo qui in hac via graditur, Deus oculos suos firmat: quia quicumque a boni propositi intentione non deficit, respectus ab eo divinæ misericordiæ numquam recedit; quatenus eum

semper in omnibus adjutorem habeat, ad quem indefi
cientis amoris desiderio incessanter anhelat. unde
et talibus per eundem prophetam scriptum est: Oculi psal. 33. 16.
Domini super justos.

Nolite fieri sicut equus et mulus: quibus non est Ver. 11.
intellectus. Sancti viri cum mala sua superant,
cum ad superna intuenda bonorum operum perfec
tione volant, nil esse quod faciunt deputant,
nisi etiam alios ab errore compescant. Scriptum enim est:
Caritas non quaerit quae sua sunt. Sollicitae ergo 1. Cor. 13. 5.
certionis inspectione in secretis exordium ipsam
matrem virtutum caritatem exquirunt, quam
profecto se non habere comperiunt, nisi omnibus etiam
inimicis eadem velint tribui, quae sibi optant
impendi, Unde sancta ecclesia quae per confes-
sionis vocem peccata sibi dimissa non dubitat, et
ipsius promissionis divinae oraculo roborata, in
eo quod superare vitae hostium insidias incurre
re non formidat, ad proximos alloquendos conver
titur, et ne ipsi ab hac immensitate pietatis

Dei inveniantur exortes, hortatur, dicens: nolite
fieri sicut equus et mulus. ac si dicat: quoniā
quidem ad nāe vestræ statum pietas divina
vos revocat, et similitudini suæ imaginē quā
inobedientia destruxerat, benignitas, salvato
ris nostri in vobis reformat: nolite divitias boni
tatis Dei contemnere: nolite sicut equus alenu
sessorem indifferenter portare. Equus enim sicut
Dominum suū ad portandum recipit, ita etiā
sine discretione alios, qui volunt ascendere,
sessores admittit. qui ergo timore Dei postpo-
sito, qui Dominus oium ē, diabolicæ se potes-
tati subjecerit, et aā quæ sedes sapientiæ ee
debuerat, fallacis domini dioni mancipaverit,
sine intellectu procul dubio sicut equus existit.
mulus verò sicut onus Domini sustinet, ita se
cuilibet extraneo onerabilem pbet. quis quis
math. 11. 30 itaq domini illius, cuius jugum suave, et cujus
onus leve, pcepta rejiciens, gravissimas pecca-
torum sarcinas ferre n recusaverit irrationabilē
se profectò sicut mulum ostendit.

jn camo et freno maxillas eorū constringe, q̄ ver. 12.
n̄ approximant ad te. plerumq̄ qui p̄cepta Dej
aure cordis audire renuunt, persecutionū verberib̄
ad monentur, ut ad virtūtis amorē pœnarū dolores
pertrahant, quos æternæ vitæ p̄mia n̄ jnvitant.
de quibus nimirum scriptum ē: Sola vexatjo jsai. 28. 19
intellectum dabjt auditui. sæpe etenjm amator
p̄sentis seculi jta ab eodem, quem diligit, mūdo
despicitur et impugnatur; ut cum eo nequaq̄
currere valeat, sed fractus adversitate torpescat.
quod divinæ profectò dispensatione miserationis
agitur: quia in hoc mundo despectus, tanto-
celerius trahitur ad Deū, quanto nil h̄t in se
culo ubi delectetur. orat igitur fidelis anima,
ut lubricos peccantiū cursus mundana adversitte
virtus divina coerceat: quaten̄ erroris sui desi
deria sequi n̄ valeant; et hoc modo ad se reversi,
saltem ex difficultate et impotentja peccandj
resipiscant. possum̄ quoq̄ p. os camum et frenum
vba divinæ legis accipere: quæ quia peccatib̄

aliquando graviter minantur, de pœna, aliquando
blandiuntur de venia, dum in ora fideliū veniunt,
vagos eorū gressus more freni et camj restringunt.
maxillas constringunt, quia vocem jactantiæ com
primunt; dum qui ex vitio superbiæ solebant jacta
re merita, per humilitatis virttem discunt confi
teri peccata. quare autem tantopere pravorum
hominū eorum in vitam conversionē exoptet, ostendit
cum subdit:

Ver. 15. Multa flagella peccatoris: sperantem autē in
Domino misericordia circumdabit.

Qui enim per superbiam erectus contra Conditorem
peccata augere non desierit, et hic curarū adversan
tium flagellis affligitur, et in futuro duplici nihi
lominus contritione conteretur. Cui si ad iniquitatis
suæ cumulū peccanti contigerit exterius proficere,
hoc ipsum scilicet est divinæ animadversionis flagella to
lerare: quia modò in conspectu Dei eo ipso interius
dejicitur, quo falsa gloria in conspectu hominū
exterius elevatur. Et illi sua in pœnam

vertitur culpa: quia hoc ipsum fuit vere intus cade
re, quod foras ostenditur profecisse. haec quidem su-
dicta in confidentes veniunt: sperantem autem rom. 8. 28.
in domino misericordia circumdabit. diligentibus
enim Deum, omnia cooperantur in bonum. qui in amo-
re caelestium fixus, seculum perfecte despexerit, nulli
omnino vanitati succumbit, nulla hunc adversitas dei
cit: nulla prosperitate corrumpitur: flagellis pro-
ficit: quippe qui ea aut quae perpetravit peccata
obliterat, aut quae perpetrare poterat, futura devitat.
Et sibi omnia fore existimat prospera, quae a dilecto
ribus mundi putantur adversa.

Laetamini in Domino, et exultate justi: et gloria ver. 11.
mini omnes recti corde. quasi diceret: quando
quidem sperantes in Domino misericordiae divinae
clypeo muniuntur: Laetamini in domino, et exul- Isai. 48. 2
tate justi. non est impiis gaudere, dicit Dominus:
quia qui terrenarum rerum amore vincitur, in
Deo nullatenus delectatur. et quanto quis ad
tralia acriore cura exarserit, tanto magis ab
aeternis damnabili torpore frigescit. justis ergo

solummodo ut in domino laetentur dicitur: quia
qui Deum toto corde non diligunt, in eo laetari,
quamdiu secularibus delectantur, non possunt. Scrip
jacob. 4.4. tum est enim: quicumque amicus hujus seculi esse
voluerit, inimicus Dei constituitur. neque enim possu-
mus hic gaudere cum seculo, et illic regnare
cum Christo. sed justi tantum in domino exultant,
quia ita extra mundum sunt facti, ut nec prospera-
ri in mundo cupiant, nec adversa pati nullo tacti
praesentium amore pertimescant. Et notandum, quod
non solum laetamini dixit, sed etiam et exultate
adjecit: ut intelligas, eos non posse tristari in corde,
quibus divinae claritas miserationis fulget in
mente. Et gloriamini omnes recti corde. Illi quidem
qui habent cor ad terrena distortum, non gloriantur
in domino: quia spem suam posuerunt in mun
do. vos autem qui cor vestrum secundum Dei
voluntatem dirigitis, in spe beatitudinis aeternae
2. Cor. 10. gloriari debetis: ut qui gloriatur, in domino
18. glorietur. Illa namque sine dubio est vera-

gloria, quam nullius mæstitiæ obtenebrat pœna.

PROEMIUM

in tertium psalmū pœnitentialē.

psalmus David in rememoraōne de Sabbato.

Sabbatum requies interpretatur. Sabbatū humanū genus in primo parente habuit, qui quamdiu in Conditoris sui obedientia perstitit, in suavissimo contemplaōnis dulcē lecto requievit. in paradiso namq primus homo delicijs potitq, sicut nullam in aīa poterat sentire esuriem, ita etiā oēm quæ ex carne nascitur, ignorabat passionem. At postquam divini colloquij peccando familiaritatem perdidit, mortis legibq succumbens, requiem felicitatis æternæ amisit: et in procellosos mundanæ instabilitatis corruit fluctq, quia statum rectitudinis servare contemsit. fidelis ergo aīa requiem in primo homine perditam ad memoriam revocans, et futurum nihilominq vitæ æternæ sabbatum Spiritus agilitate contemplans, ab oī spus et Carnis

corruptione eripi, et ad futuram indeficientis beatitudinis requiem, consummato hujus vitae termino, orat sine cunctatione perduci. ait ergo:

Explanatio

Tertii psalmi poenitentialis.

psal. 37. ver. 1. Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. Quasi dicat: scio futurum esse, ut post hujus vitae exitum alii flammis expientur purgatoriis, alii sententiam aeternae subeant damnationis. sed quia illum transitorium ignem omni tribulatione praesenti aestimo intolerabiliorem, non solum in furore aeternae damnationis opto non argui, sed etiam in ira transeuntis timeo correptionis purgari. tu ergo, Domine, cui in spiritu meo servio, quem omnium salvatorem esse cognosco, ne arguas me in furore damnationis perpetuae, neque corripias me in ira exurgantis vindictae. De furore et ira, quia sufficienter in superioribus exposuimus, iterum tractare superfluum putamus: ne eadem repetentes,

legentibus, fastidium generemus. quare autem
n̄ debeat in ira corripi, et in furore damnari,
subjungit cum ait:

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: et con- ver. 2.
firmasti super me manum tuam.

Quanto quisque plus cœperit quod amisit intelli
gere, tanto plus incipit corruptionis suæ sen-
tentiam, quam subiit, lugere. fidelis ergo
anima perpendens quod perdidit, considerans
quod invenit, videns se a paradisi gaudiis
venisse ad miserias vitæ præsentis, a societate
angelorum transisse ad curas necessitatum:
pensat quod subjacet periculis, quæ peccando
gloriam perdidit æternæ incorruptionis. Novit
enim quia mortem nulla possit ratione evadere
quæ posset, si n̄ peccasset, semper vixisse.
has ergo sibi sagittas infixas esse conqueritur:
quia jam nobis est naturaliter inditum, quod
primo homini fuit pro culpæ vindicta

illatum. Mortalitas et passibilitas sunt sagit-
tæ quæ nimirum nobis infixæ sunt; quia quã-
diu in præsenti sæculo vivimus, ab eis liberari
aliqua ratione nequimus. dicat ergo fidelis anima:
quandoquidem pro originali commissio morta-
lis effectus, magnam hujus seculi miseriam
sustineo, pro me autem pœnitentiam ago:
tu qui visitabis iniquitates in virga, ne impleas
amaritudinibus universa: sed cum in hoc seculo
peccati pœnam lugeam, saltem in futuro dis-
trictæ animadversionis terrorem evadam. quod
ut facere debeas, confirmasti super me manum
tuam. Sicut studiosus magister frequenter
verbere puerum corripit, ita a me tuæ vin-
dictæ manus numquam recedit. per manum
Domini, quam super se asserit confirmatam,
miseriarum frequentiam et assiduitatem intelli-
ge. quam ideo memorat, ut tanto facilius
in futuro acquiram veniam, quanto major
hic fuit irrogata vindicta. possumus etiam
per sagittas,

per sagittas vba DEj intelligere, quae corda quidẽ
nostra transfodiunt, cùm nobis altiꝰ infixa amo-
ris DEj nos vulnere compungunt. quomodò autẽ
sit Continua haec poena quam patiꝫ, ostendit dicẽs:
Non est sanitas in carne mea à facie irae tuae: ver. 3.
nẽq pax ossibꝰs mejs a facie peccatorũ meorũ.
Caro humana, ex quo maledictionis promeruit
sententiam, portare non destitit peccati Continuam
poenam. Et quia nos ejus incessanter infirmitas
debilitat, irae DEj faciem nobis indesinenter rep-
resentat. portamus namq corpus mortale dolori-
bꝫ obnoxium, indigentijs impeditũ: quod nimirũ
tentaões sollicitant, sollicitudines angustat,
angustiae conterunt, contritiões affligunt: quodq
etiam si aliquando videatur eẽ validum, ipsa
sua valetudine magis invenitur infirmum.
quid enim infirmius, quàm assiduè fame tabes-
cere, difficultte somnj languere, frigore dissolvj,
aestu torreri? quae autem sanitas eẽ poterit; ubj
tot malorum multitudo concurrit? dicat ergo fi-
delis aĩa, nẽ sanitas in carne mea. ut vide-
licet corpus infirmum eẽ sentiat, quod tã facilẽ
passionum inaequalitas permutat. ne autẽ

intelligas propr peccati pœnam ꝛ infirmari
in mente quia dixerat sibi ꝛ ee sanittē in
psal. 1. 2. carne, subjungit: ꝛ est pax ossibꝫ meis a fa
cie peccatorū meorū. Sicut jam dictū ē, percus-
sa virttes accipimus, quia sine eis nullū in
aīa robur habemus. oēs autem virttes in con
spectu Dꝫ vicaria ope se sublevant, nec virttes
veræ sunt, si a se invicem aliqua diositate
discordant. una ēn virtꝫ sine altera, q omo
nulla ē, q minima. Si ēn q castittem humi
litas deserat, ꝟ humilitatem castitas derelin
quat, cum deus detestetur tam superbiam,
quàm immundiam, quomo oculis ejus accep-
ta erit castitas elata, ꝟ humilitas immunda?
ꝛ Enim bona accepta sunt Deo, quæ malorū
1. cor. 5. 6. admixtione maculantur; quia modicum
fermentum totam massam corrumpit: Et qui
in uno offendit, multa bona perdit: Et qui si
ne humilitte virttes congregat, quasi in ventū
pulverem portat. Quia ergo virttes aīæ q

vitijs impugnantur, aut plerumq elaone depri
muntur recte nunc dicitur: n est pax ossibus
meis a facie peccatorum meorum: quotidieq
peccatorum pœnam patior, quam in ipsa pecca-
torum facie contemplor. et quia sentio pœnā,
recogito culpam. vel: n est pax ossibg meis
a facie peccatorum meorū; quia videlicet
nullam aīa mea potest hre requiē, donec ali
quam peccati in se habeat recordaonem.

Quoniam iniquittes meæ supergressæ sunt Ver. 4.
caput meum: et sicut onq grave gravatæ st
super me: Quasi dicat: n ē mirū si n est
pax ossibus meis: nam iniquittes meæ gra-
vatæ st super mé sicut onus grave. iniqtas Zac. 5.7.
in talento plumbj sedet. plerumq aīa amo-
ris DEj desiderio accenditur, adeo ut etiam
ad summa ambienda sustolli videatur: sed qa
gravi peccatorū pondere pmitur, eo citius ad
ima labitur, quo ad missorū conscientia in
terig gravatur. Et quidem ascendere ad Deū

ea quæ p̃ virtte nititur, sed ipso suo conamj
ne lassata, relabi compellitur. Quam verò tan
tæ gravittis cp̃misit, cum ait: quoniā inquie
tates meæ supergressæ sunt caput meum.
nisi enim iniquitates principale cordis mĕ supe-
rando transcéderent, nequaquā tanta me pra-
vorum operum depssione gravàrent. Sanctj
namq viri, si quando in mente tentationes
tolerant, illicitum cordis appetitum magna
virttis dominaone referant: ne si in aliquo lap-
sũ tentatori consentiant, n̄ jam cogitaonum
suarum, sed servi crudeliū dominorū existat.
Cum eñ diabolicis atq subeē suasionibg ce-
perit quanto se hostj callido crebriùs subjicit,
tanto eum sĭ intolerabiliòrē facit: ut ei jam
in nullo resistere valeat, qui in uno sui obli
ta assensum p̃stat. Solerter itaq vigilan-
dum ē, ut cum pulsare mentē culpa inchoat,
peractam culpam quis finis sequtur, at-
tendat: ne si malæ suasionis blandjmenta

ň perspiciat, in nequissimæ tenebras perpetraō-
nis nesciens ruat.

Putruerunt et corruptæ sunt Cicatrices meæ, Ver. 5.
a facie insipientiæ meæ. Fidelis anima
quæ in seipsam, si ň parcens, vehitur, deteriora
adhuc de se quàm priùs dixerat, confitetur,
dicens: putruerunt et corruptæ sunt Cicatrices
meæ. Super curatum vulnus cicatrix obducit,
dum signum pteritæ plagæ in resarcita cute
monstratur. quæ nimirū cicatrix necessariò
Corrumpitur, si caro sanata itrum vulneratur.
Ubi quanto magis extenditur inæqualitas Cris,
tanto difficiliùs ostenditur efficacia curaōnis.
Sed quid per vulnus, nī peccatum exprimitur?
Quid verò per cicatricem, nī pœnitentiæ actio
designatur? qui eñ per pœnitentiæ lamenta pec-
catum corripit, quasi Cicatricem vulneri super
ducit. quod si dimissæ nequitiæ mentem iterū
ad delectaōnem pertrahunt, super ductæ vul-
neris Cicatrices putrescunt. Cicatrices nāq putr-
rescere, ē sanata jam peccatorū vulnera rur-
sū intentaōne serpere, atq de eorū itraōne

delectaonem sentire. Cicatrices computrescere, e ex peccatorum suggestionibus post superductam cutem poenitentiae, dolorem iterum culpae in occulto cordis per putridas cogitaones perpeti, et tandem per opus miserum quasi effuso foe-
tore corrumpi. quare cum hoc se contigit, os-
tendit cum ait: a facie insipientiae meae. Sicut summa prudentia e aliquem post acceptam poenitentiam sollicitae se circumspectionis studio in posterum prospicere, ita miserabilis insipientiae e in istius vitae ambiguo quasi accepta securitate dormire. per insipientiam ergo negligentiae, vulnus iam sanatum computruit: qa dum per studium vigilantiae mens ingrata sibi in posterum providere voluerit, miserabilius ea quae prius abdicaverat, mala committit.

Vers. 6. Miser factus sum, et curvatus sum usque in finem: tota die contristatus ingrediebar:

Tanto unaquaeque causa fit pretiosior a te oculos

suos. quid autem infelicių, quam infelicittē
suam ŋ cognoscere, et inr ipsa vitæ discrimina
nullum infermittis dolorem sentire? Sicut eņ
phrenetici mentis alienaōne tolerant, cum
se ŋ solum nīl pati, sed eņ incolumes putent.
ita qui mortalj carne circumdatį, ærumnas
psentis vitæ ŋ senserit, a virtte sapientiæ alje-
nus existit. innumerabiles namų hānæ deje-
tionis miseriæ, sicut corda justorū gravi tristiæ
dolore convulnerant, ita iniquorꝰ mentes ipsa
sua importunitte delectant. cum eņ oī vani
tatj patentes, sola quæ carnis st cogitant, et
lacrymarū casus tripudiantes peragunt, mortis
suæ negotiū ridentes exequuntur. de quibį
profectò scriptum est: quia lætantur cum
malè fecerint, et exultant in rebį pessimis. Prov. 2.14.
verum qui ad sabbatum quietis æternæ per
venire desiderat, circumspecta quas patitur
miseriarꝰ multitudine, seipsum humilians

dicat: miser factus sum, et curvatus sum usque
in finem. Usque in finem curvatur, qui iniquæ
voluntatis studium usque ad effectum pravi operis,
terrenis inhians, protrahit; et ad cœlestia am-
bienda non solum non per gradum operis, sed nec
per intentionis volatum assurgit.
Sed quia culpam sæpe sequitur pœnitentia, et
plerumque qui cadit, adiicit ut resurgat sequitur:
tota die contristatus ingrediebar. Cum sollicito
se timore mens humana circumspiciens, modo
quæ egit mala enumerat: modo quæ agere neg-
lexit bona ad memoriam revocat: modo reprehen-
sibilia esse in quibus versatur, conspicit: modo sibi
recta opera adhuc deesse perpendit: quia ma-
lorum tantorum in se remedium non invenit, tri-
stitiæ intolerabilis pondere aggravata tabescit:
et tanto se durius in cogitatione dilaniat, quanto
terribilius esse quod imminet judicium pensat.
tota autem die contristatus ingreditur, qui mi-
seriam esse deputat, si quando ei prosperitas

seculi fallaciter perniciosequè blanditur, sicut in Can-
ticis canticorum sponsus ad sponsā loquitur, dicens:
Oculi tui columbarum. Columba enim pro cantu Cant. 4. 1.
gemitum habet. quia ergo sancti viri seculi blan-
dimenta timentes et dolentes cum luctu et gemi-
tu tolerant, in quibus amatores mundi securi
et gaudentes exultant, Sancta Ecclesia colum-
bis assimilatur: quia inde sanitus omnis cum
dolore ingemiscit, unde iniquus quisque cum
gaudio hilarescit. unde per salomonē dicitur:
Risum reputavi errorem, et gaudio dixi; quid Eccl. 2. 2.
frustra deciperis? quare autem contristatus,
viam praesentis vitae ingrediatur, ostendit dicens:
Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: vers. 7.
et non est sanitas in carne mea. in lumbis car
nalis dilectatio continetur, et inde nimirum hana
generatio propagatur. possum ergo per lumbos
animam accipere: quia sicut ex lumbis carnales
delectationes prodeunt, ita ex anima omnes

Cogitaones procedunt. Deinde cum illicitj operis tentao subrepit, per varias cogitationum phantasmata Spus malignus illudit. Sæpè namq Sanctoru em viror mentes, cogitaones illicitæ polluunt: et eas jam ad summa tendentes, terrenaru reru delectaonibg tangunt. Sæpè em in ipso oonis tre importune se illis ingerunt; ut hoc ipsum Sacrificiu aliquomo commaculare valeant, quod in odore suavitatis Deo acceptum, contrito corde et con

gen. 15.11. tribulato Spu mactatur. quod nobis aperte illud quod de Abraham scriptum e, innuit: quia circa solis occasum Sacrificiu offerens, insistentes aves pertulit, quas ne oblatum raperent Sacrificiu, sollicitè abigere curavit. Nos ergo si quando in ara cordis Sacrificiu ~~cordis~~ Deo offerimus, a malignis hoc Spiritibg sollicitè custodiamus: ne tenebrosarum importunitates Cogitaonu hoc aliquando valeant diripere, quod Deo speramg utilir

offerre. quod autem sequitur: non est sanitas in carne rom. 7. 18.
mea; idem est quod ait Aplus: non invenio in
me, hoc est in carne mea bonum. oia namq cris
membra quae ad usum vitae accepimus, ad erroris
macam inclinamus. oculos enim ad videndum obsce-
na et turpia inflectimus: aures libenter ad au
diendas detractiones accommodamus: illecebro-
rosos odoratus naribus haurire concupiscimus:
iniquitatem in excelso loquimur, et inter fratres
discordiam seminamus: salutem enim cris re-
digimus in usum vitiorum: oia tandem quibus
uti utiliter possemus ad Dei servitium, in pravi
operis convertimus instrumentum. non est in carne
nostra sanitas: quia nulla pars nostri cris
intentata remanet, per quam nos peccati de-
siderium non titillet. sequitur:

Afflictus sum, et humiliatus sum nimis: ver 8.
rugiebam a gemitu cordis mei.
Qui enim dixerat, non est sanitas in Carne

mea: ne forte in aīa nil pati putaretur,
subjecit: afflictus sum, et humiliatus sū ni
mis. ut intelligas in aīa gravissimo iniqui
tatis pondere obrutum, quem in carne vides tot
miserijs et passionibus afflictum. peccatū enī
sicut peccantis mentem retibus delectaonum
illaqueat, ita eam implicitam quasi mole su-
perposita gravat; ut ad sublimia levarj jām
ṇ valeat, quoniam iniquttis eam gravitudo
coarctat, sicut per psalmistā dicit: filij
psal. 4.3. hoīū usquequo gravi corde? plerumq eñ et quæ
agenda st̄ bona conspicimus, et ad hæc assur
gere cordis desiderio ṇ valemus. Etsi forte
mens aliquando ad bonū anhelare inchoat,
gravitas quam sustinet, cogit ut cadat: qa
ex pœna peccati ē, ut a bono quod per mēs
judiū clare conspicitur, per vitæ meritum
aīa infirma pellatur. unde fit, ut qa ad
supernam lucem intuendā ṇ valet ascēdere,

peccatis exigentibus delectetur in tenebris jacere; et quam a supernis dejecit necessitas, ea in infimis illicita teneat voluptas. Nimis enim humilitatus est, qui ex peccati poena non solum cœlestia non appetit, sed etiam carnalibus et terrenis cum amore et delectatione intendit. Sed quia plerumque tanto citius ad Deum anima convertitur, quanto longius se ab eo separatam intuetur, adjungitur: rugiebam a gemitu cordis mei. Rugitus, gemitus est cordis cum magno dolore: quia quanto vehementius pœnitentis animum concutit, tanto velocius ad aures divinæ misericordiæ conscendit. Et notandum quod dixit: a gemitu cordis mei; quia sicut dolorem carnis generat amissio pecuniæ et pignorum, ita cordis dolorem confert exterminatio virtutum.

Domine, ante te omne desiderium meum, vers. 9. et gemitus meus a te non est absconditus.
Tale est desiderium meum, ut dignum sit

in Conspectu tuo. quia enim requie, pro qua semper est orandum, desiderio, ecce corā te desiderium meum confido. Sancti viri, qui mundi gloriam contemnentes, supernæ claritatis luminie illustrari solummodo cupiunt, divinæ majestatis Conspectui semper assistunt. Cum enim sola cœlestia appetunt, usque ad contemplandum DEum per mentis desiderium ascendunt. et quia quam dulcis est dnus interius sentiunt, numquam ab eo per pravæ voluntatis studium recedunt. si enim a DEo Elias propheta aliquomodo discessisset, nequaquam dixisset:
3. reg. 17. 1. vivit Dominus, ante cujus conspectum sto.
Job. 13. 16. quo contra de reprobis dicitur: non apparebit in Conspectu DEi omnis hypocrita. hypocrita enim nequaquam cœlos penetrat; quia opus bonum non DEum, sed vanas laudes, vel transitorios quæstus affectat. Et quia ad DEum desiderium non dirigit, se ab ejus oculis sub nequitiæ latebris abscondit. qui autem

Qui autem per amorē sp̄us cœlestia appe-
tit, oculis DEi intentionē suā ostendit. despi
ciamq ergo terrena, et amemq cœlestia, ut
possimq et nos dicere cum propheta: Domine,
ante te oē desiderium meum. qui Deum
amat, ipsum solum desiderat. qui autem
eum desiderat, ad ipsum cordis voce clamare
ꝫ cessat. nā enim de corde desiderantis,
magnus ad aures misericordis DEi clamor
procederet, nequaq moysi diceretur: quid exod. 14. 15.
clamas ad me! sicut ē frigescente caritte
cor a bonis silet: ita clamorē emittit,
cum caritas fervet. Et notandum, quia dic-
turq desideriū, ꝙ misit, oē: ut intelligas
illud DEo ꝫ posse placere desiderium,
quod pravæ voluntātis commaculat addita-
mentum. Et gemitq meq à te ꝫ ē abscō
ditq. oē desiderium in pœnā convertitur,
si ꝫ citò evenerit quod optatur. desideriū

eam non sustinet, quia sicut scriptum est: Cupiditati ipsa celeritas tarda est, et cupienti animo nil satis festinatur. Dum quis ergo de Deo in corde desiderium concipit; quia statim quod optat non obtinet, ingemiscit. jgitur hoc animo cum promisisset desiderium, Statim adjecit gemitum, dicens: Et gemitus meus a te non est absconditus. quasi dicat: quia desiderium quod de te concipio, per judicium approbas, ideo dolorem quem inde sustineo, non ignoras. Scire enim Dei, approbare est: sed nescire, est reprobare. Moysi namque dicit:

Exod. 33. 12. novi te ex nomine. et reprobis in fine dicturus

math. 25. 12. est: nescio vos: non ergo a Deo absconditus gemitus, qui illi Spiritui qui discretor est Cogitationum, existit acceptus.

Ver. 10. Cor meum conturbatum est in me, dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum et ipsum non est meum.

Ac si dicat: non est mirum si doleo, si gemo:

nam cor meum

nam Cor meum conturbatum ē in me. Latrones
eñ timeo, tralia damna formido, coeli motus
et terrae perhorresco, undiq sollicitudinibq an-
gustor, undiq angustiis ꝑmor, undiq pressuris
dejicior. adversitas me deprimit, successus ex-
tollit, convitia commovent, adulaones demulcēt.
haec autem oia ideo patior, quia dereliquit
me virtq mea. humanū cor ad oē tentaonis
impulsum facile concutitur, si virtte constãe
interiuˢ ñ firmatur. possumus quoq per hanc
virtutem, malem accipere, quae ita in nobis
per peccatum primi parentis hebetata ē, ut
Dei in nobis offuscantes imaginem, creaturas
sequentes, relinquamus Creatorē. sequitur:
Lumen oculorᵒ meorū et ipsum ñ ē mecū.
solet plerumq aiae peccanti contingere, ut mox
cum in culpam labitur, et a sui cogniōne
longiuˢ separetur. peccatum eñ ipsum qđ
peragit, quasi murum quemdā oculis se

mentis opponit; adeo ut nec unde ceciderit con
spicere valeat, nec bonum quod sit quaerendum
sit, cognoscat. voluntas namque tenebris obvo-
luta, quanto malis tenacius adhaeserit, tanto
difficilius intelligit bona perpetua, quae amisit.
Lux quippe veritatis pravorum culpas subtiliter
examinans, si ab opere repellitur, nequaquam
in corde versatur. districto enim et occulto agitur
judicio, ut a quo inventa negligitur, ab eo =
post modum nec amissa requiratur; et qui
illam non servat in opere, notitiam illius non habeat
in corde. Sed tunc homo lumen quodammodo
intelligentiae habere incipit, cum caecitatis suae
tenebras recognoscit. quicumque enim claritate lu
minis divini illustrari desiderat, ignorantiae
suae primitus agnoscens caliginem, dicat:
Lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.
nec vacat quod ait, et ipsum. ipsum, sine quo
cor humanum in tenebris est, sine quo vivere non
valeo, sine quo bonum a malo discernere

n quæ. Sequitur:

Amici mei et proximi mei, adversum me appropinquaverunt et steterunt. Sciendum nobis est, quod hi qui spiritu prophetiæ replentur, sicut aliquando verba de se quasi de aliis proferunt, ita nonnumquam de Deo quasi de seipsis loquuntur: ut in hoc quoque quod unum cum Deo sint innuant, cum Dei opera quasi sua narrant. Sic enim fideles quique, quia in corpore Xti, quod est Ecclesia, positi, membra sunt Xti, de eo quasi de seipsis aliquando loquuntur: ut dum verba Capitis sui Xtum induti, quasi sint sua enunciant; alium esse qui per ipsos profatur, ostendant. Spiritus enim Sanctus per eos loquitur, sicut ipsa veritas apostolis loquens testatur. ait enim: non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. hinc etiam paulus ait: an quæritis experimentum eius, qui in me loquitur Xtus? ipse est enim qui dixit:

Ver. 11. — Col. 1. — Math. 10. 20 — 2. Cor. 13. 3.

psal. 80. 11. aperi os tuum, et ego adimpleto illud. ipse
Isai. 52. 6. etiam ait: Ego ipse qui loquebar, ecce adsum,
cum itaque non prophetas, sed se locutum esse,
denuntiat; profecto quia ipse in eis loqueretur,
affirmat, non autem admirandum est, si de se
ipso aliquando loquitur, qui inter eos sedet:
quandoquidem ipse est qui os etiam per officium
obsequentis adimplet. sic ergo etiam hoc loco,
enumeratis aliquibus humanae infirmitatis
miserijs, passionem suam commemorat,
ut capiti congruere quod convenit membris
ostendat: et fiat nobis magnum consolationis remedium, si illum etiam passionis
nostrae fieri participem cognoscimus, quem
laborum quos patimur, futurum remuneratorem speramus; sicut enim alias loquitur:
Joha. 15. 20. si me persecuti sunt, et vos persequentur,
ait ergo: amici mei et proximi mei, ad
versum me appropinquaverunt et steterunt,
quasi dicat: non solum membra mea illis,

quibus prædictum est, modis conturbantur: quia enim
ego, ut veritatem in primo parente perditam eis
restituam, conturbationem auferam, lumen nihi
lominus amissum reddam, solus inter mortuos liber psal. 8.7.6
factus sum obediens patri usque ad mortem. philip. 2.8.
in qua morte, amici mei et proximi mei, ad
versum me appropinquaverunt et steterunt.
Multi ex judæis amicos se Xti dicebant,
multi eum miracula facientem sequebantur:
multi eum Dominum, multi vocabant magistrum
sicut legis doctor, qui cum vellet eum capere
in sermone, dicebat: magister, scimus quia math. 22.
verax es, et viam Dei in veritate doces. pro- 16.
ximos quoque eosdem appellat judæos, secundum
carnis sibi cognationem propinquos. neque enim johan. 7.5
fratres ejus credebant in eum. qui omnes appro-
pinquaverunt Xto, non mente sed corpore: non passibus
fidei, sed processu nequitiæ: non voluntate sequen-
di, sed intentione nocendi. Quod factum est,
quando congregati in atrio principis sacerdotum,

qui dicebatur Caiphas, consilium fecerunt ut
math. 26. eum dolo caperent, et occiderent. adversus eum
steterunt, quando Constanter accusabant eum,
et quando clamantes dicebant:
marc. 15. 13. Crucifige, crucifige eum.
ver. 12. Et qui juxta me erant, de longe steterunt:
et vim faciebant qui quaerebant animam meam.
math. 26. 56. Scriptum est enim: tunc discipuli omnes relicto eo
fugerunt. Et iterum: stabunt autem noti ejus
luc. 23. 49. de longe. et vim faciebant, qui quaerebant
animam meam. volente pilato Christum demitte
johan. 19. 12. re, judaei clamabant: si hunc dimittis, non es
amicus Caesaris. omnis enim qui se regem facit, con-
tradicit Caesari. vim ergo faciebant, qui ju-
dicem injustè judicare minis et clamoribus
urgebant. animam Christi judaei quaerebant, non
ut in eum crederent, sed ut illum perderent.
vel aliter: vim faciebant, quia suavi et potestate
Christo mortem inferre putabant. sed ipse eis
johan. 18. 18. dicebat: nemo tollit a me animam meam, sed
ego pono eam, et iterum sumo eam. et iterum:

potestatem habeo ponendi animam. Ibidem.
Et qui inquirebant mala mihi, loquuti sunt ver. 13.
vanitates, et dolos tota die meditabantur.
Mala Xto principes sacerdotum inquirebât,
quando falsum testimoniu͞ contra eu͞, sicut
Evangelica lectio testatur, quærebant. Et oib͡
inquisitis, locuti sunt vanitates. dicit enim
Evangelista: quia n͞ erat conveniens testimo- marc. 14.5
niu͞ ipsoru͞, sicut illorum qui dicebant: hic math. 26.
dixit: possum destruere tẽplum Dei, et in tribus 61.
diebus reædificare illud. Et dolos tota die
meditabantur. non eñ casu ꝗ ignorantiâ pecca-
verunt, qui sciente͞r mendacia confinxerunt,
graviori ꝗ pœna plectuntur, quia eor͞ delicta
quia ex ꝓcipitaone corruunt, exquisita per
studiu͞ peccata transcendunt, sicut in eadē pas-
sione sua veritas ait: propterea qui me tra johan. 19.
didit ti, majus peccatum habet. Et aliꝗ: 11.
Si n͞ venissem, et loquutꝰ eis fuissem, peccatu͞ johã. 15. 22
n͞ hrent: nunc aũ excusaõnẽ n͞ hnt de peccato

Ibid. 24. Suo. Et iterum: Si opera n̄ fecissem in eis, quæ nemo
alius fecit, peccatum n̄ hrent: nunc autem et viderunt
et oderunt, et me, et patrem meum. Tribus namq
modis peccatum admittitur: q ignorantia incur-
ritur, q infirmitate committitur, q studio perpet-
ratur. sed sicut gravius ē infirmitate, quam ig-
norantiâ delinquere, ita peius ē studiò, quam
infirmitate peccare. ignoranter quidem paulus pec-
1. tim. 1. 13. caverat, qui dicebat: qui prius fui blasphemus
et persecutor, sed misericordiam consecutus sum,
quia ignorans feci. per infirmitatem vero petrus
cecidit, quando mentis suæ ædificium in fidei fun-
damento titubante concussit. et quia subire
mortem pertimuit, ad ostiariæ vocē, vita nega-
Luc. 22. 61. vit. unde post fletum amaritudinis a domino
respicitur: quia electi quiq eo citius misericor-
dias divinæ divitias inveniunt, quo se si qñdo
per carnis infirmitatem deliquerunt, durius et
amarius affligunt. ex industria autem judæi
peccaverunt, qui eum quem inaudita mira

culæ facientem videbant, execrabilis invidiæ
facibus accensi, ut morti traderent, consilium
quærebant. unde excusaonem de peccato suo
ŋ hnt: quia etsi malū sit bona ŋ agere, tn
nequius ē bonorum acta odisse.

Ego autem tamquam surdꝰ ŋ audiebā, et ver. 14.
sicut mutus ŋ aperiens os suum.

Disce qui maledicta et irrisiones pateris in
oibus servare patientiam, et obtrectantium
linguas audire. dissimula, ne si tu contume-
lijs convicia retuleris, a doctrina Xti extorris
inveniaris. mediator namq Dei et hmū homo 1 tim. 2. 5.
Xtus Jesus, qui ad hoc venerat, ut humilitts
et patientiæ pberet explum, ŋ solum injurias
sustulit, sed nec conviciantibꝰ respondit: nos
in hoc instruens, ut cum perfidorū injurijs
impetimur, em si vera dicere possumus, ad
contumelias reddendas ŋ erumpamus, nemi
nis tterium correptionis in arma vertamus
furoris.

Et factus sum sicut hō ŋ audiens, et ŋ hñs ver. 15.

in ore suo redargutiones.

Sicut homo non audiens erat, cum nihil ad objecta
math. 27. respondenti, pilatus dicebat: non audis quanta
13. adversum te dicunt testimonia? qui cogitatio-
nes iniquorum noverat, blasphemantium voces
non audiebat. Nulla enim blasphemia eum movere
poterat, qui penitus omnem mutabilitatem ignorat,
et qui posset eis vera pro falsis respondere:
ut adimpleretur quod de eo per prophetam scrip-
Isai. 53.7. tum est: tamquam ovis ad occisionem ductus
est, et sicut agnus coram tondente se sine vo-
ce, sic non aperuit os suum. Redargutiones
enim in ore suo Christus non habebat, qui unde eos
reprehenderet, nihil in cordibus, nihil in actibus eorum
laudabile videbat, in ore redargutiones non habe-
bat, qui unde eos reprehenderet, in promtu ha-
bebat, et in ore suo habebat unde posset eos
redarguere, ex quo nullus unquam potuit
mendacium audire.

Ver. 16. Quoniam in te Domine speravi: tu exaudies

me Domine Deus meus.
Quasi dicat: ideo oia patienr sustinui, ideo ad eorum contumelias n respondi, quoniã in te Domine speravi. Tibi en Dne revelavi caãt meam. in te Domine speravi; n in sapientia seculi, n in divitijs mundi, n in virib9 corporis, n in nobilitte carnis, n in tutamento principum, n in psidijs amicorum. Ubq sunt haec Xti secundum humanã naãm. sic ergo et membrũ Xti, si quando persecutionib9 affligitur, si flagellis attéritur, si convicijs provocatur, illum qui propositus e nobis forma justicie, in oibus imitetur: n deficiãt si causa sua n auditur apud terrenum judicem, sciens quoniã consciũ ht in excelsis regẽ caelestẽ. Speret, quiasi in hoc seculo immeritò accipit damnaõnis sententiã, a Dlo accipiet in caelo coronam. Sciat quià retribuõnis aeternae gaudiũ nequaquam in caelo colligitur, ni prius in terra cum fletu et gemitu et amaritudine

Jerem. 20. 12.

psal. 125. 6 Seminetur, sicut scriptum e: Euntes ibant
et flebant, mittentes semina sua: venientes
autem venient cum exultatione, portantes ma-
nipulos suos. Sicut ea carne quiescente spi
ritus deficit, ita ea laborante convalescit. Et
quemadmodum carnem mollia nutriunt, ita aiam
dura ad alta sustollunt. Illa namq delectatio-
nibq pascitur, haec amaritudinibq vegetatur.
Denique illam lenia refovent. istam verò aspera
exercent. Et rursum, sicut carnem dura conval-
nerant, ita spum mollia necant. Et sicut car
nem laboriosa attenuant, ita spum delectabi
lia angustant. nos ergo quanto graviora in
hoc mundo tentamenta perferimus, tanto spei
nostrae anchoram in Deo immobilius figimus:
ut dicere veraciter cum capite nostro possi
mus: quoniam in te Domine speravi tu exau
dies me Domine Deus meus.

ver. 18. Quia dixi, ne quando supergaudeant mi
inimici mei: et dum commoventur pedes

pedes mei, super me magna locuti sunt.
Gavisi sunt judaei occiso Xto; sed non sunt ei suf-
gavisi, quia in causa mortis ejus ipso sunt infe-
riores inventi. qui enim ut a morte redimeret
hominem, mortis legibus subjacuit, tertia mox
die victoriosissimè a mortuis surrexit. hoc est
quod ante omnia secula clementissimae dispen-
sationis moderamine sapientia Dei statuerat:
hoc est quod caro sine contagione peccati as-
sumta evidenter rogabat, cum diceret: pater, johan. 17. 1.
clarifica filium tuum. hoc enim multo ante tempore
per prophetam manifestaverat, dicens: non dabis psal. 15. 10.
sanctum tuum videre corruptionem. ipse enim psal. 32. 9.
dixit; et facta sunt. sequitur: et dum commo
ventur pedes mei, super me magna locuti sunt.
pedes dicti sunt apostoli: quia sicut pedes
corpus deferunt, ita apostoli Xtum in omnium gentium
notitiam detulerunt, juxta quod scriptum est:
in omnem terram exivit sonus eorum. qui ni- psal. 18. 5.
mirum commoti sunt, quando eum quem pati

viderunt, ee filium DEi dubitaverunt, sicut
Luc. 24.21. ille qui dicebat: nos sperabamus quod ipse eet
redempturus Israel. pedibus ergo commotis,
super ipsum inimici eius magna locuti sunt;
quia aplis conturbatis et fugientibus judaei
illum reum ee mortis judicaverunt.
Possunt quoque haec verba fideli animae convenire. habet
namque fidelis anima inimicos suos in hac vita;
habet qui contra eam interius dimicent; ut
etiam qui eam extrinsecus impugnent. sed
super eam inimici gaudere non valent: quia con-
silij spu et fortitudinis repleta, et suggestiones
diabolicas abdicat, et rabiem persequentium
calcat. cujus affectus, si timore aliquo sen-
serint qui persequuntur arcem intentionis,
proposito promoveri; vel si cognoverint invisi
biles hostes pravis eam suggestionibus delecta-
ri, tanto graviores tentationes ingerunt, quanto
magis de victoria confidentes, quasi unum in
grediendi aditum invenerunt. difficile enim
inimico resistitur, si persuasionibus illius

illius aa delectatur. ideo utn supergaudeant
mihi inimici mej, confido.

Quoniam ego in flagella paratus sum: et do ver. 18.
lor meus in conspectu meo semper.
Malo enim occidi, quam vinci, flagella libenter
patior, persecutiones amplector, visitationes
desidero, correptiones concupisco. Sancti virj
in hac vita flagellari desiderant; ut flagel-
lis correcti, et imminentes culpas videant, et
commissas ante oculos ponant. Saepe enim
delinquentes oculos flagella aperiunt, quos
in vitiis insolentiae et securitatis tenebrae con-
cludunt. Saepè torpentis animus persecutionibus
tangitur ut excitetur; quatenus qui statum
suae rectitudinis per securitatem perdidit,
in afflictione consideret quò pervenit. Se-
quitur: Et dolor meus in conspectu meo sem-
per. Sicut causam reddit quare visibiles
inimicos non timeat, quasi imputet sibi factum
quod ipsi inferunt pro tormento;

ita etiam quare versutias diaboli non timeat,
subdendo manifestat: et dolor meus in
conspectu meo semper. Scriptum est enim:
Prov. 14.10. Cor quod cognovit amaritudinem animae suae,
in gaudio illius non miscebitur extraneus. Nam
qui omnes vitae praesentis aerumnas frequenter
cogitat, quam sunt tranquilla quae perdi
dit, quam confusa in quibus incidit, pensat:
quia qui supernae patriae, desideriis accen-
sus, mundo nequam et concupiscentiis eius
moritur, nullis vanitatis mundanae delec-
tationibus occupatur.
ver. 19. Quoniam iniquitatem meam ego annuntia
bo, et cogitabo pro peccato meo. Qui pecca-
tum suum confitendo annuntiat, et pro eius-
dem peccati satisfactione cogitare non
cessat; quia nullam in mundo invenit
requiem, in conspectu suo semper habet dolo-
rem. Unde cum dixisset: Dolor meus
in conspectu meo semper; quasi quomodo
hoc fieri

hoc fieri possit quæreremus, subjecit dicẽs: quoniam iniquitatem meam annuntiabo. hæc sunt namq̃ veræ humilitatis testimonia, et ini quitatem suam quemq̃ cognoscere, et cognitam voce Confessionis nuntiare, et nunciatã pœni tentiæ satisfactione delere. At Contra, oẽ pravorum hominum vitium est, et peccatũ labendo committere et commissum negando abscondere, et vulgatũ defendendo multipli care. Sciendum tamen est, quia peccata sua sæpè et reprobi Confitendo aperiunt: sed quia novæ vitæ habitum immutare despi ciunt, ea ipsa quæ confitentur, flere obsti natè contemnunt. Electi verò culpas suas n̄ solum voce confessionis denuntiant, sed etiam districtæ animadversionis eas fletibus abolere procurant. ad pœnitentiæ namq̃ se lamenta incitantes, occulta se increpãne dilaniant, et futuri judicij timore percussi, si qua in eis adhuc malè gesta lateant, di ligenter investigant. Sæpè enim q̃d torpentes

latuit, flentibus innotescit. Et qui reatū suū
scuri nesciunt, hunc in se contra se erecti de
phendunt. Cogitemus ergo et nos pro pecca
to nostro, et amara illud poenitentiae invectio
ne persequamur: ne dum culpas nostras
pensare negligimus, peccati pondus per neg-
ligentiam augeamus. Sequitur:

Vers. 20. Inimici autem mei vivunt, et confirmati st
super me; et multiplicati sunt qui oderūt me
inique. Occulti dispensatione consilij, Con
ditor noster et culpas mortaliū inspicit,
et spatia vitae disponit; ut diuturnae vitae
tpa quibus justus utitur ad bene operandi
auxiliū, iniquus accipiat ad damnationis
augmentum. Si enim accepta quis poenitentiae
tpa devotit ad culpam, districtus cum venē-
rit judex, indulta misericordiae spatia
convertit ad poenam. Et confirmati st super
me. ad hoc namq omnipotens Dēus aliqn-
do perversos patitur diutius vivere,

ut et ipsi malè viventes prava quotidie opera augeant, et contemptores seculi ex eorum nihilominus persecutione clarescant. qui fastu superbiae tumentes, eo se gravius adversus electos erigunt, quia in mundo eis cuncta ad votum succedunt. nec intelligunt, quod in vita sua plerumque bona mali recipiant, et ideo eos aut raro, aut numquam adversa conturbant. nam et iniquitatum suarum fautores perditos quosque eo citius inveniunt, quo mundi gloriam quaestu et muneribus quaerunt. unde et subditur: et multiplicati sunt qui oderunt me iniquè. nihil est iniquius, quàm odium pro dilectione rependere, mala pro bonis retribuere, pro correptione injurias respondere. quod plerumque mali faciunt, cum justos qui eorum salvationem appetunt, execrabilis nequitiae percussionibus affligunt. atque ideo subjungit:

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniàm sequabar bonitatem. v. 21.

Qui reddit mala pro malis, bonus non est. quum

reddit bona pro bonis, ingratus e. qui autē red
dit mala pro bonis, iniquus e. solent namq per
diti hnes be viventib invidiose detrahere, q
notam eis excogitati criminis infigere, aut
puræ vitæ innocentiam, simulaone vocare.
quare autem hoc faciant, ostendit cum ait:
quoniam sequebar bonitatem. bonitatem sequitur
qui Xtum imitatur. cujus imitatores tanto
in hac vita graviora tentamenta perferunt,
quanto longius corde a mundo discedunt.
2. tim. 3.12. Dicit en aplus: Oes qui piè volunt vivere in
Xto, persecutionem patiuntur. et alibi scriptu
Psal. 33. 20. est: multæ tribulaones justorum. justi namq
qui ea quæ Dei sunt, tota intentione deside-
rant; et supra mundum facti, mundana omnia
quadam virtute dominaonis conculcant, n solum
in occulto cordis diabolicas infestaones tolerat,
sed em perversorum maliam decore suæ conversao
nis inflammant. verum quia ad superandum
nullus invenitur idoneus, ni qui fulcit virtutis

divinæ fortitudine roboratus: qui persecutorum
flagellis atteritur, qui detrahentium dentibus
mordetur; Potentiam et auxilium divinæ majes-
tatis expostulat, ut eius fultus præsidio, contra
omnia quæ patitur adversa convalescat. ait ergo:

ne derelinquas me, Domine Deus meus, ne dis ver. 22.
cesseris a me. Illos proculdubiò Dominus relinquit,
quibus constantiam in tribulatione non tribuit. neces-
sariò ergo sequitur, ut omnibus tentationibus sit subditus,
quicumque a Deo fuerit derelictus. qui ergo ten
tamenta diaboli metuit, qui pati in hoc seculo
adversa pertimescit, ad Deum tota virtute se
convertat: clamet ad Deum medullis cordis, et
dicat: ne derelinquas me Domine Deus meus.
quod verbum si cum affectu et desiderio sæpè
replicare studuerit, puto quod quandam in eo
dulcedinem sentiet, quam sermo noster expli
care non valet. sequitur: ne discesseris a me.
Sancta anima quæ solum Deum perfectè desi
derat, precatur ut nec ad horam Deus

ab illa discedat. novit enim quia inter inimicos graditur: novit quia omni tempore diabolus sit adversarius. quia ergo omni tempore intelligit sibi imminere pericula, eum momento temporis non potest esse secura.

ver 23. Intende in adjutorium meum, Domine Deus salutis meae. Quasi dicat: tu qui es adjutor in opportunitatibus in tribulatione, noli me velut alienum negligere, noli velut extraneum abdicare; imo intende in adjutorium meum, tuque me inter lethifera tentationum jacula protege, tu ab omni inimicorum incursione defende, tu in corde meo intelligentiae lucem illumina, tu me auxilio tuae virtutis circumda. Quod bene debes facere; quia tu es Dominus Deus meus. Te enim solum habeo Dominum, te solum confiteor Deum. Congruum ergo videtur, ut qui es restitutor salutis in primo parente perditae, sis et conservator ejusdem in me per gratiam restitutae.

PROEMIUM
in quartum psalmum poenitentialem.

Cum venit Nathan propheta ad David, quando
intravit ad Bethsabee.

Nota e historia de qua titulus iste sumtus est. 2.reg.11.
David enim captus pulchritudine Bethsabee uxo-
ris Uriae, non solum cum ea carnaliter coiit, sed
etiam occiso viro eam sibi in conjugium copu-
lavit. postea verò cum venisset ad eum nathan 2.reg.12.
propheta, eumque suo judicio, inducta de ovibus
similitudine, condemnasset, non solum peccatum
celare vel defendere noluit, sed etiam confessus quod
fecerat, ad dura se poenitentiae lamenta convertit.
jn psalmo tamen nulla fit de historiâ mentio,
sed magna cognoscitur animi dolentis affectio. ad
monemur autem in hoc psalmo prospera metue-
re, et contra omnem seculi felicitatem acrius vigilare.
Saepè namque praesentia gaudia sequuntur per
petua lamenta. sicut enim per fletus ad gaudia
ducimur, ita per gaudia ad fletum pervenitur.
Ille nempe qui dixit: beati qui lugent, quo math.5.5.
niam ipsi consolabuntur; ipsemet ait: vae luc.6.25.
vobis qui ridetis nunc quia plorabitis et flebitis.

1. reg. 24. Qui sanctior David? qui cùm Saulis perse-
cutionibus urgeretur, non solùm persequentem occi
dere non voluit, sed ipsi persecutori, cùm ipsum
occidere posset, pepercit. Tanto enim in Dei mise
ricordiâ spem suam fixerat, quanto mise-
rabilius infirmitatem suæ tribulationis sentiebat.
verùm ubi devictis hostibus, pressuris caruit,
homicidium adulterio incautè securus adjecit.
Admonemur etiam in hoc psalmo carnales
cupiditates restringere, et de Dei misericordiâ
numquam desperare. quis quis ergo desperatus
2. reg. 11. de veniâ, agere pœnitentiam dubitat, David
pœnitentiam ad animum reducat. audiamus
et nos David clamantem, et nos cum eo cla-
memus: gementem, et congemiscamus. audiamus
flentem, et collacrymemur: correctum, et collætemur.

Ex-positio
psalmi quarti pœnitentialis.

psal. 50. ver. 1. Miserere mei, Deus, secundum magnam
misericordiam tuam.

Ponamus ante mentis oculos aliquem graviter vulneratum, et vix jam ultimos hujus vitalis aureæ trahentem anhelitus, qui et nudus in sterquilinio jaceat, et vulnus nondum ligatum ostendat, advenientis medici desiderio confici, et agnitum ut sui misereatur precari. vulnus enim animæ peccatum est: de quo dicitur: vulnus, et livor, et plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Isai. 1. 6.
Agnosce interius, vulnerate medicum tuum, et ei peccatorum tuorum vulnera detege. audiat cordis tui gemitum, cui omne patet cogitationis arcanum. Moveant illum lacrymæ tuæ, et quadam illum importunitate quærendo, semper ad eum alta de profundo cordis suspiria educito; perveniat ad eum dolor tuus, ut dicatur etiam tibi: transtulit Dominus peccatum tuum. 2. reg. 12. 13
clama cum David; vide quid ipse dixerit: miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. quasi diceret: ingenti vulnere periclitor, quod nullus medicorum curare

valeat, nisi medicus ille qui est omnipotens, succurrat.
Omnipotenti enim medico nihil est insanabile; qui si
cut medetur sine pretio, ita salutem restituit obo.
desperarem ergo de vulnere, si non praesumerem
de omnipotente. Miserere mei, Deus, secundum
magnam misericordiam tuam. quaerant pravam
misericordiam, qui ignoranter contrahunt cul-
pam. Ego autem sicut gravius cecidi, ita etiam
sciens peccavi. Sed tu, omnipotens medice, et
contemtores corrigis, et nescientes instruis, et con-
fitentibus ignoscis. Utinam, Domine Jesu, ad
me misericordiae motus digneris accedere, qui
descendens ab Jerusalem in Jericho, proveniens
scilicet de summis ad infima, de vitalibus ad in
firma, in Angelos tenebrarum incidi, qui non
solum gratiae spiritalis mihi vestimentum
abstulerunt, sed etiam plagis impositis semivi
vum reliquerunt. Utinam peccatorum meorum
vulnera, data mihi recuperandae salutis fi
ducia, alliges, ne deterius saeviant si sanari

desperent. Utinam oleum mihi remissionis
adhibeas, et vinum compunctionis infundas.
Quod si injumentum tuum me imposueris, de psal. 112.
terra in opem, pauperem de stercore suscitabis.
Tu es enim qui peccata nostra pertulisti, 1. petr. 2.
qui pro nobis quae non rapueras exsolvisti.
Si in stabulum me Ecclesiae tuae duxeris,
corporis et sanguinis tui me refectione cibabis.
Si curam mei egeris, nec praecepta tua praetereo,
nec frementium rabiem bestiarum incurro.
Custodiam enim tuam indigeo, quamdiu carnem
hanc corruptibilem porto. Audi ergo me, sa
maritane, spoliatum et vulneratum, flentem
et gementem, invocantem, et cum David clamantem: miserere mei Deus, secundum magnam
misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum ver. 2.
tuarum, dele iniquitatem meam.
Peccata mea magna sunt et multa, et ideo
non solum magnam misericordiam expeto,

sed etiam multitudine miseraonum tuarum regro:
ne pro aliis quod metuo subeam supplicium
si unum solum non deleret peccatum. per mise
ricordiam, miserentis affectum intelligimus;
per miseraonem vero, ipsam misericordiae ex
psal. 110. 4. hibitionem signamus, juxta quod scriptum est:
misericors et miserator Dominus. superfluum enim
esset utrumque ponere, nisi esset varietas in signi
ficatione. scire debemus quia nemo est insana
bilior eo qui sibi sanus videtur. illud enim
est clarum venturae salutis indicium, si incipit
homo cognoscere semetipsum, quem David ag-
noscebat, cum multitudinem miseraonum
quaerebat. dicat et peccator cum eo: secun-
dum multitudinem miseraonum tuarum, dele
iniquitatem meam. immensas et innumera-
biles mundo exhibuisti misericordias, quando
genus humanum de servitute diabolicae tyran-
nidis eripuisti, et a peccatis suis in sangui
apoc. 5. ne tuo electos tuos lavisti. lavet sanguis
iste peccatorum meorum maculas, qui totiusque ex

mundi potuit delere offensas. Non postulo
a te aurum, non lapides pretiosos, non laboribus et nau-
fragiis exquisita commercia, non peregrinas
merces, de remotis terrenarum regionum multo
ad nos discrimine delatas, quae enim fortium
saepè virorum mentes effeminant, et falsae pul-
chritudinis imagine illectas captivant: verum
quod omnibus his est praestantius et pretiosius,
remissionem peccatorum expeto. quae tunc
vera esse probabitur, si addito fructu poeni-
tentiae, gratiae tuae muneribus cumulatur.
quid enim mihi prodest malorum quae feci
impunitas, nisi etiam bene operandi subsequatur
facultas?

Amplius lava me ab iniquitate mea, ver. 3.
et a peccato meo munda me.

Quid iniquius, quam alienam contrectare
uxorem? virum ejus nescientem nec lacryman-
tem occidere? Et hoc quidem fecerat prop-
heta de gregibus ovium sublatus, de post

fetantes ad regni gubernacula assumtus, corpo-
ris fortitudine præditus, spiritalis gratiæ donis
illuminatus. qui tanto gravius ceciderat, quan-
to celsius et regni gloria et Excellentia virtutum
ceteris præminebat, gloriæ namque præcedentis
præconium, sequentis culpæ adauxit reatum.
Tanto enim quisque gravius corruit, quanto
antequam caderet, in conspectu Dei altius as-
cendit. dicat ergo: amplius lava me ab ini
quitate mea. prosit mihi, Domine, quod ceci
di: laventur cum hac macula notæ delictorum,
quas hactenus neglexi. Sæpe namque dum
quædam malè gesta plangimus, ipsa vi ama-
ritudinis ad discutiendos nos excitati, alia
in nobis plangenda invenimus. quæ admissa
eo facilius oblivioni tradimus, quo ea vel nulla
vel levia putamus. Sed succrescens amaritu
do pœnitentiæ, non solum maiora peccata cordi
nostro congerit, sed etiam minima quæque ad
memoriam reducit. quæ vero tanto obstina
tius prosequimur, quanto omnis malitiæ germen

vigilantius exstirpare de corde conamur.
Levatur ergo amplius, cum non solum quod in se
punit peccatum dimittitur, sed etiam alia quae
obduxerat oblivio, nihilominus dolentur. Aquae,
quibus diluitur iniquitas, dona sunt Sancti
Spiritus: quae quasi torrens desupernis ve-
nientia, sicut electorum corda ut germinent
irrigant, ita etiam ab omni inquinamento carnis
et spiritus emundant. de hoc quippe torrente
Scriptum est: fluminis impetus laetificat civi psal. 45. 5.
tatem Dei. Et a peccato meo munda me.
Inquinavit me facinoris colluvies, polluit pec
cati contagium: sed ad fontem confugio
misericordiarum. potens es me et ab iniquitate
abluere, et a peccato mundare. inique omni
innocentem opprimens; peccatum feci mihi
ipsi non parcens. Sciebat enim propheta, quia
quicumque molitur laedere alium, prius prop-
rio jaculo percutit semetipsum? quid crude-
lius, quam semetipsum occidere! Si os men-
tientis occidit animam, quanto magis gladij
ferientis extinguit victimam! unde scriptum est:

Eccl. 30.24. miserere animæ tuæ, placens Deo. Et iterum:
Eccli. 14.5. qui sibi nequam est, cui bonus erit?
Ver. 2. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et
peccatum meum contra me est semper.

Quasi diceret: scio quem invocem, justum invoco, qui et peccata odio habet, et ista impunita non dimittit. Sicut eius misericordiam expeto, ita enim justitiam ipsius attendo. Non sic postulo misericordiam accipere, ut velim ab eo justitiam suam auferre. nolo ut peccatum meum remaneat impunitum. Sic misericordia est ut peccanti ignoscat; sic justitia est ut peccatum impunitum non transeat. Sed quia peccatum meum ego ipse paveo, ideo ut tu me non punias tam vehementer, exoro. Ideo agnosco, ut tu ignoscas. Ergo miserere mei, lava, munda, quoniam iniquitatem meam ego agnosco: et peccatum meum contra me est semper. Non posui super dorsum quod feci, non intueor alios oblitus mei. Non affecto de oculo fratris festucam eicere, et trabem quæ in oculo meo est, non considerare.

peccatum

peccatum meum contra me est semper. Qui
cumque misericordiam Dei invenire desiderat, ne
cesse est ut jam gravius peccata agnoscat, pu-
niat culpas fletibus, faciem Dni in confessio
ne preveniat, ponat ante cordis oculos et culpas
operis, et ultimae terrorem animadversionis:
penset quam districtus judex veniat, qui ideo
peccatores sustinet, ut eis conversis minus inveniat
quod condemnet. Ascendat tribunal mentis suae,
constituat se ante se, videat foeditatem suam ut
corrigat, ne volens tandem videat et erubescat.
Sit sibi judex incorruptus, torqueat eum timor,
erumpat confessio, ut cum propheta possit di
cere Deo: iniquitatem meam ego cognosco.
Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: Ver. 5.
ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas cum
judicaris. Homo homini non peccat, quia eum
a pari a graviori culpa inquinat. Deus solus
juste peccata ulciscitur, quia ipse solus est,
in quo non potest inveniri quod puniat. Quia
solus Deus parcit, solus juste judicat; ipsum

solum ostendit qui peccat. quo enim se quisque pec-
cando dissimilem Deo facit, eo tremendam supremi
judicis majestatem offendit. clamet ergo ad Deum
peccator, clamet iniquitatum suarum conscius,
clamet medullis cordis, et dicat: Tibi soli pecca-
vi, quia tu solus es sine peccato: et malum cora-
te feci. ab aliis quidem peccatum meum igno
rari potuit, te autem latere nequivit. penetrabi
lior enim omni gladio ancipiti, penetras usque ad di
visionem animae et spiritus, artuum quoque et medullarum;
Hebr. 4.13 et discretor es cogitationum cordis. nulla creatura
in conspectu tuo est invisibilis: quia omnia nuda
et aperta sunt oculis tuis. intantum es sine
peccato, ut etiam justificeris in sermonibus tuis,
Rom. 3. 4. et vincas cum judicaris. Scribit Apostolus
dicens: Est autem Deus verax, omnis autem homo
mendax; sicut scriptum est: ut justificeris in ser
monibus tuis. Deus verax est, necessario in
verbis suis falsa veris insereret, justus omnino
non esset. sed absit a fidelium cordibus, ut esse in
psal. 144.13. Deo mendacium putemus. Fidelis enim est in omni
bus verbis suis, et sanctus in omnibus operibus suis,

Sicut ipse enim ait: caelum et terra transibunt, verba math. 24. 35.
autem mea non transibunt. Deum ergo veritas jus-
tificat, hominem verò mendacium condemnat. se-
quitur: Et vincas cum judicaris.
Quidebat Propheta Deum in carne venturum,
qui humano condemnandus esset judicio, ut aeterna
mortis homo careret tormento; ideoque ait: et vin
cas cum judicaris. quasi diceret: omnes qui judi
cati sunt, enim si multum fuerint in virtute pro
vecti, non omnino injuste subierunt judicium; quia an-
tequam judicarentur, aliquo modo commiserant
peccatum: tu verò cum mortis injustae senten-
tiam acceperis, quia solus homo inter homines
ab omnibus peccatis es immunis, vincis ergo
omnes judicatos, cum judicaris: vel tu Deus pater
in filio, vel tu Deus verbum in homine assumto. quod
tamen intelligi et aliter potest, quasi dicat: ideo ut mi
serearis peccator, ut laves, ut mundes: ut justifi
ceris in sermonibus tuis, id est verax appareas
in promissis. promisisti enim justis regnum
aeternum, et virtutum amatoribus vitae aeternae bravium

q pareisti. Sed nec me et alios justifices, non poteris invenire quos non damnes. justifica ergo me, ut tu justificeris in sermonibus tuis, et vincas cum judicaris. judicant te, qui negant post lapsum reparatione fieri et remissionem peccatorum nemini dandam adstruunt. quos, si mihi peccatum remiseris, ut fabricatores mendacij et perversorum dogmatum cultores superabis. vel justifica me, ut justificeris in sermonibus tuis. promisisti enim quod de stirpe mea carnem sis assumturus: sed si me de tanto non emundes scelere, de cujus semine carnem assumas videor indignus. Tu enim es qui dixisti:
psal. 131. 11. de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. lava me ab iniquitate, ne sim fraudatus a promissione. Et vincas cum judicaris: judicatus Dominus vicit, quia unde in passione succubuit, inde ...iorem sui gloriam resurgendo manifestavit. judicatus vicit; quia quod ad tuis judicium moriendo subiit, eos justo judicio condemna-

tos, cerng morte mulctavit.

Ecce en in iniquitatibus Conceptus sum, et in ver. 6.
peccatis Concepit me mater mea.
Opus e Domine, ut miserearis; quia ab ineunte vitæ
primordio in peccati foveam incidi, et concupis
centiæ carnalis sordibus inquinata nativitatis
meæ initia contraxi. n in me illa quam novitr
admisi, sola viget iniquitas: habeo in me etiam
ex veteri quod ignoscas. Ecce en in iniquitatibus
conceptus sum. n ideo homines in peccatis con
cipiuntur, quia peccatum sit conjugibus co-
misceri: hoc enim opus castum n ht culpam
in conjuge, quia nuptiale fœdus n exorbitat
a fide. Deus en copulam maritalem instituit,
quando masculum et feminam in principio
creavit. Qui quidem sine peccato filios - gen. 1. 28.
ederent, si in paradiso positi, in conditoris obe-
dientia perstitissent. Sed quia a statu recti
tudinis primus homo peccando corruit, pecca-
ti pœnam ad filios misit. Carnalis enim
delectatio pœna peccati e; quæ ex radice

peccati ita contrahitur, ut nullus absque illa in mundo generetur. Sed sicut in Adam omnes mo-
1. Cor. 15. riuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Con-
fiteatur ergo poenitens de culpa quod me-
ruit, ut consequi valeat de venia quod cupit.
Ver. 8. Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occul-
ta sapientiae tuae manifestasti mihi.
Ideo vias meas a principio arguo, peccata mea ego ipse condemno, quia veritatem dilexisti. Veritatem Deus diligit; quia sine ultione delictum non deserit. Aut enim hoc homo in se puniens persequitur, aut postmodum Deus districto examine ulciscitur. Sive ergo sit magna sive parva iniquitas, nisi puniatur ab homine poenitente, punietur a Deo judicante; sicut per quemdam sapientem dicitur: Sciens quia non parceres delinquentibus non parcitur, quia sine vindicta peccatum non relaxatur. Veritatem itaque Deus diligit, quia justum judicium non praetermittit. incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

qui n e securg de munere veniæ, n e vehemens in executione vindictæ. Etquidem ante adventu Xti incertum fuit, si graviter lapsi possent hre veniam, et peccatoru remissio complures latuit: sed David, qui redemtorem mundi ut peccata tolleret, futuru viderat, de peccatorum indulgentia n dubitabat. n ignorabat opus sapientiæ Dei a seculis absconditu, ante oia tpa dispositum, et exhibitum in fine seculoru. Dei namq sapientia filius Dei e, de quo scriptu e: 1. cor. 1. 24. Xtum Dei virtutem et Dei sapientiam. ipse e johan. 1. 3. per quem oia facta st, et sine quo factu e nil. ipse e de quo propheta dicit: oia in sapientia fecisti. psal. 103. 24. Dignu am fuerat ut per eu fieret remissio, per que facta fuerat creao: et ipse eet largitor graæ, qui fuerat oibus auctor naæ. quam remissione sicut in tpe graæ confitentibg tribuit, ita ante adventum suu eum expectantibg erogavit. hæc sunt incerta et occulta, donæ dispoonis consilia, oibg gentibg per Dei sapientia ultimis

tribus revelata. quæ quia David per spiritum
cognoverat, de Dei confidens misericordia præ-
sumebat. an vero Ninivitis incerta erant, qui
pœnitentiam agentes super prædicatione Jonæ,
hæsitando dicebant: quis scit si convertatur
Joha: 3.9. et ignoscat Deus?

ver. 8. Asperges me hyssopo, et mundabor; lava-
bis me, et super nivem dealbabor.

Hyssopus est herba humilis saxo quidem adhæ-
rens, et parum utilitatis in se ipsa sui facie os-
tendens, quæ tamen pulmonis inflationem deprimit,
et virtutes suæ acrimoniam si conteratur ostendit.
Quid ergo per hyssopum, nisi Christi humilitas
designatur? ipsa est enim quæ omnem in nobis rep-
rimit contumaciam, sicut herba illa pulmo-
ni inflato adhibet medicinam. quis etenim
jam dedignetur in mundo se pro deo abjice-
re, cum audiat Dei filium opprobria et de-
risiones subiisse? quis supplicium pro Deo
perpeti arbitretur dedecus, cum ipse rex regum
apoc. 19. et dominus dominantium morte turpissima propter
Sap. 2.

nos sit condemnatus? presertim cum ipse sit nobis
positus forma justitiæ, cujus et audire imperia,
et sequi debeamus exempla; sicut ipse in Evange math. 11.29
lio ait: discite à me quia mitis sum et hu-
milis corde. juxta legis quoque testimonium, num. 19.
inquinatos mundabat eiusdem herbæ fasci-
culus, vaccæ rufæ ~~cruore~~ intinctus. quid autem
per vaccam, nisi ad sacrificium assumtæ incarnatio
nis dominicæ infirmitas designatur? sicut
enim per masculinum sexum solet fortitudo intel-
ligi, sic et per femininum potest infirmitas de-
signari: et de eo scriptum est: quia etsi mor 2. Cor. 13. 4.
tuus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei.
ipse est enim summus pontifex noster, qui
in ara crucis pro totius mundi salute, sui hebr. 9.
corporis hostiam obtulit. pontifex videlicet fu-
turorum bonorum, qui per proprium sanguinem
in sancta, æterna redemtione inventa, semel
intravit. hæc autem vacca rufa dicitur, ut in
ea sanguinis Christi robur evidentius demons-
tretur. de quo in canticis canticorum

cant. 5.16. Sponsa loquitur, dicens: dilectus meus candidus, et rubicundus. Candidus nimirum ex divinitatis specie, rubicundus ex passionis cruore. hac itaque hyssopo ille solummodo aspergitur, qui vias Dominicæ passionis imitatur. Santificatur vero aspersus, sicut per paulum dicitur: Si enim

hebr. 9.13. sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquinatos santificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis Xti, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi. sequitur: lavabis me, et super nivem dealbabor. quemadmodum corpus aqua lavat a squaloribus sordium, ita gratia sancti Spiritus animam purgat a maculis peccatorum. quod vero ait: Et super nivem dealbabor; ostendit quia nulla pulchritudo quæ in corpori, valet decori sanctæ animæ comparari. quid namque in corporibus nive candidius? Et tamen qui vias passionis Xti sequitur, super

nivem dealbatur. de sanctis etenim scriptu e:
math. 13.43.
justi fulgebunt sicut sol in regno patris eor.
qui verò ignoret solem nive candidiorem?
præterea candor nivis citò præterit, decor autẽ
sanctoru̅ in æternum manebit.

Auditui meo dabis gaudiu̅ et lætitia̅, et ver. 9.
exultabunt ossa humiliata.
Tunc quidem verum et inæstimabile gaudiu̅
habituri sunt sancti, cum impiis æterna morte
multatis, et in horrendam perpetui crucia-
tus voraginem per extremæ damnationis
sententiam missis, audituri sunt: venite be math. 25. 34.
dicti patris mei, percipite regnu̅ quod vo-
bis paratum e ab origine mundi. in eo autem
quod ait: gaudium et lætitia̅: duplicem
sanctoru̅ venerationem intellige; qui visione
claritatis in illa die, quantum cogitare n
possumus illustrati, sicut animas perfruentur
beatitudine, ita etiam corpus vestientur incorrup-
tione. De ipsis enim scriptum e: in terra sua isai. 61.
duplicia possidebunt. Sancti etenim viri 7.

mundi gloriam mentis despectu calcantes,
oẽs in se carnales voluptates mortificant, ut
in Deo postmodum perenniter vivant. qui
quoniam mundi miserias pro Deo pati mi
nimè refugiunt, beatitudinis aeternae retributio
nem acquirunt. quae nimirum beatitudo et
aiabus eorum ante resurrectionem tribuitur,
et corporibus nihilominus post judicium conferetur:
sicut in Apocalypsi Johannes apostolus
apoc. 6. 9. scribit dicens: vidi sub altari Dei animas
interfectorum propter verbum Dei, et testimonium
quod habebant, et clamabant voce magna,
dicentes: usquequo, Domine, sanctus et verus,
non vindicas sanguinem nostrum, de his qui sunt
in terra? et datae sunt eis singulae stolae albae,
et dictum est illis, ut requiescerent tempus adhuc
modicum, donec impleatur numerus conservorum
et fratrum ipsorum, qui interficiendi sunt sicut
et illi. quid namque est singulas illis stolas
albas tribuere, nisi aiabus eorum beatitudinis
aeternae immortalitatem conferre? quid vero est,

donec electoru[m] nu[mer]us impleatur requiescere, ni[si] futurae resurrectionis gloriam expectare: in qua nimirum iterum singulas stolas albas accipient; quia immortalia et incorruptibilia eru[n]t suorum vestimenta resument. quia e[r]g[o] s[an]cti viri ad aeterna felicitatis p[re]mia n[on] solum a[nim]a sed et[ia]m c[or]p[o]re post judiciu[m] transeunt, recte de eis dicitur, quia in terra sua duplicia possidebunt. hujus incrementa felicitatis jsai. 61. propheta intuens, ait: auditui meo dabis psal. 5. 10 gaudiu[m] et laetitiam, et exultabunt ossa hu- psal. 2. miliata. a[nim]arum nostrarum ossa virtutes s[unt], psal. 3. quae nimiru[m] in hac vita humiliantur, quia assiduis tentationum impugnationibus indesinenter turbantur. Tentatio enim e[st] vita hominis su- joh. 7. per terra[m]; in aeterna autem vita n[on] solum invictae potestatis accipient fortitudine[m], sed etiam nullam vitioru[m] adversantium sentient impugnationem.

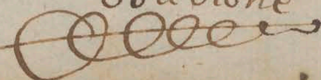
Averte faciem tuam a peccatis meis, et o[mn]es vers. 10. iniquitates meas dele. Quia peccata sua

semper habet p oculis, meritò rogat ut Deus faciem suam avertat ab ipsis. Superius nempe propheta dixerat: peccatum meu contra me e semper. qui ergo peccatum suu semper videbat, continuu pro eo dolore in corde gestabat. Et ideo oculos ab ejus peccato Deus avertit, quia ipse illud sine cessaone animadvertit. n em Deus eorum peccata ulciscitur, qui in occulto cordis depravos operu memoria affliguntur. qui nimiro adhoc semetipsos judicant, ut terribile oipotentis judiu evadat, juxta illud Apli: Si nosmetipsos dijudica-
1. Cor. 11.31. remus, n utiq judicaremur. at contra reprobi, quia ea quae commiserunt, nequaqua conspiciunt, actus suos a conspectu judicis n abscodunt. Et quanto magis errores suos ipsi considerare refugiunt, tanto magis eos conspectui divinae majestatis opponunt. delinquentium aum mala Deus videt, n ut approbet, sed ut condemnet: n ut foveat, sed ut puniat: n ut semper patiatr, sed ut in judicio

ulciscatur. Denique oculi Domini super facientes psal. 33. 17.
mala, ut perdat de terra memoriam eorum. gravis
ultio, non solum de terra mala facientes expel-
lere, sed etiam omnem penitus memoriam eorum abo
lere. Consideremus & mala quae fecimus, et ea
ante mentis oculos sine intermissione ponamus:
ne cum ante judicijs illius conspectum veneri
mus, tunc primum quidquid gesserimus, no
lentes videamus. impoenitenti enim Deus ter-
ribiliter minatur, dicens: Existimasti inique psal. 49. 21.
quod ero tui similis: arguam te, et statuam
contra faciem tuam. Similis tui esse, si pecca-
tum tuum impunitum dimitterem. tu enim illud
non solum non vis punire, sed et post tergum
projicis, ne possis videre. Ego autem qui il-
lud video, quid faciam? Numquid impu-
nitum dimittam? judex sum et justus,
judex sum et ultor iniquitatum. quomodo
ergo injuste judicabo? quomodo veritatem
mendacio mutabo? Tacui, numquid semper

semper tacebo? Tacui, quia misericordiam
prorogavi. iniquitatem tuam dissimulavi, tuis
poenitentiae indulsi. Sed numquid semper ta-
Ibid. 21. cebo? immo arguam te, et statuam contra
faciem tuam. Arguam quidem te de men-
dacio, quando cordium consilia manifestabo.
a peccatis tuis avertis oculos tuos, et quando
tibi vanae spei securitatem promittis. Et quia
ipse te non vides, quod nec ego te videam sus-
picaris. putas quod te non videam fornican-
tem, quem video adulterium cogitantem?
Ex hoc itaque te arguam, et statuam contra fa-
ciem tuam. Si non vis hic attendere faciem
tuam, faciam ut agnoscas miseriam tuam.
Isai. 43.25 Et omnes iniquitates † tuas, † et memor non ero: tu
autem memor esto, et judicemur. Audi
qua conditione iniquitatum tuarum te esse
immemorem dicat, videlicet si tu memor
fueris. Cave ergo ne umquam quod de-
liquisti, a memoria tibi excidat, aliqua
oblivione

† dele, † propheta dominus dicit: ego sum qui deleo iniquitates tuas

oblivione peccata tua obliteres: ne si carnalium
voluptatum illecebris captus, iniquitatum tuarum
memor non fueris, dicatur tibi in tempore necessitatis:
projecisti sermones meos retrorsum. psal. 49. 17.

Cor mundum crea in me Deus: et spiri- ver. 11.
tum rectum innova in visceribus meis.
In Evangelio scriptum est: beati mundo corde. math. 5. 8.
Si illum qui ab omni peccato mundus est, in cordis
nostri hospitio habere volumus, oportet primo ut illud
ab omnium vitiorum sorde purgemus. Emundemus ergo
interiora mentis nostrae, et diligenter peccatorum
nostrorum secreta scrutemur, ne ex affectu nos-
tro peccati delectatio pullulet; ne turpe de-
siderium cor in occulto titillet, ne passionum
ex eo contentiones prodeant, ne perversarum
cogitationum dispensationes aliquando erumpant.
Templum enim Dei non potest esse pollutum, quia scrip-
tum est: templum Dei sanctum est, quod estis 1. Cor. 3. 17.
vos. Verum quis gloriabitur mundum se prov. 20. 9.
habere cor, aut immunem esse se a peccato? Si prophe- sec. septuag.
ta pollutum labiis se esse asserit, cujus os Isai. 6.

Seraphim carbone quem susceperat de altari, purgavit: quid dicturi sumus nos, quos luxuria inquinat, invidia angustat, ambitio præcipitat, superbia exaltat? non est enim virtutis humanæ ita ab illicitis motibus mundare animum, ut perstrepentium voces non sentiat cogitationum. sed quia Deo nihil est impossibile, clamemus ad deum tota virtute: cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Vide ordinem: primò cor mundum, deinde spiritum rectum propheta a Deo requirit. prius enim abrenunciandum est tibi omni peccato, et omnis a corde vitiorum fœditas eliminanda; ut omne quod agitur et dicitur, eo purum in conspectu Dei ac lucidum appareat, quo ex bonæ intentionis origine quasi de puro quodammodo fonte manat. quomodo enim poterit esse perspicuum, quod in ipsa origine fuerit vitiatum? scriptum est enim: bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo

math. 12. 33. thesauro profert mala. Omnibus igitur carnalibus desiderijs a corde exclusis, pete a Deo ut spiritum sanctum rectum renovet, ne fortè

Spus ille immundus inveniens domu' de qua exivit ibidē
vacantem, assumtis alijs septem nequioribq se,
cum eis ibi habitet, et fiant novissima tua pejo-
ra priorībq. hæc est autem spiritus recti innovaō,
ut omnem mundi gloriam mente despicias, mē
tem medullitq in conditoris tui amore infigas,
illatis contumelijs patientia' custodias, et cus
toditâ patientiâ dolorem a corde repellas, oībq
te per humilittem inferiore' deputes, de morte
inimici nullatenq exultes, aliena n ambias, prop-
ria egentibq distribuas, amicu' in Dēo, et inimi
cum propr Dēum diligas, in afflictione pro-
ximi teipsu' per compassionem affligas. hæc
quidem ē illa spus innovaō, quam persuadet
aplus, dicens: renovamini spiritu mentis Ephes. 4. 23.
vestræ, et induite novum homine', qui secundū
Dēum creatus ē, in justiā et sanctitte veritttis.
et iterum: si qua igitur in Xto nova creatu- 2. Cor. 5. 17.
ra, vetera transierunt, et ecce facta st nova.
ad vetere' quippe hnem pertinet, mundi hu
jus gloriam concupiscere, aut a Dēo avertere,

patientiam non servare, opportunitatem vindictae
exquirere, melioribus quibusque despectis superbire,
aliena diripere, propria retinere, nullum propter
Deum diligere, de inimici morte gaudere. haec
autem omnia ille respuit, qui Deum induit, quique
in novitate vitae ambulare contendit.
vers. 12. Ne proiicias me a facie tua, et spiritum
Sanctum tuum ne auferas a me. A facie
Dei proiicitur, cui spes veniae post peccatum
math. 12. negatur. qui enim peccaverit in Spiritum Sanctum,
32. non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro.
Quis est autem qui peccat in spiritum sanctum,
nisi qui non credit remissionem peccatorum? re-
missio enim peccatorum, opus spiritus sancti est. Nam
et de baptismo Christi, in quo remissio peccato
math. 3. 11. rum danda erat, dixit johannes: ipse vos
ibid. baptizabit in spiritu Sancto et igne. unde enim
super baptizatum Dominum in columbae specie
Spiritus sanctus descendit; ut ex hoc aperte
ostenderet, quia spiritualis gratiae lavacrum

baptismatis credentium corda mundaret. Anne
in spum Sanctum Cain peccavit, quando dixit:
major e iniquitas mea, quam ut veniam me- gen. 4. 13.
rear? et quia de venia desperavit, ideo dixit:
Ecce Ejicis me a facie tua. de quo et postea
subditur quod egressus sit a facie Domini.
Vides quemadmodum ille qui in desperaonis
foveam labitur, a facie Dei proiicatur. Et
Spum Sanctum tuum ne auferas a me. attende
qualiter postulat, ne spem veniae pro peccatis
amittat. ubi spus sancti gratia e, ibi desperaoe ee n pt. fides en in spu datur, sicut
aplus ait: Deniq ipse postulat pro nobis rom 8. 26.
gemitibus inenarrabilibq. Et nemo in spu 1. cor. 12. 3.
Dei loquens, dicit anathema jesu, nam in rom. 8. 15.
eo clamamq: Abba pater; quia scriptum johan. 4. 23.
est: Veri adoratores adorabunt patrem in spi-
ritu et veritate:

Redde mihi laetitiam salutaris tui, et spu ver. 13.
principali confirma me. Laetabatur prop-
heta de adventu filii Dei antequam peccaret.

et certus quod de suo nasiturus erat semine,
antequam laberetur, gaudebat. Sed postquam
2. reg. 12. uxoris Uriæ amore deceptus modum in peccando
non habuit, ne scilicet Deus hoc offensus subtraheret,
quod antea placatus promiserat, formidavit.
ideoque ait: redde mihi lætitiam Salutaris tui.
1. tim. 2. Salutaris quis est, nisi Dei hominumque mediator?
psal. 11. 6. de quo iste idem propheta in persona Dei pat
ris dixerat: propter miseriam inopum et ge-
mitum pauperum nunc exurgam, dicit Domi
nus ponam in salutari, fiducialiter agam in eo.
Exurgere enim dicitur Deus pater, cum filium
mittit: qui quasi jacere visus est, cum servos
misit. Illi enim neminem salvare potuerunt:
Luc. 19. 11. sed filius hominis venit quærere, et salvum facere
quod perierat. Ideoque perfectam et manentem
salvationem in eo se positurum adstruit, et in eo
fiducialiter se dicit agere, quem constat nihil
omnino peccati habuisse. qui enim gravium sibi
conscius est delictorum, non potest fiducialiter agere:
quia poterit eum vel ille quem corripit

reprehendere, v conscientia propria remordere. Redemtor verò noster eo liberè loqui potuit, quo numquam peccati maculam ex nativitate, vel etiam ex operatione contraxit. unde turbis judæorum et principibus sacerdotum invidentibus et detrahentibus ipse dicebat: quis ex vobis arguet me de peccato? fiducialiter enim eugebat, quem in nullo conscientia accusabat. nam et de eo scriptum est, quod erat docens tamquam potestatem habens, et non sicut scribæ et pharisæi: Hujus ergo salutaris sibi reddi lætitiam David postulat, in quo omnis ante adventum ipsius electus sperabat. Et spiritu principali confirma me. Solet quibusdam contingere, ut dum se purgatos per satisfactionem reputant, ab interna mentis custodia animum resolvant. qui quidem ipsa sua elatione depressi, eo deterius corruunt, quo sibi de indulgentia blandientes, vanæ spei securitatem promittunt. unde est quod propheta exorat, dicens: lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum. non dicit lætetur, ut securum sit; sed lætetur, ut timeat.

johan. 8. 46.

math. 7. 29.

psal. 85. 11.

Acsi aperte dicat: ita me correctu facito gaudere de venia, ut tamen numq desinam ee suspectus de culpa, sic et in hoc lo, postq si reddi salutaris Dei lætiam petijt, ne sibi dimissg ad deteriora proruerent, illico adjunxit: et spu principali confirma me. sciebat en quia infirma e ois aia, ni sancti spus fuerit virtte firmata. nam et de aplis dictu est:
verbo Domini cœli firmati st, et spu oris
psal. 32. 6 eius ois virtus eorum. quid en cœlorum
psal. 18. nne, ni sancti apli designantur? qui nimir
vborum imbribus terram cordis nostri inebriat,
venturi judicij minis et terroribg intonat,
miraculor signis et operum sanctitte coruscat,
Deniq ipsi st, qui enarrant gloriam Dei.
act. 2. ~~Deniq ipsi st~~ quibus profectò tunc spus virttem tribuit, cum in igneis linguis apparens, in cordibus eorum divini flammas amoris accendit. quod quidem aperte—

cognoscere possumus, si quales ante, quales
post adventum Sancti Spiritus fuerunt, perpenda-
mus. qui enim ad passionem tendentem ma- math. 26.
gistrum fugientes reliquerant, postmodum
per adjunctam sancti Spiritus gratiam roborati,
Constanter et publicè nomen Christi praedicabant. Nam
ut reliquos praetermittamus, ipse apostolorum
princeps qui mori metuens vitam negaverat,
cum facto conventu, caesis apostolis, sacerdotes ibidem
et scribae ne in nomine Christi loquerentur, prohi
berent, aiebat: obedire oportet Deo magis act. 5. 29
quam hominibus. Caelorum igitur virtus de Spiritu
Sancto est, quia per infusam Sancti Spiritus
gratiam facti sunt in Christi confessione fortes
apostoli, qui prius fuerant ex fragilitate
carnis infirmi. Nisi enim promissa charisma-
tum dona illi dominici gregis pastores sus
ciperent, eorum corda nullo virtutis calore
caruissent. haec namque virtus Spiritus, sicut ab
omni poenarum et mortis timore quos repleverit

efficit liberos, ita ab oe diabolicæ reddit tentao
nis in cursu securos. merito ergo cum salutar
ni Dei in remissionem peccatorum lætitiâ
redditur, postulat ut in vera innocentiâ Spus
principalis virtte confirmetur.

vlr. 14. Docebo iniquos vias tuas, et impij ad te
convertentur. illos divina clementiâ a peccatis per
remissionem efficit liberos, quos prodet utilitti
Ecclesiæ post conversione profuturos. unde Ana-
niæ de Saulo dixit: vade, quonia vas ele
act. 9. 15. tionis mihi e iste, ut portet nn meu coram
gentibus et regibus, et filijs Israel. magno
igitur fructu dimissa st illi a Deo peccata.
1. tim. 2. qui en prius blasphemus, et persecutor,
ac injuriosus extitit, post mu plus omnibg
laboravit. propheta ergo qui deleri iniqui
ttes suas et spu sancto confirmari adno
postulat, quod n sine fructu hoc sit futurum
affirmat, dicens: docebo iniquos vias tuas.
psal. 24. 10. Universæ viæ Domini misericordia et ve-
ritas. misericordia e, quia sine ullis precedo

tibus meritis, pœnitentibus veniam tribuit: ve
ritas, qua post graa vocaonis etvenie, pec
cata impœnitentiu punit. Ille ergo cui peccata
dimittuntur, vias DEi iniquos docet, cum
peccantibus se resipuerint, explo sui spē tri-
buit veniæ, et in conotibuli ugini adveniam
redeant, infert timorem gehennæ. Exempiis ad
te conotentur. O quam utilis ē peccator remis
sio, quæ conosos n solum a peccatis liberos
efficit, sed etiam alios a via impietatis
et ini justicæ retrahit, flamma charitts accen
dit. Hæc ē enim Charitts evidens probao, ut
cui per graam Dj contigerit a peccatoru
vinculis eripi, ipse ex zelo justicæ studeat ad
spem veniæ delinqntes hortari. nullu quippe
tam gratum DEo ē sacrificium, quam zelg
aiarum. Exerceat ergo se in via Dj, cui Dg
peccata dimisit. et exemplo suo peccatores
quosq ad pœnitentiæ confugere remediu math. 20
ad moneat. n sit arbor infructuosa, q otiosg
operarius; sciens quia n solu mane venientibg
ad vineam merces promittitur, sed etiam

circa undecimam horam vocatis vitæ æternæ
denarius pbetur.

Ver. 16. Libera me de sanguinibq, Deq Deq Salutis
meæ: et exultabit lingua mea justiã tuã.
Nisi primitq me à peccatis liberaveris, non
potero alijs eē exemplum conversionis. libera
ergo me de sanguinibus, desiderijs videlicet
1. pet. 2. carnalibq, quæ militant adversus aĩã. Caro enĩ
1. cor. 15. 5. et sanguis regnum Dei n possidebunt. Deus
Deq salutis meæ. nota in repetione nnis
magnum affectum cordis, quasi dicat: meritò
te ut me salves invoco, quia tu solus es auctor
psal. 3. 9. salutis meæ. nam Dni est salus. a te solo
Eccl. 1. 2. e salus, quia ab oĩbus alijs e infirmitas, va-
nitas vanitatũ, et oĩa vanitas. n salvatur rex
psal. 32. 16. per multam virtutem, et gigas n salvabit in
multitudine virtutis suæ. Deniq: fallax equq
ad salutem. Ex quibus oĩbus colligitur, quòd
nec ex divitijs tralibus, ne ex crali fortitudi
ne salus acquiratur. et exultabit lingua mea
justitiam meam. justiã Dei fides e, sicut,

Scriptum ē: credidit abraham Deo, et reputatū gen. 15. 6.
ē illi ad justiam; quia justus ex fide vivit. Si rom. 1. 18.
ergo justi vita fides ē, consequens ē eadem fide
eē justiam, sine qua quisq eē justus n̄ potest.
Hanc itaq Dei justiam ille cum exultatione
enunciat, qui nec mundi hujus copiā cupiens,
nec inopiam metuens, oem̄ hæreticam pravi
tatem impugnat. Vel justia Dei est, quod
n̄ vult mortem peccatoris. hnī nempe justū
videtur, ut suam ulciscatur injuriam: Deī vō
justiā ē confitenti relaxare offensam.

Domine labia mea aperies, et os meū annū ver 16.
tiabit laudem tuam. Non alir justiam tuam
proferre potero, nisi ut labia mea aperias. Sap. 10.
Tu es enim, qui ora superborū obstruis, et
linguas infantium desertas facis. hactenus
os meum ego ipse aperui, et ideo ex vaniloquio
peccatum contraxi. nunc verò ut tu ape
rias desidero, quia nil nī quod suggese
ris loqui concupisco. illius labia Deus aperit,

qui non solum quid loquitur, sed etiam quando,
et ubi, et cui loquatur, attendit. Sapientia namque
Isaiae 50. 4. dei dixit: Dominus dedit mihi linguam eru
ditam, quando scit oporteat sermonem dicere.
Merito ergo sapiens est, qui accepit a Domino
quo tempore sibi loquendum sit. unde non inconvenienter
Eccl. 20. 7. ait Scriptura: homo sapiens tacebit usque ad
Eccl. 28. 28. tempus. hinc rursum Scriptum est: Ori tuo fac ostium
et vestem, et in verbis tuis iugum et stateram.
Et fortasse hoc ostium sibi propheta postulabat
a Domino, cum dicebat: pone Domine custodiam
psal. 140. 3 Ori meo, et ostium circumstantiae labiis meis.
Debemus enim os nostrum claudere, et diligentius
observare, ne quis in iracundiam excitet vocem
nostram, et contumeliam rependamus contumeliae.
jugum etiam in verbis nostris esse et stateram prae-
cipitur, ut omne quod loquimur, et humilitate con
diatur, et mensura ponderetur. proferamus
ergo sermones examinatos librâ justitiae,
ut sit gravitas in sensu, modus in verbis,
pondus in sermone. Nec prius loquendo os

aperiamus, quam expediat; sed examinemus verba nostra, si tacendum hoc, si dicendū adusque hunc, si tus sit sermonis hujus, postremo si a virtte modestiæ n̄ dissentiat. nil indicens, nil inhonestum, nil invidum sonans erumpat. Verum quia ad hæc oīa idonei ēē n̄ possumus, ni hoc a largitore oīs graæ percipiamus, exclamandum ē nobis cum propheta: Domine labia mea aperies, et os meū annuntiabit laudē tuam. n̄ est speciosa laus in ore peccatoris, ideoque Eccl. 15.9.
propheta indulgentiam peccatorum primam a Dn̄o expetit, et post mum laudem se Dei annuntiaturū ēē promittit; nobis patenter innuens, quia illi soli laudis Dei pnt sentire dulcedinem, qui peccatorū suorū meruerint percipere remissionē. Unde scriptum est: Rectos decet collaudatio. Quid cum laudabilius psal. 32.1.
in Deo, quam misericordia? Scriptū namque ē: confiteantur dn̄o misericordiæ ejus. denique miserationes ejus super omnia opera ejus.

Quamvis enim laudabile sit quod hominem de limo
terræ condidit: laudabilius tamen est, quod perditum
proprij filii morte redemit. denique illud potes-
tatis est, hoc gratiæ, Et os meum annuntiabit
laudem tuam. Sunt enim plerique qui in suo ore
laudant Deum. numquam suo laudat ore
Deum avarus: numquam suo ore laudat luxu-
riosus. Nonne quasi alienum os tibi videtur
assumere, dum ea conatur quæ in corde non sen-
tit proferre? de quibus profectò Scriptum est:
Job. 17.4. Cor eorum longè est a disciplina, propterea non
exultabunt: quia nimirum eorum laus ad omni-
potentis Dei aures nequaquam extollitur,
quorum cor a semita justitiæ perpravæ inten-
tionis Studium elongatur. Tales erant illi,
de quibus Dominus dicebat: Populus hic
math. 15. 8. labiis me honorat, cor autem eorum longè est
a me.

ver. 18. Quoniam si voluisses Sacrificium, dedissem
utique: holocaustis non delectaberis.

Sciebat

Sciebat propheta per spum, quia illa legalium
instituta sacrificiorum, ad invisibilis eent oblaonis
intelligentiam transferenda; quia illud verum
et acceptabile e sacrificium, quod aliquis puro
corde laudat Dlum. Unde et alio in lo dicit:
jn me sunt, Deus, vota tua quæ reddam, laudao psal. 55. 12.
nes tibi. Et jterum: jmmola Dlo sacrificium psal. 49. 14.
laudis. et rursum: sacrificium laudis honori
ficabit me. Cum ergo dixisset: Os meum
annuntiabit laudem tuam, illico subjunxit:
Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utiq.
Ac si dicat: Laudis tibi offeram sacrificium,
sciens quia carnalium nobis observantiam cære
moniam. quoniam si voluisses sacrificium,
dedissem utiq: holocaustis non delectaberis.
jdeo nolo confidere in carnalis ritu sacrificij,
quia scio te hircorum et arietum occisione
non delectari. Tu es enim qui dixisti: non accipiam ibid. 49. 9.
de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis
hircos.

Sacrificium Dlo, spus contribulatus: cor ver. 18.

Contritum et humiliatum Deus non despiciet.

Nequaquam vere pœnitentiam agit, qui ex peccatorum suorum recordatione quandam spiritus tribulationem non sentit. Quod quidem reprobis familiare est; quia etsi aliquando peccata sua confiteantur, ea tamen districtæ animadversionis fletibus non persequuntur. Electi vero etiam si minima sint quæ in se punienda inveniunt, zelo rectitudinis contra se erecti, ad pœnitentiæ se lamenta studiosè succendunt. Qui dum sanctæ contemplationis pennis ad cœlestia se intuenda erigunt, eo subtilius si quid in ipsis vitiorum latebat inveniunt, quo ad divinæ lucis claritatem vicinius accedunt. Tantoque eis displicet quod infirmum ex carne tolerant, quanto eas delectat quod æ incorruptibilis vitæ suavitate degustant. Unde fit quod gravi in seipsos vel pro otiosis verbis, vel pro vanis cogitationibus invectione desæviant; et quæ levia ante crediderant, mox ut gravia et mortifera perhorrescant. Beneficia si divinitus collata conspiciunt, culpas nihilominus anteactas ad memoriam reducunt. vitæ hujus corruptibilis

ærumnosas necessittes enumerant, quanta sit cœles-
tis gloriæ felicitas, in meditaone pertractant. a-
qua quia per carnis fragilittem retrahi se sentiut,
validissimi seipsos interius vulnere doloris trans-
figunt. dum ergo hæc omnia ante mentis oculos inte-
tæ consideraone recolligunt, vehementissimæ tribu-
laonis igne intrinsecus inardescunt. hæc est illa spiri-
talis Sanctorum tribulaō, quam in cordibus eorum
generat pœnitentiæ et desiderij dilati amaritudo.
hanc nimirum Job sentiebat, cum dicebat: Loquar Job. 7. 11.
in tribulatione spus mei. Electorum etenim linguas
tribulaō spus commovet, ut reatum pravi operis
vox confessionis impugnet. Cor contritum et hu-
miliatum Deus non despiciet. multi sunt cor
contritum, qui non sunt cor humiliatum. sunt enim plerique
etsi peccata sua fletibus puniant, pauperes tamen
opprimere potestatis suæ dominaone non cessant.
Hi nimirum nequaquam purum sacrificium Deo
offerunt; quia detestabilis superbiæ illud admix-
tione corrumpunt. vel sicut beatus hieronymus
hunc locum exponit, illi cor conterunt, qui non humiliant,

qui peccata quidem quæ commiserunt deflent, sed tn eadem committere cm post fletus n timent. Dum en errorum suorum consideraone revocati ad ea quæ demiserant redeunt, se contra Conditore suu per opera pravitts extollunt. Ex superbiæ naq vitio ē, timorem Dj. contemnere, Conditoris pcepta pravæ actionis transgressione calcare, cœlestis vitæ gaudia mansura negligere, damnaonis perpetuæ infinita supplicia n timere. Illoru ergo sacrificiu Deus n accipit, qui lacrymis quidem se compunctionis abluunt, sed eisdem a quibg ante mundati eē videntur, peccatorū maculis in id ipsum revertentes sordescunt. de talibus Scriptum ē: qui bap-

Exod. 34. 30 tizatur a mortuo, et iterum tangit eum, quid prodest lavao eius? Ille quippe lavatur a mortuo, qui per pœnitentiam mundatur a peccato. quem si contigerit eadem quæ punierat, iterando peccata committere, nil contulisse videtur adhibita satisfactionis lavao, quem maculavit inhonestius iterata facinoris turpitudo. quia igitur Scrip-

1. pet. 5. 5. tum ē: Deus superbis resistit, humilibg aute dat graam: illos qui superbiendo ad peccata

redeunt, divina justitia respicit, Illos verò qui con
tinendo et humiliando post tergum non respiciunt, cle-
mentia Dei non despicit; quia Scriptum est: prope psal. 33. 19.
est Dominus his qui tribulato sunt corde, et humi
les spiritu salvabit.

Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion, ver. 19.
ut ædificentur muri jerusalem. Sion speculatio
interpretatur, per quam sancta significatur Ecclesia, quæ
in eminentioribus virtutum et scientiæ locata vestigijs,
et cœlestem patriam a longe prospicit, et irruentes
Spiritalium inimicorum cuneos interiori intuitu deprehen-
dit. Cui Deus tunc benignè fecit, quando filium
suum in mundum misit. veniens autem filius Dei, quos
de diabolica potestate eripit, sanctam sibi Ecclesiam in uni
tate Spiritus confœderavit; de quo johannes ait: qui
habet sponsam, sponsus est. quid autem benignius, quàm johan. 3. 19
filium Dei servilem formam induere, multis legi philip. 2.
bus subjacere, proprio sanguine nos redimere, æternæ
vitæ aditum, quem culpa obstruxerat, aperire;
carne suo nos pascere, et de tenebrarum potestate erutos, ad
cœlestem gloriam et ad regnum nos lucis transfer
re! quid denique benignius, quàm quod Deus tra
didit filium, ut redimere servum? benignitatem

Nihilominus Dñi quotidie sentit Ecclesia, cum illa Deus claritate suæ cognitionis illuminat, inter seculi turbines fluctuantem Spus sui virtute confirmat, sua vitatis intimæ delicijs reficit, atque per eam peccantibus peccata dimittet. Et notandum quod ait: in bona voluntate tua, ut intelligas nil perfectum hoi posse ex meritis, sed tantum conferri gratuito munere divinæ miseraonis. ut ædificentur muri Jerusalem. per jerusalem, quæ visio pacis interpratur, Sanita aia accipitur, quæ futuram sanctorum pacē mentis intuitu conspicit, et oibus in se mortificatis hostibus, illicitorum motuum impugnaonem n sentit. Cujus muri virtutes st: quos ille nimirum ædificat, qui ex operibus justitiæ et pietatis, spiritale construere ædificium n cessat. unusquisque enim jerusalem, a Babylonis civis ē. Sicut enim per amorem Dei Sanctus quisque jerusalem civis efficitur; ita per amorem seculi, ois iniquus in babylonicæ structura operatur. Ad construendum autem hujus spiritalis babylonicæ ædificium, perversi quique illius antiquæ Babel imitantur exemplum. Cujus teste Sanita Scriptura, civitatis auctores, et pro saxis lateres, et pro cæmento bitumen habuisse leguntur.

per quod intelligitur quod mundi amatores carna-
lis vitæ construunt municipiũ, quod ad vim ventorũ
et impetus fluvij, facili impulsu velociter est subruen-
dum. Notandum verò est, quia illi de quibus agitur, ibidem,
de oriente venisse, et in campo sennaar habitas-
se perhibentur. Cum enim Xtus verè sit oriens,
propheta attestante qui ait: Ecce vir Oriens Zach. 6.
nomen ejus; de Oriente veniunt, quia a Xti consortio
male vivendo recedunt. Sennaar autem interpretatur
excussio dentium, sive fœtor eorum. in campo ergo
Senaar habitant, qui positi non in celsitudine vir-
tutum, sed in planitie viorum, et detractionum
morsibus proximos lacerant, et in otiosæ vita
volutabro jacentes, infamiæ suæ circumquaque
fœtorem exhalant. quorum dentes tunc omni-
potens excutit, cum illorum facta simul et verba
confundit. unde per prophetam scriptum est:
Dentes peccatorum contrivisti. Et iterum: dominus psal. 3. 8.
conteret dentes eorum in ore ipsorum; malas leo- psal. 7. 57.
num confringet Dominus. Nam de fœtore
eorum per alium prophetam scriptum est: Com- joel. 1. 17.
putruerunt jumenta in stercore suo. Computes-
rescere jumenta, est carnales homines in

in foetore luxuriæ vitam finire. Et Isaias ait:
Isa: 3. 24. Et erit pro suavi odore foetor, pro Zona funicu-
lus. Quia nimirum hi pravi operis foetorem emit
tunt, qui abjecto cingulo castitatis, funiculum in
texunt lasciviæ. de quibus dicitur per prophetam:
Isai. 5. 18. Væ qui trahit peccata sicut restem longam.
merito et qui in Sennaar habitat, de lateribus
civitatem ædificant: quia qui terrenis dediti sunt,
voluptatibus carnis inserviunt, de fragili mag
mentis mutatione attollunt.
Ceterum qui contempta terrenarum opum cupiditate,
et carnalis vitæ abdicatis illecebris, per operasa
ctitatis virtutum in seipsis sanctificatione accumulat,
hi profecto lateres in lapides mutant. Et neque
1. Cor. 10. in arena mundanæ confidentiæ spiritalem struc-
math. 7. turam erigunt, sed in petra fidei, quæ Christus est,
atria nulli excidio obnoxia, ad similitudinem
Evangelicæ illius parabolæ constituunt. tales
Isai. 9. 10. nimirum recte cum Isaia possunt dicere: Lateres ceci
derunt; sed quadris lapidibus ædificabimus: Sy
comoros succiderunt, sed cedros immutabimus.
Lateribus quippe cadentibus, lapidibus quadris
ædificat, quicumque carnis lasciviam disciplinæ

strictoris rigore castigat; qui membrorum legem, mentis
lege superat; qui carnis fortitudinem, spiritus virtute
commutat. hinc namque per prophetam dicitur:
qui confidunt in Domino, mutabunt fortitudinem. Isai. 40.31
quae dum non dixit, accipient, sed mutabunt; aperte
ostendit, quia alia est fortitudo quae deponitur,
et alia quae noviter inchoatur. hinc enim sancti viri
suam in hac carne positi fortitudinem, cum vel pro fide
certantes, tormenta omnia constantiae virtute despiciunt,
vel tentationes diabolicas armis spiritualibus protecti
repellunt. de eis namque per Salomonem scriptum
est: En lectulum Salomonis sexaginta fortes am- Cant. 3. 7.
biunt ex fortissimis Israel. Lectulum quippe
Salomonis fortes ambiunt, quia internam nostri
Redemtoris requiem, sancti quique indefessa deside-
rij sedulitate contemplantur. hinc de sancta Eccle-
sia electorum dicitur: fortitudo et decor indumentum prov. 31. 25.
ejus. Qui enim ita se in virtutibus decorum exhi-
bet, ut tamen tentationum impugnationibus non repugnet.
hic nimirum decore ad tempus induitur, sed fortitudine
nequaquam vestitur. quia vero sancti Dei et ex ope-
ribus justitiae fulgidi, et ex adversariorum apparet

impugnationibus vestiti, rectè de eis sub typo Eccle-
siæ dicitur: fortitudo et decor indumentum ejus.
quisquis est infirma carnis fortitudine contemta,
in virile spiritus robur animam excitat, quasi lateres
in saxa, quibus muri Jerusalem ædificentur, com-
mutat. possumus quoque per Jerusalem illam sanctam
civitatem accipere, quæ ex vivis lapidibus in cœlis
apoc. 21. construitur, et sicut sponsa ornata viro suo a
gal. 4. 26. Deo paratur. de illa namque dicit apostolus: illa autem
quæ sursum est Jerusalem libera est quæ est mater
nostra. quæ merito dicitur libera; quia ab omni
corruptionis molestia invenitur aliena. nec incon-
gruè Jerusalem dicitur, quæ veram in seipsa
pacem sine defectu experitur. illa est enim civitas
pacis, in quam nullus hostis ingreditur, et ex
apoc. 21. qua nullus civis egreditur. Civitas, inquit, cujus
plateæ auro mundo sternentur, et in qua canti-
cum lætitiæ indesinenter cantatur. quæ quidem,
sicut scriptum est, non eget sole neque luna: quia cum
illam Deus præsentia suæ claritatis illuminet, im-
possibile est ut eam aliqua caliginis obumbratio
Joha. 1. 6. obscuret. Deus enim lux est, sicut ait in Epistola

sua johannes aplus: et tenebræ in eo n sunt ullæ.
Quod si tanta e claritas solis, ut totam ortu suo
terram illuminet; quanta æstimanda e Dei claritas,
qui et ipsum solem condidit, et ei ad utilitatem
nostram hanc quam cernimus luminis venustatem
infundit. hujus igitur jerusalem muri ædificantur,
cum fideles ad vitam prædestinati, ad perfectionem
justitiæ deducuntur. figuram autem hujus 5. reg. 6.
civitatis illud Salomonis templum gestavit, in cujus
ædificatione lapidibus extructa, mallei sonitus
auditus n fuit. in sacris enim ædificijs pro maturi,
adhuc foris per flagella tundimur, ut in templo
Domini post modum sine aliqua percussione dis-
ciplinæ disponamur: quatenus quidquid in
nobis superfluum, a distortum e, modo percussio
resecet, et tunc sola in cælesti ædificio concordia
veritatis liget. Nec mirum si templum eadem civitas
dicatur, quæ etiam tabernaculum dicitur, sicut
scriptum e: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. apoc. 21. 3.

Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationes, et ver. 20.
holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

Ædificata cœlesti jerusalem, sacrificium dumtaxat
justitiæ acceptum erit Domino; quia ibi non erit opus
offerri sacrificium pro peccato. in hac enim vita quia
in multis quotidie delinquimus, oportet ut con-
triti cordis et contribulati spiritus Deo sacrificium offe-
1. Cor. 15. ramus. in resurrectione autem, cum corruptibile
hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc indue-
rit immortalitatem, nec ullus sanctorum peccare post-
modum poterit, nec quisquam ad Deum pro peccato ora
bit. in tantum namque peccatum delebitur, ut etiam
pœna peccati omnino destruatur, sicut scriptum est:
Ibid. 15. 55. absorpta est mors a victoria. ubi est mors victoria tua?
ubi est mors aculeus tuus? stimulus enim mortis pec
catum est. Necessario ibi peccatum deesse convincitur,
ubi mortis aculeus non invenitur. Non igitur opor
tet ibi offerri pro peccato sacrificium, ubi nec in co-
gitatione admittitur delictum. Sacrificium itaque justitiæ
Sancti in æterna vita Deo offerent: quia in solo
Conditoris amore intenti, indefessas remunerato
ri suo in lætitia cordis laudes dicent. unde scriptum
psal. 83. est: beati qui habitant in domo tua Domine,
5. in secula seculorum laudabunt te. et iterum:

vox exultaonis et salutis in tabernaculis justor. psal. 117. 15.
Tunc electorum suorum oblaones Deus acceptas
habebit; quia sanctas eorum meditaones nullius
pravitatis admixtio commaculabit. Holocausta
nihilominus eorum accipiet; quia totum qd in eis
erit, flamma divinae caritatis accendet. Et tunc im
ponent super altare tuum vitulos. altare, D. G.
filius e, de quo ipse dnus ait: altare de terra Exod. 24. 2
facietis mihi. quid e enim aliud altare de ter
ra facere, nisi de Dei filii incarnaone n dubi
tare? ipse e namque cui in hac vita cordium nos
trorum sacrifia imponimus et in quo cogitaones
illicitas ne convalescant mactamus. unde scriptum
e: beatus qui tenebit et allidet parvulos suos psal. 136. 9.
ad petram. Ad petram quippe parvulos nostros
allidimus, cum orientes motus illicitos, imitaonis Xti intentione mortificamus. Scriptum e enim:
petra autem erat Xtus. ipse ergo e petra, 1. Cor. 1.1.
ad quam cogitaones nostras tenemus: ipse altare, cujus clementiae peccatorum victimas imponere psumimus. denique peccata nostra 1. petr. 2. 24.

ipse portavit. Super ipsum & vitulos in æterna
vita Sancti seipsos imponent; quia per gratiā
DEi liberati a lege peccati et mortis, quod nul-
li jugo legis postmodum erunt subditi, totū
attribuent grãæ filij DEi. nullus eñ hominū
in cœlum ascenderet, ni filius DEi pro salute nos-
tra carnem sumsisset. & certe vitulos super alta-
re imponent, cum deposita primi hominis ve-
tustate, et mortalibus exuti exuvijs, facti
vituli i.e. innovati et puri in perpetauū juvent.
Quod si ut promissum ē, secundum morale in-
telligentiā ædificaonē jerusalē accipere vo-
lumus, hunc quoq usum eidem intellectui hoc
mō convenienr aptamus. Dictum ē David Regi
1. paral. 17. 4. a Domino: n tu ædificabis mihi domū, qa
3. reg. 6. vir sanguinū es: postea vo filius eius rē etnūe
pacificq, et sapientiæ graam a Dno ultra mor
tales obtinuit, et tlum mirifici operis, sicut
liber historiarū attestatur, DEo jsrael ædifica-
vit. in quo datur intelligi, quia dū cum

hostilibus vitiorum cuneis, virtutum oppositione confligimus, domum sapientiae nequaquam aedificare valemus: ubi vero superatis adversariorum agminibus, et passionum depulsa barbarie, pacem in nobis factam, omnibus mentis imperiis carne jam obtemperante senserimus; tunc cor nostrum inviolabile altare Domino construimus: in quo et sacrificium quod ex zelo justitiae veritatem praedicantes offerimus, Deus accipit, et oblationes sanctarum meditationum, et igne ferventis desiderii ardentium bonorum holocausta assumit. Super altare quoque cordium nostrorum ponimus vitulos, cornua producentes et ungulas, si haereticorum sententias utriusque testamenti auctoritate noverimus comminuere, et virtutes a vitiis per studium discretionis separare. per ungulas enim vitulorum, quae finduntur discretionem accipimus: per cornua vero, utriusque testamenti praecepta notamus. vel certe cornua producimus, si etiam in his quae carnis sunt, Deo placere

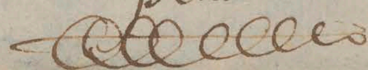
studeamus. Cornu namq cum de carne sit, car
nem superexcedens duresuit. quisquis ergo, car
nis infirmitate deposita, em percarnis obsequ
opera virttes effecerit, q̄si cornua de carne pduxit.

PROEMIUM

in quintum psalmum pœnitentialem.

Oo pauperis cum anxiatus fuerit, et corā dno
effuderit pcem suam.

Quis e iste pauper cujus in hoc psalmo notaſ
ōo, nē ille de quo ait aplus: qui cum eet
1. Cor. 8.9 dives, pauper pro nobis factus e? ipse en
ut nos divitiaru suaꝝ efficeret particip̄es,
paupertatis nostræ suscepit necessittes: exina
Phil. 2.7. nivit namq semetipsu, formam servi accipiēs,
in similitudinem hominu factus, et habitu in
ventus ut homo: humiliavit semetipsum, fac
tq obediens usq ad mortem, mortem am crucis.
Sicut am pauper pro nobis factus e, ita
et pro nobis anxiatus e. denīq et pro nobis
e morti traditq, et pro nobis in ligno sus
pensus.

pensus. mortuus ē enim, ut ait aplus, propter 1. Cor. 15. 5.
delicta nostra, et resurrexit propr justificao rom. 4. 25.
nem nostram. Ex humana aūt natq habuit
ut anxiaretur, ex qua habuit etiā ut moreretur.
Orat ergo caput nostrum in psalmo hoc, ut illuc
reducamur per gratiam, unde per primi parentis
cecidimus culpam. pt enī hæc oīo convenire uni
cuiq; qui pauperem se ēē intelligit, et suarū
miseriarum necessitatum agnoscit: qui fallaces
ēē divitias seculi istiq considerat, et quam
horrendum sit in manus Dei viventis incidere,
pensat. quid post tergum reductis oculis hebr. 10.
cogitat unde ceciderit, et circumspectis oībus
quæ imminent, quas invenerit, calamitates at
tendit. hæc itaq oīa ante mentis oculos oīs
pauper congerat, et pauperē Xtum pro nobis
anxiatum considerans, miseriarū suarum
multitudinem attendat; quanta gloriâ in
Adam fuerit creatus recolligat; et in his
oībus anxiatus, non in oculis hominum,
sed coram dno precem suā effundat, dicens:

Explanatio.

Quinti psalmi pœnitentialis.

psal. 101. ver. 1. Domine exaudi orationem meam, et clamor meus ad te veniat. In hac oratione quam exposituri sumus, quædam ipsi attribuuntur capiti, quædam nostræ conveniunt infirmitati. Nec mirandum, si ea quæ nobis solummodo congruunt, quasi sint sua Xtus pronuntiat. unum quippe corpus est tota sancta universalis Ecclesia, sub Xto Jesu, suo videlicet capite, constituta. unde ait apostolus: ipse est caput corporis Ecclesiæ, col. 1. 18. quæ est principium, primogenitus ex mortuis. ipsa est enim quæ per prophetam jucundatur, et dicit: nunc exaltavit caput meum super inimicos psal. 26. 6. meos. pater enim filium, qui est caput Ecclesiæ, super inimicos eius exaltavit, cum destructo mortis imperio, in suæ illum majestatis æqualitate constituit, cui et dixit: sede a dextris meis, donec ponam psal. 108. 1. inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Xtus itaque cum tota sua Ecclesia, sive quæ adhuc versatur in terris, sive quæ cum eo jam regnat in cœlis, una persona est. Et sicut est una anima quæ diversa corporis membra vivificat, ita totam

simul Ecclesiam unus spūs sanctus vegetat et ill- Ephes. 5.
lustrat. Sicut namque Xtus, qui ē caput Ecclesiæ,
de spū sancto conceptus ē: sic sancta Ecclesia quæ
corpus eius ē, eodem spū sancto repletur ut vivat:
ejus virtute firmatur, ut in unius fidei et caritatis
compage subsistat. unde dicit aplus: ex quo Col. 2. 2.
totum corpus per nexus et conjunctiones subministra-
tum & constructum crescit in augmentum Dei. istud
est corpus extra quod non vivificat spūs. unde dicit
beatus Augustinus: si vis vivere de spū Xti, tract. 26. in
esto in corpore Xti. de hoc spū non vivit hæreticus, johan.
non vivit schismaticus, non vivit excommunicatus:
non enim sunt de corpore. Ecclesia autem spiritum vivifi
cantem habet, quia capiti suo Xto inseparabiliter
adhæret scriptum est enim: qui adhæret Domino, 1. cor. 6. 17.
unus spūs ē cum eo. pro membris itaque orat ca-
put in hoc psalmo, ut corporis sui orationem Deus pater
exaudiat, et ut ejus clamor ad divinæ majestatis
aures ascendat. quotidie enim orat Xtus pro Ecclesia,
de quo testatur aplus paulus: quia sedens ad rom. 8. 34.
dexteram patris interpellat pro nobis. denique 1. johan. 2.
et ipse ē propitiatio pro peccatis nostris. potest autem
hæc omnia unicuique convenire fideli, qui a Deo

postulat in bono perseverantiam, et tam sancti desi-
derii, quam etiam irremissae operaconis emittit clamore.
Clamor autem aliquando in bona, aliquando in mala
significacione accipitur. clamat enim justus, cum operatur
justitiam ex desiderio: clamat et impius, cum
peccatum adjungit peccato. clamabat moyses cum
populum de aegyptiaca servitute liberatum, ad terra-
promissionis per desertum deduceret. clamabat et
populus Gomorhaeus, cum ex frequentissima pecca-
ti perpetracone Deum ad iracundiam provocaret.
denique et moysi tacenti dictum est a Dno: quid cla-
exod. 14. 15. mas ad me! et de illis ait Dominus: clamor sodo-
gen. 18. 20. morum et Gomorhaeorum ascendit ad me. unde est qui-
forte ephes. 4. dam nos admonet, dicens: auferatur clamor de me-
31. ubi legit dio vestrum. hic autem pro irremissa operatione
clamor accipitur, cum dicitur: clamor meus ad te
veniat notandum ergo est quod cum praemisisset: exau-
di orationem meam; statim adjecit: et clamor meus
ad te veniat. illi enim a Dno exaudiri merentur, qui
divini Zelo amoris accensi, omnia quae possunt bona operantur.
nam qui perosis actionibus assuetus, operibus iniqui-
tatis invigilat, nequaquam dignus est exaudione
cum orat. hinc namque per semetipsam veritas ait:

Non oĩs qui dicit mihi, dñe, dñe intrabit in regnũ celorũ. Si volumus igitur ut ad aures Dei nostra perveniat oõ, studeamus necesse e, ut ab oĩ admixtione pravitatis nostra mundetur operaõ, ut possimus Deo cum propheta dicere: clamor meus ad te veniat. matth. 7. 21

Non avertas faciem tuam a me in quacumque die tribulori inclina ad me aurem tuam. ver. 2.

Ad similitudinem dominorum dictum e, qui cũ pro alicujus suorũ culpa graviter offenduntur, solent eum a conspectu suo explere, et a familiarium as sistentium collegio separare, a supplicante faciem avertere, roganti veniam denegare. Deus verò, licet cum superbiendo ab eo avertimur, a nobis per justiciam avertatur: tn cum humilitatis ad eum convertimur ad nos per misericordiam converti n dedegnatur. ipse e en qui dicit: Convertimini ad me, et ego convertar ad vos. Et alterum: Si impius ege rit poenitentiam de oĩbus peccatis suis quae operatus est, et fecerit judicium et justiciam, vita vivet, et n morietur: omnium iniquitatum eius, qs operatus e n recordabor; et in justitia sua quã operatus e, vivet. Ecce pater nobis sinus misericordiae Dei. quare misericordia Dei a. Zach. 1. 3. Ezec. 18. 21.

nobis excludimus! quare vocationem ejus audire dissimulamus? Non enim solum a conversis non avertitur, sed etiam aversos ut convertantur, hortatur. hinc est enim

Johã. 3. 1. quod per prophetam dicit: si dimiserit vir uxorem suam, et illa recedens duxerit virum alium, ~~num~~ numquid revertetur ad eum ultra? numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus tuis multis: tamen revertere ad me, dicit Dominus. mulieris derelictae et fornicantis similitudinem adducit, ut ejus cognoscamus pietatem, et sciamus quod nos illum gravius offendere, qui non cessat nos etiam post delictum vocare. haec autem vocationis Dei clementia aperte exprimitur, cum huic averso per alium

Isai. 30. 20. prophetam dicitur: Et erunt oculi tui videntes praeceptorem tuum, et aures tuae audient vocem post tergum monentis. ille enim coram positus ubique Deus percipit, qui antequam peccatum perficiat, voluntatis ejus praecepta cognoscit. quasi est adhuc ante faciem ejus stare, et necdum eum peccando contemnere. Ceterum si abjecto timore Dei

iniquitatem operari ceperit, quasi tergū in faciē ejus mittit. Sed et post tergū subsequi Deus abscendentem admonet, quia eum nequiā perpetrata ad se eum reverti persuadet. Audiamus ergo vocem post tergum monentis, et adinvitantem nos Deum, saltem post peccata revertamur: ut si justitiam vindicantis formidare negligimus, saltem vocantis et miserentis pietatem erubescamus. jn quacumq die tribulor, inclina ad me aurē tuā. Ecce jam caput nostrum sedet a dextris Dei, et tn se dicit tribulari. ubi ergo tribulatur, nisi in cre? nam quod in cre tribuletur, manifesto ostendit cum Saulo persecutori dixit: Saule, saule, act. 9. 4.
quid me persequeris? et petro ait: venio romam iterum crucifigi. hegesy. l. 5. c. 2.
qui enim in seipso iam pridem crucifixus fuerat, in petro iterum se crucifigendum dicebat. quamvis sit in electorum cordibus eni alia tribulao, quam in eis generat continua poenitentiae amaritudo. qui enim mala quae commisit, ante mentis oculos congerens, pro singulis quibuscumq compungitur, jn arcano cordis magna et amara doloris

et mens anxiette contribulatur. Solent namq
electi viri, ad ea quorum sibi sunt conscij peccata,
mentis intuitum reducere, et modis eorum cauta
singulatim consideratione perspectis, singula quaeq
deflere; ut hoc modo cordis sui repperiant habitaculum,
dum per unumquodq erroris sui deplorant ex
Thren. 3. 48. cessum. Hinc namq Jeremias ait: divisiones
aquarum deduxit oculus meus. divisas quip
pe aquas ex oculis deducere, est dispertitas
lacrimas unicuiq peccato tribuere, et iniquitates
gaudia satisfactionibus doloribus compensare.
quatenus dum nunc hujus, nunc illius delicti
memoria mens aeriq tangitur, simul de omnibus
singulis commota purgetur. quod vero ait: incli
na ad me aurem tuam; tale est, quasi dicat;
aeger sum, non possum me erigere ad te, quia non
est hominis dirigere viam suam. Sed tu more
fidelis medici, inclina ad me aurem tuam.
inclina aurem, quia ego non erigo cervicem.
Scio enim quia si me erexero, longius disce-
dis: si humiliavero, propius accedis. Sicut enim
humiliato appropinquas, ita te ab elato

elongas. jdeo ergo tribulor. ut ad me incli
nes aurem tuam.

jn quacunq die invocavero te, velociter exau ver. 3.
di me. Non jam terrenus terrena desidero,
sed a prima captivitate liberatus, cœlestia concupisco.
exaudi ergo me orantem non pro divitijs seculi, non pro
gloria trali, non pro fecunditate pignorum, non pro morte ini
micorum. velociter autem exaudi, ut in me adimpleas quod
dixisti: adhuc loquente te, dicam: Ecce adsum: mult Isa. 58.9
ti vocant Deum, sed non invocant; quia labijs tantu
modo, non cordis affectu orare procurant. qui vero Deum
toto corde desiderat, confidenter clamat: jn quacunq
die invocavero te, velociter exaudi me. jn die invo
cat, qui in mentis puritate Deum exorat. Cujus jus-
titia, cum vias suas domino revellaverit, sicut lumen
educitur, et judicium, sicut ait propheta, tanquam
meridies illustratur. unde et scriptum est: Senti psal. 36.6.
te de domino in bonitate, et in simplicitate cordis quærite Sap. 1.1.
illum. Cordis enim simplicitas dies est quam fraus
non obnubilat, non obtenebrat mendacium, non obscurat
jnvidia, non obfuscat dolus; quam lux veritatis
illuminat, sapientiæ donec claritas illustrat.
Scriptum est enim: cum simplicibus sermocinatio ejus. prov. 3.32.

Deo autem sermocinari, est per suæ Sapientiæ illu-
minationem humanis mentibus voluntatis suæ arcana
revelare. Cum simplicibus igitur Deus sermocina-
ri dicitur, quia illorum mentes de arcanis cælesti-
bus suæ inspirationis claritate illuminat, quos nul-
la caligo duplicitatis obumbrat. quo contra de
non simplicibus dicitur: virum sanguinum et do-
psal. 5. 8. losum abominabitur Dominus. Et Salomon ait:
Sap. 1. 5. Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum, et auferet
se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu.
Constat ergo quia istos inhabitando illuminat,
illos recedendo excæcat.

Vers. 4. Quia defecerunt sicut fumus dies mei et
ossa mea sicut cremium aruerunt.

Spectat hoc ad id quod dixit: velociter exaudi
me, quasi diceret: opus est ut velociter me exau-
dias, quia dies mei defecerunt, videlicet ad de-
fectum velut fumus devenerunt. per dies suos
hic vult intelligi omne tempus, quo mandata
Dei post posuit, et funestis perituram rerum
accensus desiderijs, sic non Deo militans car-
naliter vixit. Hoc est in hac vita dierum suorum.

aīa perosa, quæ transitorio gaudet, in tr̄e, et le-
thifera carnalis delectaōnis perfruitur jucunditte.
hinc ē quod salvator noster ꝑvaricatrici jerusa-
lem, destructionis suæ justum exadiū Commi-
nans, ait: Et quidem in hac die tua, quæ ad pacē luc. 19. 42.
tibj. Diem etenim suam ille tunc populꝰ habebat,
qui in rerum labentiū opulentia confidens, quie-
te et successu gaudebat. quorum nimirū oculos
prosperitas clauserat; ut nec visitaōnis suæ tus
Cognoscerent, nec imminentiū malorū Contrionem
viderent. sicut enī Cordis oculos flagella aperiūt;
sic mentis aciem aliquoties successus prosperi
retundunt, adeo ut seipsam mens cognoscere n̄
valeat, quam prosperitts mundanæ oblectaō
Captivat. hinc namq Salomon ait: aversio prov. 1. 32.
parvulorum interficiet eos, et prosperitas stul-
torum perdet eos. israeliticum ergo populū
prosperitas perdidit, cujus in die sua oculos
ne futuri excidij vastittem cognoscerent, clau-
sit. hæc ē dies, de qua jeremias ait: jerem. 17. 16.
diem hnīs n̄ desideravi. dicat et fidelis

aa: defecerunt sicut fumus dies mei: fumq, sicut ē oibus notum, in altum quidem se inprimis erigit, sed citò deficiens, quasi n fuerit evanescit. Sic nimirū sic nanq superbia cum rerum opulentia intumescens se inaltum extulerit, a statu suæ celsitudinis corruens, ad ima ruit. hinc namq persemetipsam Veritas
Luc. 14.11. ait: oīs qui se exaltat, humiliabitur; etq se humiliat, exaltabitur. hinc perprophetam
psal. 36.35. Scriptum ē: vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros Libanj: et transivj, et ecce n erat: quæsivi eum, et n ē inventq lus ejus. qui inrepens andum ē, per vsorum potentia qualiter destruitur, quorum nec lus quidem post modicum invenitur. Sequitur: Et ossa mea sicut cremium aruerunt. Per ossa, rationem et intelligentiam possumq accipere; quæ quasi sicca remanent, dum factorum et virtutum pinguedinem n hnt. de qua profectò pinguedine dicit propheta: Sicut
psal. 62.6. adipe et pinguedine repleatur aīa mea.

vel per ossa, fortiores. qui sunt in Ecclesia, acci
piuntur: quia sicut per ossa corpus nostrum vegetatur,
ita per illos corpus Christi; quod est Ecclesia, regitur
et sustentatur. Sunt enim et corpus Christi ~~quod est Eccle-~~
~~sia regitur et sustentatur. Sunt enim et~~ carne sua,
infirmos scilicet, virtutum carentes fortitudine, qui per
fectorum indigent sustentatione. de hac carne in
persona Christi recte per Job dicitur: pelli meae: Job. 19. 20.
consumtis carnibus, adhaesit os meum. quod ni
mirum in passione Christi impletum est, quando dis
cipulis fugientibus mulieres steterunt, et usque Luc. 23.
ad Crucem secutae sunt. Scimus enim quia in corpo
re hominis pellis exterius eminet, caro vero
ossibus introrsus adhaeret. pelli ergo consumtis car
nibus os Christi adhaeret, quia fugientibus et du
bitantibus apostolis, qui ei familiarius adstite
rant, mulieres quae quasi remotiores esse vide
bantur, nec a cruce suspensi, nec a sepulti mo
numento discedebant. quia vero sancti viri im
perfectis delinquentibus condolent, et eorum infir
mitati compatiuntur, recte nunc dicitur: ossa
mea sicut cremium aruerunt. quod evidenter

ostendemus, si unum exempli ad mediu deduca-
mus. videamus unum de ossibus Xti quomo cum
infirmantibus infirmetur, cum dolentibus doleat,
cum arescentibus arescat. ait enim: quis infirmatur,
2. Cor. 11. 29. et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non
uror? vides quomo omnium in se infirmitates trans
tulerat omnium casus vel proprios deflebat, ideoque
1. Cor. 12. 21. ait: ut lugeam oes qui peccaverunt, et non egerunt
poenitentiam. denique et omnibus omnia factus est, ut omnes
1. Cor. 9 lucrifaceret. ossa ergo sicut cremium consumto
adipe arent, cum perfecti quique carnalium infir-
mitatibus condolent, et se quasi spiritali pinguedi-
ne aestimant vacuos, dum illos aspiciunt virtutum
auxilijs destitutos. cujus infelicitatis causam
manifeste aperit, cum subjungit:

Vs. 1. percussus sum ut fenum, et aruit cor meum:
quia oblitus sum comedere panem meum.

Isai. 40. 6. Scriptum est in Isaia: ois caro fenum, et omnis
Ibid. 8. gloria ejus quasi flos agri. et rursum: vere fenum
est populus. homo namque feno comparabilis est,
quia per nativitatem viret in carne, per

natiuitatem viret in Carne, per juuentutem candes
cit in flore, per mortem aret in puluere. ipse e
enim, Job attestante, qui quasi flos egreditur Job. 14. 2.
et conteritur. haec autem mors et contritio, quae ad
omnes homines ex justae damnationis sententia per-
venit, ex primi hominis peccato descendit. Unde
et aplus ait: per primum hominem peccatum Rom. 5. 12.
intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors
pertransiit. homo e quippe si in creatoris obedientia
perstitisset, posset in aeternum vivere, propter in
obedientiae culpam percussus e mortalitate. de
qua nimirum percussione in hoc loco dicitur:
percussus sum ut fenum, et aruit cor meum.
Quia ergo primus homo peccando in mortem
incidit, propagata generis humani successio a
radicis intimae viriditate consequenter exaruit.
Quare autem cor humanum ab illo aruit virore
in quo conditum fuit, subdendo manifestat,
ait enim: quia oblitus sum comedere panem
meum. panem suum in paradiso primus
homo conditus habuit, quamdiu, in concusso.

mentis vestigio Conditoris sui præcepta servavit.
panis autem eius fuit visionis divinæ delectatio, verba Dei satietas, internæ quietis gaudium,
lucis inaccessibilis splendor, sapientiæ refectio,
angelorum societas, amor Dei, jubilum spiritus,
contemplationis suavitas, collocutionis desiderium,
securitas mentis, præsentia Creatoris. quem
gen. 3. panem tunc profectò perdidit, cum serpentis
suggestioni consensit. tangens enim vetitum,
oblitus est præceptum. unde factum est ut qui tenebat arcem beatitudinis, in lacum incideret miseriarum: et qui intimæ reficiebatur suavitate dulcedinis, panem postmodum manducaret doloris. quicumque ergo illius portat imaginem, factus de terra terrenus, panem suum
comedere obliviscitur; quia terrenæ voluptatis captus illecebris, in verbo dei non delectatur. panis etenim noster, verbum Dei est. hinc
namque per semetipsam veritas ait: non in solo
math. 4. 4. pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit
de ore Dei. sequatur ergo oblivionem commemoratio,

memorao, et esuriem refectio comitetur: ut pa- johan. 6.
nem illum qui de cælo descendit, manducantes,
et pœnam evadamus mortis perpetuæ, et vitæ
pticipemus æternæ, sicut dominus ait in Evange-
lio: si quis manducaverit ex hoc pane vivet - ibid. 52.
in æternum.

A voce gemitus mei adhæsit os meum ver. 6.
carni meæ. Arescente corde propter panis ætor-
ni inopiam et oblivionem, vox gemitus emittitur:
quia ubi a desiderio vitæ æternæ defecerit intentio,
consequenter de corde procedit malarum cogitationum
vociferatio. in qua nimirum os adhæret carni, si ratio
subigitur delectationi. quæ nimirum vox gemitus
dicitur, quia per eam ad tristitiam pervenitur.
quæ enim in hac vita generat dolorem pœnitentiæ, quæ
in futuro cruciatum parit vindictæ. possumus - gen. 3.
quoque per vocem gemitus, vocem serpentis accipere,
quia primis hominibus ut de interdicto gustarent
persuasit, eosque deos futuros fraudis suæ do-
lositate promisit. illa est enim vox gemitus, per quam
omnes peccavimus, per quam mortales et passi-
biles facti sumus: vox per quam a cælestibus
gaudijs cecidimus, et in felle Lacrymarum

exulamus. Per hanc vocem os carni adhaesit, quia
Adam Evae consensit. habet in se unusquisque Ada-
Et Evam. Sicut enim in illa prima hominis transgres-
sione suggessit serpens, delectata est Eva, consensit
Adam: sic et quotidie fieri videmus. dum sugge-
rit diabolus, delectatur caro, consentit Spiritus.
Nos quippe cum tentamur, plerumque in delectationem,
quandoque etiam in consensum labimur. Sicut autem peccatum
illud subsecuta est mors, sic et peccato consentiens
moritur anima: quia a vita sua, quae Deus est,
separatur. mortui enim sumus, quando implemur
ossibus mortuorum. Mortuus est sermo malus,
qui ex ore nostro procedit. Scriptum namque est:
psal. 5. 11. Sepulchrum patens guttur eorum. habemus autem
portas, per quas mortui efferimur, quinque videlicet
psal. 9. 15. sensus, de quibus ait propheta: qui exaltas
me de portis mortis. hae sunt enim portae, per quas
mors ingreditur, et per quas mortuus effertur.
Nam quod per illas mors ingrediatur, testatur
alius propheta, qui ait: intravit mors per fenes-
jerem. 9. 21. tras nostras. Qui enim vidit mulierem ad
math. 5. concupiscendum eam, mortem per oculorum
fenestras admisit. Qui vero seminat inter

fratres discordias, et iniquitatem in excelso loquitur,
per oris portam mortuus effertur. Et quidem mihi Luc. 7.
hoc significare videtur juvenis extra Civitatis
portam delatus, quem suscitavit Jesus. Signat
enim hominem delectatione mortuum et per pravi
operis judicia jam extra portas perlatum.
Obsecro, Domine Jesu, ut cunctas meae Civitatis
portas justitiae facias, ut ingressus in eas confitear
nomini tuo, tuaeque majestati, cum justis per eas
intrantibus, ut mors ibi aditus ingressum non habeat,
passio non dominetur, sed occupet salus muros ejus,
et portas illius laudatio.

Similis factus sum pelicano solitudinis, et Ver. 7.
factus sum sicut nycticorax in domicilio.
Pelicanus avis est amans solitudinem, in qua ve-
nenatis animalibus vescitur: et ideo per eam pecca-
tor designatur. qui in deserto hujus mundi
corde habitans, aerumnosis istius vitae captus
illecebris, veneno delectatur diabolicae persuasio-
nis. Nycticorax, qui alio nomine bubo dicitur,
in diruturas domuum aedibus moratur. Solet autem
nocte cantum cantare: per quod notantur

hi, qui in tenebroso tripudiant opere, et in men-
tium suarum exultant destructione. Sed quia
matth. 13. Sagena Ecclesiæ missa in mare gentis sæculi;
n solum malos pisces colligit, sed etiam bonos tra-
hit, recte nunc dicitur:
ver. 8. Vigilavi, et factus sum sicut passer solitarius
in tecto. vigilat qui ad aspectum veri luminis
mentis oculos apertos tenet. vigilat qui ser-
vat operando quod credit, sicut scriptum est:
apoc. 16.15. beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua.
vestimentum tuum, fides tua est: vestimentum tuum,
operatio tua est. Custodi ergo, ne decipiant
alieni laborem tuum: ne denudeeris, et appareat
ignominia tua. Esto sicut passer solitarius in
tecto. per passerem quæ cauta et querula avis
est, et in domibus nidificat, recte homo intel-
ligitur, qui in excelsis habitans, et solitudi
nem incolens, pro peccatis suis clamare n ces-
sat. prudentis enim et circumspecti viri est,
in alto nidum ponere, et pro peccatis plora
re, et solitudinem inhabitare: quatenus

in opere terrena non appetat, et in lamentis veniam
acquirat, et in habitatione inanium strepitus cogitatio-
num effugiat, ut possit dicere cum propheta: Elon- psal. 54.8.
gavi fugiens, et mansi in solitudine. Vel etiam
caput nostrum, pelicanus fuit solitudinis, quando
natus est in judaea, quae erat sola civitas plena
populo, prophetis videlicet et justis orbata, et spiritus thren. 1.
sancti virtute destituta. Nycticorax extitit, quan-
do his qui in tenebris erant, regnum Dei evangeli-
zavit. de illo namque scriptum est: Lux in tenebris johan. 1.5
lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt. Si enim 1. cor. 2.8.
cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifi-
xissent. per domicilium, judaeos intelligimus, qui
ex parte diruti erant, et ex parte stare videbantur,
pro eo quod circumcisionem tenentes, legem et prop-
hetas habebant, sed in eum quem prophetae
in carne venturum praedixerant, nequaquam crede-
bant. Stabant quidem in eis parietes carna-
lis observantiae, sed corruerat tectum fidei et
disciplinae. Occiderunt ergo vitam mortui, et
lucem tenebrae extinxerunt. Sed quid ultra
fecerit audiamus: vigilavi, et factus sum sicut
passer solitarius in tecto. Vigilavit, quia a

mortuis resurrexit. Qui enim dormivit in morte,
vigilavit in resurrectione. Hinc namque ait: Ego dor
mivi et somnum cepi, et resurrexi. Hinc Jacob in bene-
psal. 3. 6. dictione ait: Catulus leonis Juda, ad praedam, fili
gen. 49. 9. mi, ascendisti: requiescens accubuisti ut leo, et
quasi leaena: quis suscitabit eum? Quis est iste
catulus leonis, nisi ille de quo in Apocalypsi ad Joha-
nem dicitur: Vicit leo de tribu Juda? Qui ad praeda-
apoc. 5. 5. ascendit; quia fortem armatum fortior superveniens
luc. 11. expugnavit. Arma ejus abstulit, quia jure
illo quod in hominibus habere videbatur, eum privavit.
Ille enim dum ambijt illicita, perdidit acquisi-
ta. Spolia quoque ejus distribuit; quia vasa
irae fecit vasa misericordiae. Hinc ergo leo re-
rom. 9. quiescens accubuit; quia mortem sponte subiit.
Sed nullus eum suscitavit; quia per divinitatis
suae potentiam ipse a mortuis resurrexit. Et quia
post resurrectionem suam in coelum ascendit,
recte cum promisisset, vigilavi; subjecit: et
factus sum sicut passer solitarius in tecto.
Quia solus inter mortuos liber, cum patre

regnat in Coelo. unde et ait: nemo ascendit in coelum, johan. 3. 13.
nisi qui descendit de coelo, filius hominis qui est in
coelo. ferunt philosophi quod pelicanus filios
suos statim ut nati sunt, interficit: postea vero per
triduum multo dolore se afficit, eisque quodammodo
naturae affectum ostendit. postea verò mater seip-
sam vulnerat, eosque sanguine suo resuscitat. quis 1. tim. 2.
vero pater noster et mater, nisi mediator Dei
et hominum homo Christus jesus? qui occidit in nobis
omnem iniquitatem, ut meliorem inveniamus resurrectio-
nem, sicut ipse ait: Ego occidam, et ego vivere deut. 32.
faciam. Et de eo per prophetam scriptum est: 39.
vivificabit nos post duos dies, in diè tertia susci osee 6. 3.
tabit nos. Clamat adhuc in solitudine caput
nostrum vel membrum ejus, cum eos vocat, qui
nondum agnoverunt veritatem. Clamat in domi
cilio, dum eos ad poenitentiam qui ceciderunt
invitat. Clamat in tecto, cum admonet ut foras
mittamus timorem. Unde in Evangelio dis
cipulus ait:

Quae in aure auditis, praedicate super tecta. marc 10. 27.

ver. 9. Tota die exprobrabant mihi inimici mei: et
qui laudabant me, adversum me jurabant.
Quid iniquius? venerat filius hominis quaerere
et salvum facere quod perierat. venerat in quem,
ut auferret gemitum dolentium, ut reconciliaret
nos Deo: sed judaei, quos iniquitatis suae caligo
caecaverat, pro bonis mala retribuentes, illum
quasi hostem oderant, eique maledictionis convi
cia exprobrantes inferebant, cum dicerent: dae
Johan. 8. 48. monium habes, et caetera insaniae deliramenta
quae Evangeliorum liber continet. qui etsi ei ali
quando extrinsecus blandirentur, intrinsecus sae-
viebant, sicut hi qui eum capere in sermone
volentes dicebant: magister, scimus quia verax
Math. 22. 16. es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura
de aliquo. magistrum eum vocabant, qui vene
rant non discendi intentione, sed nocendi cupiditate.
Nam quod ita se res habeat, veritas manifes-
tat, cum tentatores eos et hypocritas vocat.
Quasi est adversum eum juraverant, qui ex con
silio contra eum mendacia confingebant.

Toto etiam vitæ hujus tre veritatis inimici Ecclesiæ Dei exprobrant, cùm eam hæretica pravitate, aut morum dissimilitudine impugnant.

plerique autem in cau DEi subdolè et fallaciter intendentes, et eē se in cre Xti simulant, et pace Ecclesiæ Dei occulta machinaone perturbant. de quibus profectò hīc dicitur: qui laudabat me, advsum me jurabant. hi sunt qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. qui in obis quidem socialem videntur hre mansuetudinem, in corde vò hostilem gestant furorem. Talis erat ille Simon Magus ab aplis baptizatus, sed postea ab aplorum principe propter nefandæ venalitatis ambionem reprobatus. unde et dictum ei: Nō ē tibi pars in sermone isto. dum eī Spus Sancti gram ptio comparare voluit, a doctrina Xti miser se alienavit. ipse namque pceperat, dicens: gratis accepistis, gratis date. hæc ē, inquam, hæresis, quæ ipsa nascentis Ecclesiæ rudimēta

math. 7. 15.

act. 8. 22.

math. 10. 8.

tentavit, et ante alias haereses prima apparuit. Cujus erroris vesania licèt ex tunc damnata fuerit, postea tamen in Ecclesia germine pestifero pullulavit. Nostris verò maximè tribus malitiae suae vires exercuit: et totius Ecclesiae pacem schismatica infestatione turbavit. Concitavit enim adversus Ecclesiam Dei non solum innumerabilem populi multitudinem, verumetiam regiam, si fas est dicere, potestatem. Nulla enim ratio sinit, ut inter Reges habeatur, qui destruit potius quam regat imperium; et quotcumque habere potest perversitatis suae socios, eos a consortio Christi efficit alienos. qui turpissimi lucri cupiditate illectus, sponsam Christi captivam cupit abducere, et passionis dominicae Sacramentum ausu temerario contendit evacuare. Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemtam Salvator noster voluit esse liberam, hanc iste, potestatis regiae jura transcendens, facere conatus ancillam. quanto melius foret sic, dominam suam esse agnoscere, eique, religiosorum principum exemplo, devotionis obsequium exhibere; ne contra Deum fastum extendere dominationis, a quo suae dominum

accepit potestatis. ipse ē enim qui ait: per me prov. 8.15.
reges regnant. Sed immensæ cæcatus cupiditatis
caligine, et divino, ut patet, ingratus beneficio,
et contra Deum fastuosq; terminos quos posue-
runt patres nostri, contemto divino timore trans
greditur, et contra Catholicam veritatem suæ furo
re tyrannidis efferatur, in tantum autem suæ
temeritatem extendit vesania, ut caput omniū
Ecclesiarū romanam Ecclesiam sibi vindicet, et
in Domina gentiū terrenæ jus potestatis usurpet.
quod omnino ille fieri prohibuit qui hanc beato
petro apostolo specialiter commisit, dicens:
Tibi dabo Ecclesiam meam. obstruatur ergo os matt. 16.18.
loquentiū iniqua, et omnis hæreticorū acies ob-
mutescat: quia nullas vires habet mendaciū,
quod ipsius voce veritatis invenitur destructum.

quia cinerem tamquam panem manduca ver. 10.
bam: et poculū meum cum fletu miscebam.
Ex hoc maxime Scribæ et pharisæi Redemto
rem nostrum criminabantur, quia publicanos
et peccatores non solum non respuebat, sed etiam

Cum illis in cibo et potu communicabat. unde
quidam eorum indignè ferentes dicebant: quare
math. 9. 11. Cum publicanis et peccatoribus manducat et bi
bit magister vester? sed ille qui non justos, sed
peccatores vocare venerat, qui dicebat? non est
ibid. 12. opus sanis medicus, sed male habentibus.
O immensam Dei clementiam! O inaestimabilem
gratiae caritatem! illos volebat curare, qui salu
tem nolebant habere, qui ad usus salutem suam
armati, et phreneticorum more medicum
incusantes, volebant potiùs ex infirmitate mortem
incurrere, quam vitam ex salute invenire.
Sed Cineres Redemtor noster manducabat,
quando in corpus suum eos traiiciebat. Cineres namque
erant; quia dum principem tenebrarum magis
quam auctorem sequerentur luminis, in eorum
cordibus quasi extinctus fuerat divini prorsus
ignis amoris. Cineres, inquam, erant, videlicet
nullo apti usui, et sine caritatis glutino omni
no dissoluti. quis non has miretur misericor
diae Dei divitias! quis iam de remissione

peccatorum desperet? quis non credet se, si conversus fuerit, veniam consequi, cum audiat eos incredulos tanta benignitate admitti? unde ait apostolus:
Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Rom. 5.10.
Deo per mortem filij eius multo magis reconciliati salvi erimus ab ira per ipsum. quia ergo Redemtor noster in mundum veniens, vasa irae fecit vasa misericordiae, et omnibus ad se venientibus pietatis suae sinum aperuit, recte nunc dicit: quia Cinerem tamquam panem manducabam, et poculum meum cum fletu miscebam. quae autem esuries ejus, vel sitis fuerit,
ipse evidenter ostendit, cum ait: meus cibus est Johan. 4.14.
ut faciam voluntatem patris mei, qui misit me.
Et iterum: me oportet operari opera patris mei, Johan. 9. 4.
qui me misit, donec dies est: venit nox quando nemo operari potest. quae sunt haec patris opera, quae in die dicit et non in nocte operanda, nisi salutifera agri intellectualis cultura? ipse enim est math. 13.
homo qui seminavit bonum semen in agro suo: math. 9.
ad cujus culturam postea operarios destinabat, cum diceret: messis quidem multa, luc. 8.2.

operarij autem pauci. rogate e(rgo) dn(u)m messis, ut mittat operarios in messem suam. quis sit ergo iste ager, ipse ostendit cum agrum mundum, et se men dixit e(ss)e v(er)bum D(e)i. Seminavit ergo ut me-teret, messuit ut manducaret. hujus agri fructum quotidie colligit, et quasi eo pascitur, cum electo-rum profectibus delectatur. unde sponsus in can-
Cant. 5. 15. ticis canticor(um) dicit: Comedi favum cum melle meo. Habet iste homo et vineam, sanctam videlicet Ecclesiam, ad quam excolendam primo mane ope-rarios misit, et postea singulis quibusq(ue) tribus mittere n(on) cessavit. patet ergo quia sicut agru(m) excoluit ut comedat, ita vineam plantavit ut bibat. bona vinea, quae uvarum decorata colo-ribus, et dilectionis ac perseverantiae palmitib(us) propagata, Regi o(mn)i(u)m suavem in fructib(us) suis haustum p(rae)bet. bona, inquam, vinea, quae potest
Cant 8. 11. dicere: vinea fuit pacifico, in ea quae h(abe)t popu-los. quae e(st) illa quae h(abe)t populos, n(is)i Sancta Ecclesia per totum orbem diffusa? illa namq(ue) h(abe)t populos, quia ex o(mn)i parte terraru(m) recte credentes continet. in hac ergo solummodo

electus quisq vinea efficitur; quia nullū aliq̄n do fructum ferre poterit, qui ab unitte Ecclesiæ discedit. Eo enī Deo poculum subtrahit, quo hæreticorū ineptæ garrulittī consentit. quid enī johan. 4.
sitit Deg, nī fidem nostram? unde etamulie re Samaritana quæsivit bibere, de cujus enī n legimus aqua bibisse: sed spiritale potum ei mulier obtulit, cum mundi eum salvatorē agnovit. jn Cruce quoq positg sitiebat, et johan. 19.
pœnitentiam peccantiū, et fidem exoptabat perfidorum. Sed vinea Domini Sabaoth in patribg a Deo plantata, et doctrinæ aratro et ubi ligonibus per manus prophetarū exculta, novissime in amaritudinem versa, dū ei vinum lætitiæ ferre debuit, feralis invidiæ acetum porrexit. plerumq etenim bonū vinum corrumpitur, et in acetum mutatur. Quia ergo ille populus et in patribus sanctg, et in filijs nequam extitit; quasi primo vinum, postmodum vero acetum fecit. fuerūt tn aliqui enī inr illos, qui nunc onī Salvatorem crediderunt: fuerunt et qui de peccatorib

profundo ad misericordiarum se patre levaverunt. quis enim pluribus q[uam] ipsi criminibus umquam obligatus extitit, quam mulier illa peccatrix,
marc. 16. de qua septem, ut ait Evangelista, daemonia ejecit?
Luc. 19. nam et Zachaeus publicanis et raptoribus publicanus ipse et raptor praefuit, et tamen ad ipsius hos-
Luc. 7. pitium Dei filius divertit. sed et Simon indignè
Luc. 19. tulit de admissione mulieris: et turba murmuravit de hospitio peccatoris. poculum namque suum cum fletu miscuerat, et ideo sic inimicorum protervitas exprobabat. quod quotidie in Ecclesia fieri cernimus, cum peccatores pro peccatis suis plangentes, Christum induci, et ad ipsius intrare unitatem videmus. vel certè poculum Deo cum fletu miscere, est alios ab exterioribus introrsus trahere, alios ab interioribus exterius jactare. Scimus enim, quia potus ab exterioribus interius trahitur, fletus ab interiori exterius derivatur. quia ergo Conditor noster occulta nostra examinat, et non solum opera, verum etiam intentiones radicitus pensat, occulto ejus judicio fit, ut quosdam qui in oculis

hominum

hominum justi ēē videntur, reprobet; quosdam
Criminibus reos per pœnitentiam Correctos salvet.
Et cùm juxta Apli sententiam, neq volentis, neq rom. 9. 16.
currentis, sed miserentis est Dei, alios qui cor-
ruerant misericordiæ erigit; alios qui stare vide
bantur, cadere justè permittit. ex peccato namq
primi parentis accepimus, ut nec in ipsa jus-
titia stabiles ēē possimus, sed q contra Deum
nobis bonum quod facimus imputando, erigimur,
aut contra proximos in superbia levamur, un
de et subditur:

A facie iræ et indignationis tuæ, quia ele ver. 11.
vans allisisti me. Quia enim justæ damnationis
sententiam primus homo peccando pertulit,
quam postmodum nepotum successio consequenter
incurrit; ideo Xtus jesus venit in mundum
peccatores salvos facere, et ab ea qua tenebantur
damnatione liberare. Ecclesia verò quæ corpus ejus
est, cui claves regni cœlorum tribuit, et ligan-
di atq solvendi potestatem dedit, ideo peccatores
quotidie ~~quotidie~~ suscipit, quia illam iræ
Dei sententiam agnoscit. Quia enim per facie-

iræ, damnationis intelligimus cognitionem. Nam
quod iram indignationis agnoscat, manifeste osten-
dit cum subjungit: quia elevans allisisti me.
Creatis ceteris animalibus, homo cunctis elevatus
fuit; quia et libertate exstitit arbitrii praeditus,
et rationis lumine illustratus. Cui enim datum est
ut non sicut cetera animantia terram semper aspice-
ret, sed ut ipso situ corporis cælos erectus vide-
ret: ut ex hoc quoque aperte cognosceret, quia et
intentionem ad summa dirigere, et mentem deberet
ad Deum levare. nam et terror ejus et tremor
omnibus animantibus incubuit, quia dominationis voce eis
praelatus fuit. mortem quoque nequaquam incurre-
ret, si divinis praeceptis obediens numquam peccaret.
Sed Conditoris sui mandata transgrediens, tanto
gravius corruit, quanto antequam caderet, al-
tius stetit. Cadens igitur allisus est; quia pec-
care non metuens, et pro salute infirmitates pertu-
lit, et pro vita mortem suscepit.

Ver. 12. Dies mei sicut umbra declinaverunt: et ego
sicut fenum arui. Gravis allisio, per quam

lux in tenebras vertitur, et in ariditatem viror mutatur. Diem namque sicut umbram primus homo habuit, quando se a facie Conditoris abscondit. Naturæ opaca nemorum latere voluit, ut ex hoc quoque gen. 3 patenter ostenderet quas cæcitatis umbras interius pertulisset. Si enim in umbra non esset, Deum esse localem non crederet, nec ab ejus oculis putaret se abscondi, a quo sciret etiam cordis occulta videri. quæsivit ergo umbram corporis, qui prius incurrit umbram mentis. Dies namque ejus inclinata fuerat, et ideo illi lumen sapientiæ interius non fulgebat. Sol etenim dum inclinat, longiores umbras efficit, et caloris sui magnitudinem paulatim subtrahit. Unde post meridiem adam a Deo vocatus esse ibidem describitur, ut ab exterioribus agnoscamus quod interius gereretur. in meridie enim lux est purior, aer limpidior, æstus ferventior. quasi ergo meridies in adam pectore inerat, dum lumine divinæ contemplationis illustratus, amoris summi facibus ardebat. Sed hunc miser meridiem perdidit, cum peccavit. ibi enim amoris refriguit incendium, caligavit claritas, defecit visio. veniens autem in mundum lux verax

Dei filius, hanc nobis claritatem reddidit, cum
cordis nostri tenebras praesentiae suae illuminatione
Isai. 9.2. fugavit. unde scriptum est: populus qui ambula-
bat in tenebris, vidit lucem magnam. Magna
lux remissio peccatorum, donum gratiae, intelli-
gentiae claritas, contemplationis gaudium, collatio
2. cor. 5.5. virtutum. Dedit enim nobis, ut ait apostolus, pignus
hebr. 6. Spiritus: gustavimus bonum Dei verbum, virtutesque
seculi superventuri. hi sunt dies gratiae, quos
nobis contulit excellentia bonitatis Dei. in qui-
bus si noctem nequitiae contemnimus, ad coeles-
tis regni hereditatem inoffenso itinere ambula-
Iohan. 11.9. mus. hinc etenim Salvator ait: si quis ambu-
laverit in die, non offendit, quia lucem hujus mun-
di videt. Sed hi dies in nobis sicut umbra
declinant, cum peccatorum nostrorum nebulas pro-
pitiationi divinae opponentes, et mentis patimur
caliginem, et divinae extinguimus caritatis ardo-
rem. Scimus autem quia sole ad occasum ver-
gente, umbrae crescunt donec nox veniat
et lumen omnino diei deficiat. Sic nimirum
cum in reproborum cordibus sol justitiae

occidere cœperit, cæcitatis umbra vehementer excrescit; adeo ut divino non illuminetur lumine, sed mortifera noctis involvantur obscuritate. Seq. Et ego sicut fenum arui. nemo est qui nesciat, quod quantumlibet tenera et delectabilis herba sit si apposita falce succiditur, et coloris venustate confestim exuitur, et a radicis humore siccatur. Sic profectò quicunque per opera pravitatis a Deo recessit, necessario a virtutis intimæ humore arescit. hinc etenim Salvator discipulis ait: Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite; sic et vos nisi in me manseritis. Nam etsi florere in hac vita peccatores plerumque videantur; ariditatem tamen suam in fine recognoscunt, dum simul amittunt et ridentis vitæ dulcedinem, et temporalis gloriæ dignitatem. in sapientiæ quoque suæ vanitate confisi, dum sperant facilè sibi cuncta suppetere, arbitrantur utique se religionis virtute non egere. Et dum de inani sapientia se jactat, insipienter vivere nequaquam formidant.

Johan. 15. 4.

a veræ sapientiæ radice Christi, instulta sua sapientia aruerunt. qui si voluerint in ipsa sapientiæ vitalis radice reviviscere, summopere studeant ad fontem vitæ, mentis processu properare.

ver. 13. Tu autem, Domine, in æternum permanes, et memoriale tuum in generatione et generationem. Spectat hoc ad id quod ait: Ego sicut fenum arui. quasi dicat: qui diligens vanitatem, et sequens mendacium, in æternitate et stabilitate persistere nolui, tralis et instabilis factus, mortis ariditatem incurri. sed tu, Domine, in æternum permanes. hæc ergo est unica spes salutis meæ, ut tibi inhæream: ut sicut per me factus sum aridus, ita per te fiam æternus: et in te vivens mortem effugiam, a quo

1. Cor. 15. discedens perdidi vitam. Nos quoque scientes quia primus homo factus est de terra terrenus, secun-

rom. 6. dus de cœlo cœlestis: sicut terreni imaginem portavimus, ita cœlestis imaginem portemus, et cum eo unum efficiamur, qui resurgens a mortuis, jam non moritur, et mors illi ultra non dominabitur. ipse est enim qui factus est in spiritum vivificantem.

Etiam si membra fuerimus, quo caput nostrum
processit, pariter ascendemus. Cujus ascensus spem ipse
nobis contulit, qui ait: pater, volo ut ubi ego Joha. VI. 24.
sum, et ipsi sint mecum. quod si ab ejus separa-
ti fuerimus corpore, velut abscissa membra partici-
patione carebimus vitae, nec cum eo in coelum
ascendemus. Cum eo ergo unum sumus, quia Johan. 3. 13.
sicut ipse ait: nemo ascendit in coelum, nisi qui
descendit de coelo, filius hominis qui est in coelo.
Et notandum quia non dixit, vivis, sed permanes
in aeternum. homo etiamsi multo tempore vivat,
non tamen uno die permanet: quia ut semper
mutetur, ex conditione mortalitatis habet. de quo quidam
sapiens perhibet, dicens: qui quasi flos egredi- Job. 14. 2.
tur et conteritur, et fugit velut umbra, et numquam
in eodem statu permanet. Deus vero qui solus
vere aeternus, vere immortalis est, in aeternum
permanet: quia in eo nihil est transitorium, nihil
mutabile, nihil quod alienum sit a sempiterna
ejus divinitate. memoriale tuum in generationem
et generationem. Quid magis memoriale in deo, psal. 144. 9.
quam misericordia? de illa namque scriptum est:
miserationes ejus super omnia opera ejus. Et mise- psal. 102. 17
ricordia domini ab aeterno et usque in aeternum

super timentes eum. Licet eñ hominem mi-
rabiliter condiderit, mirabilius tñ perditum
per filij sui mortem redemit. hæc memorialis
Dei misericordia in generacone et generacnem
permanet, quæ oibus per temporu curricula
viventibus usq in finem seculi patet.

ver. 14. Tu exurgens misereberis Sion, quia tps
miserendj eius, quia venit tempus.
Si Sion ad litteram accipimus, judæorum
in hoc loco et gentium vocaonem notare vale-
mus. Et videbitur hoc modo quasi pcedem-
tis ubi expositio; ut cum duas generaones
nnat, qualiter in generacone et generacone
misericordia Dei sit permansura, ostendat.
ait ergo: tu exurgens misereberis Sion.
per filium Deus pater exurrexit; quia qui
antea n cognoscebantur, per eum in hominu
hebr. 1. notiam venit: unde et vbum Dej patris et
splendor dicitur: quia per eum et voluntas
Dei agnoscitur, et ipsa divinitatis eentia
declaratur. Sion vo, ide judaici populi
misertus e, quando de eoru progenie

nasci voluit, et prius eos ad fidem vocavit.
tempus miserendi, tempus plenitudinis intellige;
quia juxta apostoli sententiam, ubi venit plenitu-
do temporis, misit DEus filium suum natum ex mulie- gal. 4. 4.
re, factum sub lege, ut eos qui erant sub lege
redimeret. quod verò ait: quia venit tempus;
tempus nimirum gratiæ vult intelligi, de quo dominus
per prophetam dicit: tempore accepto exaudivi te, Isai. 49. 8.
et in diè salutis adjuvi te. quod exponens = 2. cor. 6. 2.
Apostolus, ait: Ecce nunc tempus acceptabile, Ecce
nunc diès salutis.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus, ver. 15.
et terræ ejus miserebuntur. per lapides Sion,
Apostolos intelligere possumus, qui de judaico nati
populo, Ecclesiam demum ex seipsis ædifica-
verunt. qui profecto lapides servis Dei pla-
cuerunt, cùm quales futuri essent, prophetæ per
Spiritum viderunt. Nisi enim prophetis apostoli
placuissent, nequaquam de eis Isaias diceret:
qui sunt isti qui ut nubes volant, et quasi Isai. 60. 8
Columbæ ad fenestras suas? Et iterum: quam rom. 10.
Speciosi pedes Evangelizantium pacem,

Evangelizantium bona! Qui s[un]t pacem Evangelizantes, n[isi] ap[osto]li X[ris]tum p[rae]dicantes? ipse est enim
Ephes. 2. 14. pax nostra, ut ait ap[ostol]us, qui fecit utraq[ue] unu[m].
Luc. 2. unde etiam ipso nato, hominib[us] pace[m] redditam
Angeli pastorib[us] nuntiaverunt, quam postea apostoli o[mn]ibus gentibus publicè p[rae]dicaverunt. per pedes verò evangelizantiu[m] affectus intelligimus ap[osto]lorum, qui quidem speciosi erant, q[ua]ndo n[on] sua commoda, sed auditorum utilit[at]em quaerebant. Speciosi, inquam, erant, qui terreni lucrj inquinamenta ex ipso operaonis suae incessu n[on] trahebant. tunc namq[ue] corporeos pedes habere speciosos dicimur, quando nulla coenosae viae labe foedamur. quia ergo ex p[rae]dicaoni[s] offi[ci]o terrenas divitias ap[osto]li n[on] quaerebant, rectè de eis dicit[ur], quia pedes eorum speciosi erant. hinc namq[ue] Anna de deo prophetavit, dicens: pedes sanctoru[m]
1. reg. 2. 9. suorum servabit. quia ergo quales futurj eent ap[osto]li, per sp[iritu]um sanctum prophetae viderunt, rectè nunc dicitur. quia servis Dei lapides Sion placuerunt. qui porro lapides terrae misesti sunt; quia poenitentiam agentes à peccatis absolverunt. per terram quippe peccatores accipimus. unde serpenti à Domino

dictum est: terram comedes omnibus diebus vitae gen. 3. 14.
tuae. antiquus enim hostis terram comedit; quia
peccatores quosque in ventrem suae malitiae abscondit:
isque hominum perditionem desiderans quodammodo
reficitur, dum pravis eorum operationibus delec-
tatur. Terrae ergo Sion apostoli miserti sunt,
quando judaeos ab errore conversos a peccatis ab-
solverunt. Ecce constructus est unus paries Domus
Dei, quae est Ecclesia; paries, inquam, ex circum
cisione: veniet paries ex praeputio, ut duo parie
tes in unum juncti lapidem angularem, unam Ephes. 2.
construant Civitatem. videamus quid sequatur:

Et timebunt gentes nomen tuum, Domine, et omnes ver. 16.
Reges terrae gloriam tuam. quasi dicat: non-
solum misereberis Sion, judaeos vocando, sed
etiam gentium, eas ad fidem convertendo. quae quidem
non resistent Evangelio, sed agnita veritate, time-
bunt nomen tuum, domine. Timebunt, inquam,
non timore servili, sed casto et filiali. Timuerunt
gentes Deum, quando spretâ idolorum culturâ
et antiquae contemtis superstitionis errori
bus, baptismo sunt mundatae poenitentiae,
et Christianae susceperunt instituta doctrinae.

jn quibus vbis notandum, quia n ait: Non timebit nn tuu; domine; sed, gentes timebunt nn tuu:
quia etsi missus sit Xtus ad oves quae perierunt domus jsrael, tamen illis vbum Dei repellentibus, et indignos se aeternae vitae judicantibus, Conversi sunt ad gentes apli, quae nn Xti
Matth. 15. cum gaudio susceperunt. hinc namq apostolus
Act. 13. ait: Dico Xtum jesum ministrum fuisse cir
Rom. 15. 8. cumcisionis, propter veritatem Dei, ad confirmandas tradiones patrum. gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: propterea confitebor tibi in gentibus, et nni tuo cantabo. hinc rursus ait: quod quaerebat jsrael, n e consecutus, electio aum consecuta e.
Rom. 11. 7. Et oes reges terrae gloriam tuam. jnfirma
1. Cor. 1. mundi elegit Deus, ut confunderet fortia. ignobiles vinceret: piscatores elegit, ut reges subjugaret. Ecce impletum e. quod de Xto pdictu e: omnes reges terrae timebunt gloria tua. omne enim culmen seculi, ad reverentiam Xti flectitur: ois dignitas humanae condionis ad obsequiu Xti inclinatur, sicut ait aptus: Xtus factus e pro nobis obediens
Philip. 2. 8.

usque ad mortem, mortem autem Crucis: propter
quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen
quod est super omne nomen: ut in nomine jesu omne genu
flectatur, coelestium, terrestrium et infernorum.
gloria Xti, resurrectio est, per quam a diabo-
lo abstulit regnum, et mortis destruxit impe-
rium. qui enim in morte visus est infirmus, in
resurrectione apparuit gloriosus. unde dicit
apostolus: etsi mortuus est ex infirmitate, sed vi- 2. cor. 13. 4.
vit ex virtute.

Quia aedificavit Dominus Sion, et videbitur ver. 17.
in gloria sua. Causa est quare gentes et judaei
ad fidem vocentur. Ex utroque enim populo aedifi-
cata est Sion spiritalis, quae in celsitudine vir-
tutum posita, terrena deserit, coelestibus inten-
dit, futura providet, hostium incursus non timet.
hujus fundamenta in montibus sanctis sunt,
quia sicut ait Apostolus: jam non sumus hospites psal. 86.
et advenae, sed cives sanctorum et domestici Ephes. 2. 19
Dei, superaedificati super fundamentum apostolorum
et prophetarum. in hac civitate Deus homini
conjungitur, sicut scriptum est: ecce tabernaculum apoc. 21.

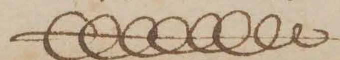
Dei cum hominibus, et habitabit cum eis.
Synagogam enim reprobavit, Ecclesiam elegit.
psal. 26. 21. ideoq. Scriptum est: diligit dominus portas Sion
super oia tabernacula jacob. illa nempe
Deus tabernacula deseruit, Sion vero, id est
Ecclesiam, praesentiâ suae habitationis illustravit.
unde et illic nequaquam conspicitur, hic autem
ab his qui mundo sunt corde, mentis intui
tu videtur; nam subditur: et videbitur in gloria
sua. in gloria sua Xtus videtur in Ecclesiâ,
qui in infirmitate visus est in synagoga. in
qua infirmitate nequaquam a morte videbitur,
qui immortalis et impassibilis factus, cum
patre Deus in illa jam coelesti sede gloriatur.
2. Cor. 5. 16. unde dicit aplus: Etsi novimus Xtum secundum
carnem, sed jam non novimus. possumus quoq.
per id quod superius dictum est: tu exurgens
misereberis Sion, remissionem peccatorum
quae in Ecclesia datur, intelligere, et multifor
mis dona gratiae, quae quotidianis divinitus
incrementis consequitur. quae in illis Deus
multiplicat, quibus Sion placent lapides,
id est qui et aplorum doctrinam recipiunt,
et eorum proposita exempla imitantur.

Sed jam ad sequentia revertamur.

respexit in orationem humilium, et non sprevit preces ver. 18.
eorum. In humilium Deus orationem respexit, quando ad humanam naturam reformandam filium in mundum misit. Hoc enim justorum requirebat oratio, hoc prophetarum expectabat desiderium, ut ille in mundum veniret, qui et diabolica servitute hominem redimeret, et vitae aditum, quem culpa obstruxerat, gratuito pietatis suae munere reseraret. hinc namque Isaias ait: Clamabunt ad Dominum a facie tribulantis, et mittet eis salvatorem et propugnatorem, qui liberet eos. Ex quibus verbis liquidò colligitur, quia in eorum respexit orationem, quibus in tribulatione clamantibus non solum Salvatorem contulit, sed etiam propugnatorem misit. Idem verò qui fuit salvator, fuit et propugnator. Salvator namque Dei filius est, de quo scriptum est per prophetam: Deus ipse veniet, et salvabit nos. unde etiam Jesus priusquam in utero conciperetur, vocatus est ab Angelo. nam quod propugnator sit, ipse ostendit cum per prophetam ait: Ego qui loquor justitiam,

Isai. 15. 20
Isai. 35. 4.
Luc. 1. 2.

Isai. 63. 1. et propugnator sum ad salvandum. Ex hoc
preces non sprevit; quia eis quod deprecabantur
indulsit. Si enim preces eorum sprevisset, nequaquam
ad eos liberandos filium misisset. hinc namque
Exod. 4. 13. Moyses ad Dominum ait: obsecro, domine, mitte
te quem missurus es. hinc propheta alius
Isai. 64. 1. exclamavit, dicens: utinam dirumperes cœlos,
los, et descenderes. hinc etiam david dixit:
psal. 71. 1. Deus judicium tuum Regi da. judicium suum
Regi Deus pater dedit, quando Dei filius
carnis humanæ substantiam assumsit. hinc namque
psal. 2. 8. ad filium ipse pater ait: postula a me et dabo
tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam
terminos terræ: reges eos in virga ferrea, et tanquam
vas figuli confringes eos. patet ergo quia
judicium suum illi dedit, cui et bonorum regnum,
et in credibilium tradidit comminutionem. Vas
enim figuli postquam semel confringitur, nullo modo
postmodum reparatur. Quid ergo per confractionem
tionem vasorum figuli, nisi extrema damnatio
designatur? ibi enim per judicii severitatem quicunque
confringitur, nequaquam ulterius per pœnitentiæ
remedium

remedium reparabitur. Quod profatò judicium per Dei et hominum mediatorem fiet, quia scriptum est: pater non judicat quemquam, sed johan. 5. 22.
omne judicium dedit filio. jn humilium nihilominus orationem Deus respicit, cum pro se vel alijs exorantes fideles exaudit.

Scribantur haec in generatione altera, et po ver. 19.
pulus qui creabitur, laudabit Dominum.
Sicut ex duobus populis primitiva est constructa Ecclesia; ita gemina est generatio in fide unitate collecta, carnalis scilicet, et spiritalis. Sive ergo Sion, et ea quae sunt supradicta, ad litteram intelligamus, sive per intellectum mysticum ad Ecclesiam cuncta referantur, conveniunt superioribus sequentia, et plibatis exponenda concordant. dictum est enim: tu exurgens, domine, misereberis Sion. Et iterum qui aedificavit Dominus Sion. Nunc vero ait: scribantur haec in generatione altera. Quod enim judaeis fuit promissum, hoc in gentibus videtur impletum. Si verò juxta spiritalem intelligentiam per Sion Ecclesiam accipimus; per generationem alteram, spiritalem

intelligimus, in qua nimirū divitiæ Scriptæ sunt promissiones: quia quidquid de remissione peccatorum, quid quid de æternitate felicitatis Scriptura Sacra asserit, hoc in cordibus suis per amorem spūs spiritalis generatio inscribit. Cui et dicitur: audi israel præcepta Domini, et ea in corde quasi in libro scribe. de hac præceptorum Dei inscriptione per prophetam dominus dicit: hoc est testamentum quod testabor eis: dabo leges meas in cordibus eorum, et in sensibus eorum scribam eas. Bonus pater, qui filiis non terrenæ hæreditatis jura, non luto et lateribus constructas domos, non auri argentive perscribit acervos, quæ livoris plerumque et invidiæ seminarium sunt, et superbiæ ac luxus existunt fomenta; sed caritatis et dilectionis gratiam, justitiæ et pietatis proponit edicta, et veritatis legem non in lapide, vel membrana, vel ligno, vel cera, sed in tabulis cordis perscribit; ut æterni filii promissionis vanis numquam cogitationibus occupentur, sed semper omnipotentis patris testamentum quasi præ oculis habentes, quid timere, quidve sperare

deuter. 6. v. 3. 7

jerem. 31. 33.

debeant cogitent et in exequendis mandatis
cœlestibus, votis omnibus elaborent. de his quippe
ait propheta in psalmo: hæc est generatio quærentium dominum, quærentium faciem Dei jacob. psal. 23.6.
Quid nobilius generatione divina? quid sub-
limius cœlesti? quid castius conceptione spi-
rituali? voluit immaculatus dominus ut homo
sine macula nasceretur peccati, et absque vitio
carnalis delectationis humanæ sobolis propaga-
retur successio. Et ideo talem fecit Adam, ut
absque peccato filios ederet, si in conditoris obe-
dientia perstitisset. posset namque fieri ut si-
cut absque delectatione fructus suos terra ger-
minat, ita sine peccato filios mulier pareret:
et sicut ipse a Deo Adam purè conditus fue-
rat, ita homo hominem purè procrearet. quod
hominibus cur est incredibile videatur, cum apibus
etiam hoc ipsum conferatur? sed quia domino
suo obedire humana anima renuit, cujus imperio
caro obtemperare contemsit. nam et rebellis
ei semper postmodum extitit, et ad usum eam
cujus ancilla fuerat, se in superbiam erexit.
plerumque enim usque adeo erigitur, ut ipsa dominæ
suæ versa vice dominetur. Unde fit, ut in

filiorum procreatione per delectaone in peccatum incidat, et bonum opus male operando, delinquat. Sed Dei hnumq mediator, sicut nobis quam perdideramus vitam contulit, ita etiam hanc in nobis generaone reparavit. unde et de virgine, et sine peccato nasci voluit: ut ex hoc patenr ostenderet, quia hoc etiam nobis inter innumera beneficioru suoru
Isai. 7.14. dona conferret: ideoq ait: Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum: Ecce virgo concipiet et pariet filium. quam virginis conceptionem nequaqua signum ee diceret, ni aliquid nobis in sua nativitte quod credere deberemus signaret. unde rursum scriptum est:
Isai. 11.10. O radix jesse, qui stas in signum populoru. Signum en fuit populis illa Xti sine viril commixtione nativitas, quod his qui credut in nne ejus, daturus erat potesttem filios dei
Johan. 1.12 fieri: his videlicet qui n ex sanguinibq, neq ex voluntte carnis, neq ex voluntte viri, sed ex Deo nati sunt. Sicut namq beata maria Xtum peperit virgo, et post partu incorrupta permansit: ita et mater Ecclesia

filios Dei sine dolore generat, et virgo semper
illibata perseverat. qui in hoc quoq quod deum
toto corde diligunt, patrem se Deum habere
evidenr ostendunt. filiorum eq est diligere,
n timere. porro in hac dilectione nequaquam
torpescunt otio, q operibus insolescunt, sed et
in mandatis coelestibus voluntatem Dei custodiut,
et ex virtutum operacone nullam ab homini-
bus laudem quaerunt. unde et subditur: Et
populus qui creabitur, laudabit Dominum.
in operibus namq suis Deum laudant, qui
bonum quod faciunt, nequaquam sibi, sed grae
Dei attribuunt. unde et paulq cum plus oi-
bus se laborasse dixisset, subjecit atq ait:
n autem ego, sed graa Dei mecum. Sed 2. Cor. 15. 10.
quae in nobis sunt sanctitatis opera, ita sut
ad proximoru aedificaone exterius trahenda,
ut in eis n favor aut graa humana requi-
ratur, sed ipse, a quo haec sunt hominibus
collata, Deus laudetur. hinc namq per se-
metipsam veritas apostolis ait: Sic luceat math. 5. 6.
lux vestra coram hominibus, ut videant ope-
ra vestra bona, et glorificent patre vestru
qui in coelis est.

ver 20. Quia prospexit de excelso suo: dominus de cœlo
in terram aspexit. Nec nova post creationem
nasceretur, nec Deum perfecte sanctorum vita lauda-
ret nisi per eum nos divina miseratio respexis-
set. qui nos in Nicodemo denuo nasci docuit,
dum aliter in regnum intrare non posse, nisi ex
aqua et spiritu renasceremur, monstravit. unde
johan. 3, dum populum creandum Dominum benedicturum esse
propheta dixisset, causam illico nostræ redem-
tionis adjecit, ut qui indubitanter sciret, aliter
novum non posse creari populum, nisi Dominus
et redemtor noster novus homo veniret in
mundum. Nec posse quemquam amplius de vera
salute ambigere, cum sciret omnipotentem
medicum ad infirmos descendisse. dicat ergo:
quia prospexit de excelso suo. sancto. prospi
cere dicimur, cum a longe intuemur. quia
ergo per verbi Dei incarnationem non solum judæa,
quæ juxta esse videbatur, sed etiam gentilitas
liberanda erat per misericordiam, recte nunc
dicitur: quia prospexit de excelso sancto
Ephes. 2. 17. suo, juxta quod scriptum est: pacem iis qui
longe, et pacem iis qui prope. redemtor
noster non immerito excelsus dicitur; quia

divinittis ejus potentiam nemo mortalium intuens:
deniq et sanctus extitit, et Dei per oia fuit.
hinc namq ipse de se in Evangelio ait: quē deus johan. 10. 36.
sanctificavit et misit in mundum. nam qd Dei
per oia fuerit ipse testatur cum ait: n pt filius johan. 5. 19.
a seipso facere quidquam, nī quod viderit pat-
rem facientem. idem autem qui excelsus exti
tit, ipse etiam cœlum fuit: sed excelsus propr
sublimittem, cœlum verò propter divinam
inhabitaōnē. in eo enī, sicut testatur apostolus, Colos. 2. 9.
habitat oīs plenitudo divinittis corporaliter.
et per prophetam quoq dominus ait: cœlum mī Isai. 66. 1.
sedes est. quæ aūt cor sedes Dei, quam Xtus?
cœlum igitur Dei Xtus ē, de quo Dominus
in terram aspexit, ut cum peccantibus quibusq
spem per eum veniæ tribuit, de cœlo in terram
aspexit, ut cœlum fieret qui terra fuit. quod
aperte ostenditur, cum illico subjungitur:

ut audiret gemitus compeditorum, ut solve- ver. 21.
ret filiòs interemtorum. Sancti viri non
incongruè compediti dicuntur: quia legati
vinculis disciplinæ Dei, nequaquā ad ea qæ
exteriora sunt vagantur, et quasi gressum
operis immobiliter figunt, dum a conditoris

desiderio nusquam discedunt. de his namq
Eccle: 6. 25. compedibus scriptum ē: jnice pedes tuos in com
pedes ejus, et in torques illius collum tuum.
quia profectò cujus a pravitte gressus compes-
citur, ejus fideles sanctarū varietē virtutū
adornatur. Collum namq fides est, per quā deo
fidelis quisq conjungitur, et quasi per collum
capiti suo Xto Ecclesia, quae ejus ē corpus unit.
unde in laudem sponsae in canticis canticorū
Cant. 1. 10. dicitur: Collum tuum sicut monilia. quia enim,
Jacob. 2. 26. sicut jacobus ait: fides sine operibus mortua
est; quasi collum sponsae monilibus circum
datur, dum fides sanctae ecclesiae operibus deco
ratur. gemunt continuè compediti; quia du-
exilii sui tenebras electi considerant, ad cla-
ritatem visionis Dei indesinenter suspirant. Sed
eorū gemitus nequaquam Deus audiret, nisi me-
diatorem nobis filiū suū dedisset. unde dicit
Ephes. 2. 18. aplus: per quem accessum habemus ad pat-
rem, et ipse ē propitiatio pro peccatis nostris.
Constat ergo quia nullius audiret gemitum
Deus, nisi ille venisset, per quem ad patrem
habemus accessum. ut solveret filios interem

torum. filii interemtorum sc. imitatores mar- apoc. 7.
tyrum, eorum scil. qui et pro testamento Dei
sua corpora tradiderunt, et in sanguine Agni gal. 5.
laverunt stolas suas: et qui membra sua super
terram mortificantes, carnem suam cum vitijs
et concupiscentijs crucifixerunt. possumus quoque
per compeditos, eos accipere, qui mortalitatis
et passibilitatis vinculis se astrictos intelligunt,
et miserijs humanae necessitatis afflicti indesi-
nenter gemunt.

Ut annuntient in Sion nomen Domini, et laudem ver. 22.
ejus in jerusalem. Soluti a peccatorum vinculis,
eo magis in Ecclesia nomen Dei annuntiant, quo
eis dimissum est de peccatorum excessibus quod
timebant. quid vero aliud est nomen Dei annuntia-
re, nisi Dei misericordiam in Ecclesia praedicare?
Dominorum enim est misereri. hinc namque de Christo
dicitur. benedictus qui venit in nomine domini. math. 21.
Scimus enim quia mediator Dei et hominum noster psal. 117. 26.
Christus jesus judex est humani generis: juxta
quod scriptum est: pater non judicat quemquam, johā. 5. 22.
sed omne judicium dedit filio. Qui si in

primo adventu venisset in nne judicis, nemo
profectò foret. qui pœnam ærnæ evaderet dam-
rom. 3. 13. nationis. oës enim, ut ait aplus, peccaverunt,
et egent gloria Dei. venit ergo in nne Domini,
qui venit ut peccata dimitteret, n ut peccato-
res damnaret. Venit, inquam, in nne Domini
primò, qui in nne judicis in adventu veniet
secundo. jn Sion ergo nn Domini annuntiant,
qui Dei misericordiam populis pdicant. seqr:
Et laudem ejus in jerusalem. Unam Ecclesiam
propter divsas caas diosis appellat nnibus:
Sion eam nnans sicut quæ ad alta sustollitur:
jerusalem verò, quæ quasi jam mortificatis hos-
tibus, veram in se pacem intuetur. notandum
verò quia nn Domini prius annuntiandum,
postea verò posuit ee laudandum. agnionem
rom. 10. en nnis, laus sequitur confessionis. quomodo
enim credent ei quem n audierunt! quæ am
ior laus Dei, quam quod mundus in unitte
fidei collectus, n solum opera ejus annun-
tiat, sed etiam vita eum et operibus laudat!
unde et subditur!
ver. 23 jn conveniendo populos in unum, et reges

ut serviant Domino.

Respondit ei in via virtutis suæ, paucitatem ver. 24.
dierum meorum nuntia mihi. In unum conve-
nerunt populi in Ecclesiam per totum orbem diffu-
sa, quæ Xtum credit esse filium Dei. de hac
unitate dicit aplus: unus Deus, una fides, unum Ephes. 4.5.
baptisma. Extra hanc nemo laudat Deum,
nemo annuntiat. hanc designabat ille unus Johan. 5.
qui post motionem aquæ in piscinam descen
dens sanabatur. Nemo namque est qui vere pos-
sit invenire salutis remedium, nisi ad unitatem
fidei veniat, et per sanctificationem vitæ Xtum
induens, unum cum eo fiat. hinc namque per
Semetipsam veritas ait: hæc est vita æterna, Johan. 17.3.
ut cognoscant te solum verum Deum, et quem
misisti, Jesum Xtum. Per reges, eos intelli
gas qui actorum suorum motus secundum Dei
voluntatem dirigunt, eisque regum more domi
nantur, dum in rationis eminentia quasi in
regali solio præsidentes, repugnantia quæque
servituti subjiciunt, et peccatis omnibus, æqui
tatis leges et innocentiæ jura, in seipsis dis-
ponunt: sive enim eos, qui populis præfecti,
in rerum culmine stare videntur, dum

divitijs affluant, honoribusque cumulantur, terrenis preeminent dominatione imperij et gloria mundanae potentiae extolluntur, non absurdum videbitur, cum et illi in ipsa cordium suorum directione domino serviant, et isti religionis Christianae documenta tenentes, orthodoxae fidei jugo mentis colla supponant. In hoc igitur populorum et regum conventu quilibet fidelis respondit Deo in via veritatis positus, videlicet in Christo, qui viam se nobis proposuit dicens: Ego sum via, veritas, et vita. responsio
johan. 14. 6.
autem haec non voce aestimatur, sed opere. Non enim respondent Domino, qui vocati perverse vivunt, qui post illud divinum semen in terra nabilis
math. 13
susceptum, spinas perversitatis, ac tribulos producunt nequitiae; sed qui in omni bono se aptantes, et de sua vocatione gratias Deo referunt, et fructum Deo centesimum, vel sexagesimum, ac etiam trigesimum in cordis innocentia ferunt. notandum verò quod ait: In via virtutis.
johan. 15.
Virtus namque Christi, est gloria resurrectionis ejus. Licet enim opera fecerit quae nemo

alius fecit, et miraculorum signa divinitatis
ejus fidem adstruant, credendi tamen in eum
nulla potentior quam condecentior via extitit, quam
quod mortuus et sepultus tertia die resur-
rexit. in via ergo virtutis Dei respondit Eccle-
sia, cum de gloria resurrectionis Christi
nil asserens ambiguum, nil sentiens obscurum,
studet in membris suis Christo per baptismum
et poenitentiam commori, et per novitatem
vitae Christum induens, eidem convivificari.
Cum enim nil in se lucidum, nil vitale conspiciat,
a solo Deo se putat posse acquirere et lo-
culentarum virtutum plenitudinem, et deside-
ratam vitae indeficientis aeternitatem. quae
enim non nisi per gratiam Dei potest advertere quot sit
obnoxia defectibus, quot infirmitatibus sub-
dita, quot miseriis vallata. ideoque dicit: pau-
citatem dierum meorum nuntia mihi. quasi di-
cat: qui ex meis viribus hoc consequi non valeo,
ut quam pauci sint dies mei intelligam,
fac ut per gratiam tuae inspirationis, et
virtutum defectum, et hujus vitae brevitatem

agnoscam: quatenus vitæ hujus velocem
considerans transitum, nullum in corde sentiat
de amore illius affectum.

ver. 25. Ne revoces me in dimidio dierum meorum,
in generatione et generationem anni tui. per di
midium dierum, imperfectionem vitæ accipi
mus, in qua se fidelis quisque non revocari
de mundi hujus exorat exilio; ne si in die
exitus sui transitoriæ adhuc vitæ amore
occupatus fuerit, ad illam æternitatis vitam
transire minus possit. in hac vita dimidium
tantum dierum accipimus; quia etsi nos as-
sidue solis hujus materialis splendor illuminet,
sequitur tamen nox, quæ assidue illuminatos
obscuret. Loget ergo unusquisque, ut dum in vi-
tæ hujus cursu mentis amore defigitur,
antequam de adipiscendis æternis satagat,
a Deo non revocetur. Sancti viri etsi sint
mortali carne circumdati, nequaquam sunt
in dimidio dierum; quia perfecti desiderij
amore a terrenis suspensi, illa beatæ vi
tæ æternitate jam in spe perfruuntur.
rom. 8. 24. hinc namque paulus dicit: spe salvi facti

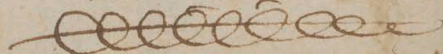
sumus. hinc rursus ait: nostra conversatio in cœlis est. Sic namq inoffenso cursu ad æternitatis statum perveniunt: sic ante hujus vitæ terminum, in æternitatis desiderio mentem fixerunt. quod quidem evidenter ostenditur, cum protinus subditur: in generatione et generatione anni tui. Nota quod vitam suam dierum paucorum appellatione significat, æterna vero annorum in generatione et generatione permanentium: ut per hoc quoq prudens lector intelligat, et infinitam illius futuræ felicitatis longitudinem, et labentem transitoriæ gloriæ brevitatem. quis enim nesciat annos diebus multo longiores? quia vero enim in annis finis potest intelligi, in generatione et generatione eos permansuros dicit. Sapientia dicit: generatio vadit, et generatio venit, terra autem in æternum stat. hæc enim est instabilis vitæ istius permutatio, ut decedentibus alijs alij succedant, quibus post modum simili modo deficientibus, alii in æquali conditione oriantur. Ex quibus tamen omnibus, quæ in seculo fuerunt vel futuræ sunt generationibus, viva illa et divina generatio perficitur,

philip. 3. 20.

Eccl. 1. 4.

quæ in æternum claritatis Dei consortio per-
fruetur. In hac itaque nos, id est æternitatem Dei
permansuram dicit propheta: tunc videli-
cet, cum generatio quæ præcedit et quæ sequitur,
una facta fuerit, novissima utpote morte
1. Cor. 15. destructa, quæ antequam in victoria absor-
beatur, nil stabile, nil solidum, nil dimit-
tit illæsum. Quæ tamen intelligi et aliter possunt,
ut ad superiora hoc modo referantur. dictum
namque est superius: populus qui creabitur,
laudabit Dominum. quomodo et laudet, ostendit
cum ait: respondit ei in via virtutis suæ
galat. 4. et laudem ejus annuntiabunt in jerusalem.
jerusalem verò non quæ servit cum filijs,
|: illa enim vocata nequaquam in laude respon-
jsai. 54. 1. det:| sed illa cui dictum est: Lætare sterilis
quæ non paris, erumpe et clama quæ non partu-
ris; vocata respondet Domino posita in via
virtutis suæ. Via virtutis Christi est imitatio
Constantiæ ejus. In hac via populus creatus,
vel jerusalem intelligibilis respondet Domino:
quia sicut pro nobis Christus animam posuit,

ita etiam

ita Constãam Xti sequens, pro fratribus animam ponere in filijs suis n recusavit. quid vo responderit, ostendit cum ait: paucittem dierum meorum nuntia mihi. rogat innovatg populg v secunda filiorg spiritaliu mater, ut breve sibi videatur hujus tus tribulaonis, comparaone ærnæ felicittis: nedu nimis extendi quas patitur persecuones autumnat, prodilaone pmiorum quasi tædio victa, qua imitari proposuit Xti constãam amittat. tunc nobis Deus quid sequi debeamus annuntiat, cu voluntis suæ arcana nobis inspirat. numquid n paucitatē dierum suoru ille Deus annuntiaverat, qui dicebat: Existimo quod n sunt condignæ passiones rom. 8. 18 hujus tris, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis! noverat en quia tralu pssura passionum veloci fine concluditur, gloriæ vo cœlestis felicitas nullo termino angustatur.

possumus per paucittem dierum, em aliud intelligere. fuerunt namq hæretici qui dicerent Ecclesiam n eē gralem, sed in tre donati et ante finem seculi consummandam: n attendentes quod eidominng in aplis promittit, dicens: Ecce ego vobiscum sum oibus diebg usq ad consummaonē matth. 8. 20.

seculi. Contra eos nunc dicitur: paucitatem dierum meorum nuntia mihi. Constat, quia per multiplicitatem dierum, perennis vita accipitur: per paucitatem vero, cursus istius seculi designatur. Scriptum quippe est: Longitudo dierum in dextera ejus. quid enim
prov. 3. 16.
per dexteram, nisi perpetua vita designatur? quia ergo Sanctorum requies nullo clauditur termino, recte in dextera Dei dierum dicitur esse longitudo. Nam quod hic dicitur: paucitatem dierum meorum nuntia mihi, tale est ac si dicat Ecclesia: Sunt qui insipientiae suae caligine et perfidiae detestabilis induti erroribus asserant me in brevi periendam, et usque in finem seculi inhabitatorem non habituram: sed tu, de cujus non diffido promissionibus, nuntia paucitatem dierum meorum mihi: futura dierum paucitas, inquam, datae est Ecclesiae, quia toto istius vitae tempore durat fides Christiana in mundo vigere. Ne revoces me in dimidio dierum meorum. per dimidium dierum, imperfectionem accipe temporum transeuntium in qua quasi Deus revocari permitteret, si huic sententiae haereticorum faveret. hoc autem ideo postulat, ne ab illis annis qui sunt in generatione et generatione, alicujus eam

erroris perversitas abducat.
jnio tu, Domine, terram fundasti, et opera ma ver. 26.
nuum tuarum sunt cœlj. jnium Dei filius e, de
quo scriptum est: ipse e inium ois creaturæ. quod apoc. 3.
quod etiam ipse evidenr ostendit, cum se princi-
pium nnavit. deniq et in apocalypsi ad johanne johan. 8.
idem ipse ait: ego sum a et ω, primus et noviss- apoc. 1. 8.
simus, inium et finis. jn hoc inio fundata e terra, 21. 13.
quia in ipso fundata e Ecclesia. hinc namq aplus
dicit: fundamentum aliud nemo pt ponere pter id, 1. cor. 3. 11.
quod positum e, quod est christus jesus. hinc ip-
se Dei et hnum mediator, ad aplatum principe
ait: Tu es petrus, et super hanc petram ædifica math. 16.
bo Ecclesiam meam. ipse e en petra, a qua petrus 18.
nn accepit, et super quam se ædificaturu Ecclesia
dixit. Terra autem dicta e Ecclesia, tum qa
in messe fideliu populoru spiritali fecunditte
exuberat, tum quia in soliditte fidei perpetua
firmitte immobilir perseverat. unde p Salomonem
dicitur: terra in ærnum stat. terra quippe Eccl. 1. 4.
in ærnum stare dicitur, quia sancta Ecclesia in
hoc seculo a catholica fide nequaqm deficiet,
et in futuro cum Deo æterna stabilitte per-

manebit. Nam quod in hac vita nullis adversitatibus frangenda sit, nullis persecutionibus superanda, ipse super quem ædificata est evidenter ostendit cum ait: portæ inferi non prævalebunt adversus

matth. 16. 18. eam. portæ inferi hæreses sunt, quæ dum multos in fide infirmos fucata verborum calliditate decipiunt, quasi infernorum eis aditum pandunt. Sunt enim portæ inferi quædam potestates hujus mundi. quid enim Nero, quid Diocletianus, quid denique iste, qui hoc tempore ecclesiam persequitur, numquid non omnes portæ inferi? quis cogitare sufficiat quanti promissionibus eorum devorati sunt? quanti afflictionibus eorum superati? quos omnes perpetuæ mortis profectum absorbuit, et ad cruciatum damnationis æternæ infernus admisit. Sed Ecclesia in illis, de qua dictum est, petræ soliditate fundata, minarum ventis concutitur, nec persecutionum fluminibus movetur, nec corporalium pœnarum incommodis titubat, nec mortis ipsius timore vacillat. jlli verò qui inferni aditum sequacibus suis ut potè portas aperiunt, eam impugnare et persequi modis omnibus non desistunt. jn quo quid aliud faciunt, nisi quod veritatis

vba evacuare contendunt? n̄ p̄valebunt adversus
eam portæ inferi, dicit Dominus; et tn̄ ut eā p̄va-
leant, conantur. Sed fidelis Dominus in ōibus
vijs suis, et sanctus in operibus suis. Initio eñ psal. 101. 26.
terram fundavit, et opera manuū ejus st̄ cœli.
quid per cœlos, nisi p̄dicatores sanctos accipimus?
qui terram istam, de qua dictum e, vbor imbribus
p̄dicantes inebriant, subjectis fideliū populis p̄
petuæ damnaonis exiū comminantes intonant,
adstruendam vborum fidem miracula facientes
coruscant. nam quod p̄dicantis vba pluviæ sint,
testatur Dominus, cum per prophetam dicit:
quomodo descendit imber et nix de cœlo et illuc Isai. 55. 10.
n̄ revertitur, sed inebriat terram et infundit eā,
et germinare eam facit, et dat semen serenti et
panem comedenti: Sic erit vbum quod egredietur
de ore meo. quid apertius? Ecce sicut de cœlo
descendunt pluviæ, ita de p̄dicatoribus vba ema-
nant doctrinæ. Isti sunt nimirum qui enarrant
gloriam Dei. de quibus eñ hic dicit, quia
opera manuū ejus st̄ cœli, in p̄cedentibus
dicit propheta: Videbo cœlos tuos, opera psal. 8. 4.

digitorum tuorum: hic verò ait: opera manuū tuarum sunt cœli. quid ē quod ibi vocantur opera digitorum, hic vº manuum: nisi quod divsa ibi bona Sancti Spūs doctorum infundenda cordibus intelliguntur? hic verò ipsa virtutū opera, ex eisdem tamen donis in hominū prodeuntia notitiam vocantur. quia enim per manū oē opus agitur, ipsæ virtutum operaones per manuū opera signantur. primùm namque humanis mentibus gratia spiritalis infunditur, postmodum verò in mente quid Spūs egerit, in operibus demonstrat.
mattb. 18 cœli. enim doctores Ecclesiæ dicti sunt, quia dnus in eis psidet, dum per eos sua judicia exercet.
johan. 20 quibus namque regni cœlorum claves tribuit, eis ligandi atque solvendi potestatem dedit. per eos ē judicat, quia quodcumque ab eis ligatum fuerit, ligat. Scimus autem quia sedere judicantis ē, et ipse Dominus per prophetam dicit: cœlū mi
jsai. 66. sedes ē. Si ē sedes Dei cœlum ē, etenim rectoribus Ecclesiæ Dominus judicat, cum sedere judicantis ē, necessariò consequitur qđ Ecclesiæ Rectores Cœli dicunt. Qui profectò Cœli

opera manuū st DEj; quia hoc ipsū quod Coelj
St, ex grãa virttis acceperunt, sicut scriptum
ē: vbo DEj. Coeli firmati st, et spū oris ejus oīs psal. 32.6.
virtus eorum.

ipsi peribunt, tu aūm permanes, et oēs sicut ver. 27.
vestimentum veterascent. Nemo jam spem suā
ponat in homine. ipsi ēn Coeli etsi sint opera-
manuū DEj, peribunt tamen. quomō aūm peri-
bunt, nisi secundum Crūs? quod si secundum Crūs
perituri sunt, ubi resurrectio? quam n̄ solum
negare scelus ē, sed etiam de ea dubitare, sum-
mum nefas est. patet itaq; quia n̄ sic peribunt
ut n̄ resurgant: sed ut eas quas in hac vita pa-
tiuntur, necessittes Crīs evadant. in ipsa Enim
Crīs eorum resumtione quodammō perisse vide
buntur, cum pereunte in eis Corruptione des-
truetur quod aīale ē, ut quod spirītale ē vivat:
et jam quasi n̄ sint quod fuerant, dum in aliā
mutati naām, in lumine claritts Dei peren-
niṙ exultant. Solus namq; Deus vere im-
mortalis ē, quia solus aeternus et incommuta-
bilis ē. Unde dicitur beatq Augustinus.

vera æternitas et vera immortalitas non est nisi
in Deitate Trinitatis, cui quod esse est perfectum est:
quia nam initio carens, incremento non indigens,
sicut nullum finem, ita nullam recipit muta-
bilitatem. Creaturæ autem eis illæ quibus Deus
æternitatem dedit, vel daturus est, non penitus omnis finis
alienæ sunt, quia non sunt extra commutationem.
Inter hæc sciendum est, quia hi de quibus agitur,
cœli peribunt et non peribunt: quia morietur in eis
1. Cor. 13. illa, quam ex carnali generatione contraxerunt,
corruptio. Et tamen in eis plenior erit, quam in hac
vita per speculum et in ænigmate acceperunt,
divina inhabitatio. Cœli hoc modo esse non desinent,
dum ad recipiendum in semetipsis Deum,
sinum cordis amplius laxent. Unde cum eos
perituros propheta dixisset, subjecit atque ait:
Tu autem permanes. ac si patenter dicat: peribit
quidem quidquid in eis ex humana habetur
corruptione, sed permanebit in illis quod ex
tua acceperunt virtute. Tu enim permanes. Li-
quet scilicet, quia in eis non moritur quidquid
de divinitatis participatione in ipsis habetur.

Caro tn̄ in pulverē redigetur. ut post modum
per resurrectionem in melius reformetur. unde sub-
ditur. oēs sicut vestimentū veterascent. vestimē
ta Sanctorum, sunt cra eorum. unde de quibusdā
Scriptum ē: isti sunt qui n̄ inquinaverunt vesti Apoc. 3.4
menta sua. Et iterum: laverunt stolas suas, et 7.14.
dealbaverunt eas in sanguine Agni. quæ pro-
fectò vestimenta tunc veterascunt, cùm anima-
bus eorum ad cœlum tendentibꝫ, ipsa eorū cra
in terræ essentiam deducuntur. quia vō mortali-
tatem cr̄is immutaō sequitur resurrectionis, ꝯ-
sequenter adjunxit, dicens:
Et sicut opertoriū mutabis eos, et mutabuntur: ver. 28.
tu autem idem ipse es, et anni tui n̄ deficient.
Non prætereundum nobis ē, quod cùm dixisset
eos sicut opertoriū mutandos, subjunxit: et
mutabuntur. Signavit eīn his verbis duplicem
illam Sanctorum in futura vita commutaōnē:
in qua n̄ solùm cra corruptioni in hoc seculo
et mortꝫ obnoxia perpetuā percipient incor-
ruptionem, sed eīn aīæ eorum et corda in æter-
nam transibunt stabilitatē, ut sicut mori

n̄ poterunt ita et peccare quidem n̄ possūt:
et appareat in eis multiplicis bonitatis dei be
ficiū, cum et mortale induerit immortalitatem,
et affectus n̄ sentiet intentaōnem. notandū qđ
opertorium Dei, sancti dicuntur. Sicut enim
homini nil ē vicinius quam vestis, ita Deo nil
ē vicinius sanctis. Sicut eñ vestimentis suis
homo circumdatur, ita sanctis suis Deus vestiṫ.
Isai. 49.18. hinc namq per prophetam scriptum ē: vivo
sec. lxx. ego, dicit Dominus, quia in sublimaōne tua
oībus his vut vestimento vesteris. hinc rur
sq Deo per aliū prophetam dicitur: Myrrha
et gutta et cassia a vestimentis tuis. quia
psal. 44.9. eñ oīum virtutum adornamenta a sanctis
prodeunt, recte dicitur quia a vestimentis
Dei myrrha et gutta et casia procedunt.
2. Cor. 2.15. hinc namq aplūs ait: Xti bonus odor sumus
Deo. Vestimenta ergo Dei mutantur; quia
sancti post mortem crīs, in felicitatē trans-
eunt vitæ cœlestis. sequitur: Tu autē
ipse es, hæc ē vera Dei æternitas, et q̄

Ejusdem immortalitas, quod n solum nullius finis limite sempiterna eius virtus et divinitas concluditur, sed quod potestas ac voluntas ipsius nulla tenus imperfectionis cuiusq. a inconstantia varietate permutatur. unde ad moysen de seipso ait: Ego sum qui sum. Et iterum Exod. 3.14
haec dices filijs Israel: qui est, misit me ad Ibidem
vos. ideo hic dicitur: Tu autem idem ipse es. Homo namq. etsi ipse sit, n tn idem e: quia hoc ex suae mortalitatis corruptione accepit, ut in eodem statu diu permanere n possit. quod de Deo sentire nimis absurdum est. Sicut enim e aeternus, ita incommutabilis, n diminuonem sentiens, nec augmentis excrescens, n mutans propositum, n improbans qd semel est approbatum. Unde et subditur: Et anni tui n deficient. Si per annos Dei aeternitatem accipimus, qualiter anni eius n deficient, aperte videmus. quod si per annos ipsam sanctorum multitudinē intelligere volumus, anni n deficient, quia cum illo qui numquam deficiet, unum fient. Revolutionem etiam

quamdam dierum, annum vocamq. quid autem
sunt sancti, nisi dies; et quid peccatores, nisi nox?
psal. 18.3. hinc etenim scriptum est: dies diei eructat
verbum, et nox nocti indicat scientiam. anni
ergo non deficient; quia sanctorum chori postquam
illam incomprehensibilem semel in semetipsis
acceperint lucem, nullam amplius sentient
ignorantiæ vel tentationis obscuritatem. Tunc enim
dies videtur deficere, cum quasi nubibus, quasi noctis
tenebris obscuratus cœperit non lucere. quod
ab illa vita alienum erit; quia verax lux,
quæ obscurari non potest, in sanctis fulgebit.
ver. 29. filij servorum tuorum habitabunt, et semen
eorum in seculum dirigetur.
Quid sunt filij in annis, id est in æternitate Dei
habitaturi, nisi apostolorum imitatores, cum Deo
in cœlesti regno perenniter mansuri? omnes enim
fideles, apostolorum dicuntur filij; quia ab eis
fuerunt in fide generati. hinc namque ad ga-
latas apostolus ait: filioli mei, quos iterum
galat. 4.19. parturio. In eo quod dicit filios illic et
non servos habitaturos, ostendit, quod ad

cœleste regnum aliquis pervenire n valeat,
ni prius vetustate abjecta, per novitatem vitæ fi
lius fiat. Nam et ipsi quos servos vocat,
apostolorum filij fuerunt, veterem videlicet
Conversationem abdicantes, et in novitate vitæ per
Xtum ambulantes. fuerunt igitur servi, fue-
runt et filij: servi propter laborem operis,
filij propter mutationem novitatis. hinc e quod exod. 14.
ex filijs Israel, qui ex ægyptiaca servitute
liberati sunt, et mare Rubrum Dño ductore
moyse transierunt, nullus terram promissionis,
exceptis duobus, intravit: sed filij eorum pos-
tea intraverunt, et patribus eorum repromissa
divinæ largitatis beneficia acceperunt. Significa-
batur namque per hoc, quod ad promissam nobis
æternæ hæreditatis terram nemo pt ascendere, ni
qui prius per amorem Spus in novitate vita
didicerit ambulare. Duo, Caleb videlicet
et Josue, caput designant et corpus, Xtum josue. 14.
scilicet et Ecclesiam, qui soli ingrediuntur
illam viventium terram. Quod vero
ait: semen eorum in seculum derigetur;

Electorum voluit opera intelligi, quae tunc profecto diriguntur in seculum, cum omnia spectant ad Deum. Semen quippe suum nequaquam dirigit, quia ex operibus suis aliquid transitorium quaerit. Opera autem nostra idcirco semen dicta sunt; quia sicut ex semine fructum colligimus, sic ex operibus nostris mercedem expectamus. hinc namque apostolus ait: quae-
Gal. 6. 8. cumque seminaverit homo, haec et metet. qui enim in hac vita semen boni seminaverit operis, in futura fructum aeternae consequetur remunerationis. per seculum verò, illius beatae vitae intelligitur aeternitas, quae quia per varias rerum mutationes nullatenus dividitur, unius seculi appellatione non inconvenienter signatur. in illud ergo seculum dirigamus semen nostrum, et cibum operemur non qui perit, sed qui permanet in aeternam vitam. Dum tempus habemus, operemur bonum: ut cum ad indeficientem vitae illius beatitudinem pervenerimus, perpetuos fructus in Coelo colligamus.
ille enim verè perpetuus est fructus, per quem

perpetuò vivimus, et perenni panis et vini satietate gaudemus. perpetuus, inquam, quia et mandendo non minuitur, et vetustate non deterioratur.

Proemium

in sextum psalmum pœnitentialem.

Canticum graduum.

Inter innumeras et rutilantium operum eminentium 3. reg 8. structurarum varietates, quibus templum Salomonicum adornatum fuit, hoc quoque fuisse describitur, quod quindecim ad illud gradibus ascendebatur. quod quidem non casu vel sine causa factum credendum est. Salomon quippe cœlestium Scrutator secretorum, et divinæ receptaculum sapientiæ, Sic templum illud manufactum edidit, ut exinde templum aliud non manufactum signaret; quatenus ex corruptibili terrenæ domus ædificio, incorrupta cœlestis templi quodammodo imaginaretur pulchritudo. ad illud namque templum quod ex vivis in cœlo lapidibus construitur, non planâ aut spatiosâ pervenitur viâ, vel gressu ascenditur corporeo, sed processu

fides, et caritatis ascensu. hinc namque propheta
psal. 83.6. dicit: beatus vir cujus est auxilium abs te, as-
censiones in corde suo disposuit. dixit ascensio
nes in corde beati viri dispositas: et unde as-
cendere debeamus ostendit, cum ait: in valle
lacrymarum. in ea namque exilii nostri damna-
tionem deplangimus, et innumerabiles corrup-
tionis humanae deflemus molestias. quis enim
immunis à molestiis? hinc etenim job dicit:
job. 10.15. si impius fuero, vae mihi est: si autem justus, non
levabo caput, saturatus afflictione et miseria.
job. 7.1. et iterum: tentatio est vita hominis super terram.
quia enim in hac vita omnia vidit esse plena la-
queis et tentationibus, non in ea tentationes esse dixit,
sed ipsam esse tentationem memoravit. laborio-
sa enim est vita talis, levior fabulis, velocior
cursore, instabilitate fluctuans, imbecillitate
nutans: cujus habitatio in luteis domibus,
immo ipsa in luto subsistens, cui nulla est
fortitudo, nulla propositi constantia, nulla
à turbationibus requies, nulla à laboribus
reclinatio.

reclinaõ. Quis demq est quem n excruciet dolor, sollicitudo n urgeat, n subruat timor? risq fletum sequitur, gaudiu tristia comitatur: esuriei succedit saturitas, saturittem iterum excludit esuries: in nocte dies optatur, in die nox quæritur: in algore calor, in æstu refrigerium: ante cibu suspiria, post cibum tribulaõ: iræ, indignaoñes exagitant, et innrabiles miseros hnes motq perturbant. hæc est vallis, de qua sancti viri mentis affectibus indesinenr exire disponunt, et ad illud ineffabile bonum, ad illud in æstimabile gaudiu ascendere, qd nec oculq vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. 1. Cor. 2. Qui etsi cre quidem inr homines ēē videantur, aiąs tn suas ad cœlestia elevant: et illi puro et summo bono atq immortali et perpetuo adhærentes, tralia et corruptibilia deserunt, et mundo superiores facti, in sinu divinæ contemplationis quiescunt. ibi in illo cœlesti templo cordis oculis Deum conspiciunt, immo et in ejusdem templo structura ipsi quoq lapides fiunt. per quindecim vo illiq templi gradq, spiritalis sanctoꝝ signaf ascensus. Numerus en iste in septe et octo dividitur, et ideo per eum gemina justorum

vita signatur, activa videlicet, et contemplativa. Activa namq in mundo usatur, contemplativa vero ad coelestia erigitur. Quia vero septenario nro trali, octonario vero perpetua vita signatur, recte per eosdem nros et contemplativa vita exprimitur et activa. hinc namq praedicti templi autor Salo-

Eccl. 11. 2. mon Dominum exorans, ait: da mihi, Domine, partes septem, nec non et octo. optabat enim regiae dignitatis potentia praeditus, ita sibi subditos populos regere, ut tamen contemplationis divinae non defraudaretur perfectione. ipsa namq officii administritoria necessitate constrictus, cogebatur trali actioni insiste-re, sed suavis cum contemplationis divinae dulce-do reficiebat in mente. potest etiam intelligi quod ille quindecim gradus ad illud divinae illuminationis templum ascendit, qui sempiternae virtutis Dei amore correptus, tralibus, quae per septenarium numerum designantur, gradatim contemtis, per scalas octo beatitudinum ad sublimia provehitur, donec deus deorum in Sion mentis oculis videatur.

1. Cor. 13. 12. sed videmus nunc, sicut ait aplus, per speculum in aenigmate. impossibile est enim ut quis lutei huius

Corporis ergastulo inclusus, a mortalis carnis circumseptus volutabro, ascendentem super cherubim et super pennas ventorum volantem Deum psal. 17.
conspiciat, v quanta sit ejus potentia divinitis agnoscat. unde p johannem dicitur: Deum nemo 1 johan. 4.
vidit umquam. Et moysi Deum videre quærenti, 18.
responsum e a Domino: n videbit me homo et vivet. Exod. 33.
quod si tanta claritas e solis, ut oculis in eum 20.
corporalibus n valeamus intendere; quanta e illius claritas qui fecit solem, ut eum possimus in hac qua sumus corruptione videre? ipsum verò per speculum in ænigmate intueri, quod humilis adventu sponsi accepit Ecclesia, illius æternæ visionis signum e, et futuræ perfectionis imago, in qua n jam per fidem, sed per speciem ambulabimus, et revelata facie ipsam divinæ majestatis gloriam irreverberatis oculis conspiciemus. quia ergo hi quindecim psalmi quamdam spiritalis ascensus continent formam, rectè sub eodem titulo oes pnotati st: ut sicut ad illud materiale templum per gradus ascendebatur lapideos, ita cœleste illud tplum hoc nobis

cantica proferant, per quæ in Deo exultans a[n]i[m]a,
quasi per quosdam gradus ascendat. ascensu-
ri ergo n[on] c[orpo]re sed sp[irit]u, n[on] passibus sed affectib[us],
hunc psalmum decantemus, et in eo studeamus
De[o] meditat[i]one appropinquare, dicentes cu[m] p[ro]pheta:

Expositio
psalmi sexti pœnitentialis

psal. 129. ver. 1. De profundis clamavi ad te, Domine: Domine,
exaudi vocem meam. Attendat unusquisq[ue]
in quo profundo jaceat, et quàm longè a Deo
perversè agens effectus sit. clamet ad eum totis
viribus qui intuetur abyssos, et sedet super Che-
rubim, donec de profundi tenebris eruti, superno
illustretur lumine, et claritate perfruatur cogn[itio]-
nis divinæ. clamavit jonas ad Deu[m] de ventre
jonæ. 2. ceti, de altitudine maris, de profundo in obedié-
tiæ, et ad aures Dei o[rati]o illi[us] pervenit: qui eu[m]
eruit a fluctibus, eripuit a bestia, absolvit a
culpa. clamet et peccator, quem a Deo rece-
dentem cupiditatum tempestas contrivit, que[m]
malignus hostis absorbuit, que[m] p[rae]sentis

seculi fluctus involvit; agnoscat se eē in profundo, ut ad Deum sua perveniat ōō. Quia vō psalmus iste ad ascendentes pertinet, videamus qualiṛ ad Deum justus de profundo clamet. quomo eṇ ṇ profundus ẹ, qui ascensiones suas in corde suo disposuit, qui intentione~ cordis ad Deum dirigit, qui laboris studiu~ ad cœlos attollit? sed sciendum, quod sancti viri eo se magis infirmos et abjectos sentiunt, quo per mentis desideriu~ erecti, vicinius ad Deum accedunt. Tunc eṇ primu~ miseriam sua~ incipiunt pfectè cognoscere, cum Dei psentiam cœperint in corde sentire. hinc ẹ quod Abraham, qui collocuonis Divinæ gratiam meruit, pulverem se eē et cinere~ memorat, dicens: loquar ad Dominu~, cum sim pulvis et cinis. gen. 18. 27. hinc Jacob postquam Dominu~ vidit, nervo femoris emarcescente, uno pede claudicavit; gen. 32. quia profectò debiles se eē et infirmos reputant, qui se ad videndu~ Deum per studiu~ sanctæ contemplaonis levant. qui du~ spem suam in carne ponere desinunt, quasi unius cruris vires amittunt. Eo q assvescunt

cœlesti dumtaxat desiderio inniti, quo senserit
se aspe rerum tractu debilitari. Et quasi nervum
n hnt in femore, dum n confidunt in carnali ge-
neraone. Oia quæ sub cœlo sunt, vanitatem
æstimant: et cum psentis vitæ miserijs plenos
se eē et obsitos circumquaq conspiciunt, qsi
de profundis ad Dnum clamant. magna pro
funditas vita mortalis, in qua nil e certum,
nil vitale, nil tutum, nil tranquillus. Magna,
inquam, profunditas, in qua peccator obruitur,
impius immergitur, iustus turbatur. ideo namq
clamat et dicit: de profundis clamavi ad te,
Domine. In quo notandu quia n ait, clamo,
sed clamavi. habes in hoc perseverantiæ docu-
mentum, ut si primò n exaudiris, ab oratione
n deficias, immo pcibus et clamori insistas.
Vult Deus rogari, vult cogi, vult quadā importu-
nitte vinci. ideo ti dicit: regnum Dei vim
matt. 11.12. patitur, et violenti rapiunt illud. Esto ergo se
dulg in oone, esto in pcibus importung, cave
ne ab oone deficias. si dissimulat audire
quem rogas, esto raptor, ut regnu cœloru

accipias: esto violentus, ut vim enim ipsis inferas cœlis. quid hac rapina locupletius? quid hac gloriosius violentia? bona violentia, qua Deus non offenditur, sed placatur: proximus non læditur, sed juvatur: peccatum minuitur, non multiplicatur. bona, inquam, violentia, qua non quæritur lucrum cito periturum, sed regnum acquiritur sine fine mansurum. discant qui res alienas, divino postposito timore, diripiunt, et rapinis pauperum magis peccata cumulare quam lucra augere non cessant, aliquid rapere quo et veras sibi vindicent divitias, et gloriam laudis perpetuæ acquirant: ne in hoc quoque stultitiæ arguantur, si cum possint speciosa et æterna diripere, vilia solum et transitoria videantur auferre. inferant et ipsis cœlis violentiam, et regnum cœlorum quadam ognis vi rapiant. sint in precibus importuni, ut ex longo clamoris desu dicere possint: de profundis clamavi ad te, Domine, domine, exaudi vocem meam. nominis venerandi repetitio, precandi adauget affectum. movetur enim desiderium, si non quod diligitur, replicatur. videtur

Videtur hic qui loquitur quemdam exaudio-
nis caam (causam) ptendere, cum se insinuat clamasse,
ut quasi jure debeat exaudiri, qui dudu insti-
tit clamorj. hanc et apostoli caam Domino de-
disse leguntur, cum, Chananæa rogante, dixerut:
matth. 15. 23. dimitte eam, quia clamat post nos. ideo namq
a Domino exaudiri meruit, quia prima domini
respoone repulsa, clamare nequaqua cessavit. fi-
de quippe et dilectione accensa, a clamore n
antea destitit, quam optatam filiæ salute acqsivit.
ver. 2. fiant aures tuæ intendentes in vocem depcaonis
meæ. Ascendens iste majus aliquid rogare-
aggreditur, et in ipsa em sua oone ascendit, cum
hoc a Deo expostulat, ut quasi quodammodo
aures inclinans voni suæ Deus intendat: ne
forte sit mora in exaudione, si longe sint au-
res ab oone. videtur en quemdam divinæ mi-
seraonis pcipuum pcari affectum, cum rogat
eum quodammo ad audiendu affectari: ut
cum vocem velit audire supplicantis, opus n
differat exercere miserentis, humanæ in hoc
sequens locuonis modum: quasi hujusmodi

Deus afectione indigeat, quem ṇ effugit cogitāo, ṇ latet voluntas, dum ei nec intentio silet, nec desideriū tacet. Nam dum potens quilibet supplicantem aliquem audire negligit, quasi primo aditu repulsus, exaudiri qui supplicat difficilet. Si verò qui rogatur, primò libenṝ audire cœperit, et alijs postpositis negotijs, vbis solummodo rogantis intendere, continuò ille qui rogaturus advenit, quamdam concipit impetrandi fiduciā, et ipsa quodammō spe animatus, suā liberius proloquitur causam. magnum quippe bonæ voluntt̃is suæ dominꝰ illi dedit indiciū, cum loqnti se pbuit incunctanṝ intentum. Sic et nos cùm dari nobis veniā a Dēo quærimus, et cœlestis gratiæ vitalia dona conferri, si nobis Dēum psentem aliquibus suavitt̃is et dulcedinis suæ senserimꝰ indicijs, ad ipsius desideriū studiosius animamur, super his quæ cupimus adipiscendis aliquatenꝰ certiores efecti, cùm ille quem aīā nostra desiderat, desiderantibus nobis per misericordiam appropinquat. Ascendens igitur iste, qui ad illiꝰ incorruptibilis

Celsitudinē mentem levare proposuit, aures Dei
deprecationi suæ intentas deposcit: ut quia ōō sua
ad Deum per rectæ studiū intentionis dirigit,
circa eum quem rogat, velocius exaudiatur.
ascendenti autem et provecto viro a Domino
isa. 58. 9. per prophetam dicitur: adhuc loquente te dicam:
Ecce adsum. jnr oonem et deprecaonem hoc inre:
quia ōō pro virtute perseverantiæ, deprecaō vō
pro peccatorum impunitate. ideo qui ad cel-
situdinis arcem ascendere contendit, dicit: fiant
aures tuæ intendentes in vocem deprecaonis meæ.
deprecatur enim Deum ut peccatorū suorū oblivis-
catur, ut pater eē velit, non judex. ideoque subjun-
git, dicens:

ver. 3. Si iniquitates observaveris, Domine, Domine,
quis sustinebit? Nomen repetit, ut affectum
excitet. iniquitatem Deus observaret, si pecca-
toribus veniam negaret. si solummodo osten-
deret severitatem, non enim adhiberet pietatem.
quod si faceret, nemo æternæ gloriā felicitatis
expectaret: nemo ad patiendū justi examinis
rom. 3. 23. pœnam sufficeret. oēs enim peccaverunt,
ut ait aplus, et egent grāā Dei.

Verùm quia poenitentibus ex corde ignoscit, et peccatore converso omnium iniquitatem ejus obliviscit, Ezech. 18. quis jam de misericordia dubitet? quis jam de venia desperet! haec etenim per prophetam Dominus pollicetur, dicens: ego sum, ego sum, Isai. 43.25. qui deleo ut nebulam iniquitates tuas, ut justificeris. attende qualiter peccati confessio peccata oblitteret, quae justificat iniquum, tollit a Deo memoriam peccatorum. Confiteamur ut deleantur nostra peccata, nec post confessionem ad ea revertamur, sed juxta apostolum, in anteriora nos philip. 3. extendentes, quae retro sunt obliviscamur. non gestiamus reverti in aegyptum, nec sedere super ollas Exod. 16. carnium; nec simus concupiscentes malorum, nec ido- 1. Cor. 10. la mentis veneremur, nec Deum tentemus, nec in deserto mundi hujus murmuremus. Confiteamur de praeteritis peccatis nos accusantes confiteamur de peccatorum indulgentia Deum laudantes. Est namque confessio + peccati et confessio + laudis. Si enim confessio laudis non esset, Salvator noster nequaquam dixisset: Confiteor tibi, pater Domine coeli et terrae. nam matth. 11. 25. quomodo peccatum confiteretur, qui peccatum 1. petr. 2. non fecit? Cedat itaque confessio, ut laudao

psal. 32.1. sequatur, sicut scriptum e: rectos decet collaudao.
habemus enim pontificem, qui possit compati infir-
hebr. 4. mitatibus nostris, de quo et aperte sequitur:
ver. 4. Quia apud te propitiao e, et propter legem tuam
sustinui te, Domine. Quis e propitiao nisi Xtus
hebr. 9. jesus, qui se obtulit sacrificium Deo, ut nos redime-
ret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum ac-
ceptabilem, sectatorem bonorum operum: denique jo-
tit. 2. hannes ait: ipse e propitiao pro peccatis nostris.
1. johan. 2.2. qui e apud Deum: quia sedet ad dexteram Dei.
Sicut dicit propheta: dixit Dominus dno meo,
psal. 109.1. sede a dextris meis, donec ponam inimicos scabellum
rom. 8 pedum tuorum. Apostolus quoque perhibet, quod ad dextram
patris sedens pro nobis interpellet. Et propter
legem tuam sustinui te, Dne. lex Dei, misericordia
e, qua peccantibus veniam contulit, reverentibus
luc. 23. aeternae vitae aditum patefecit. hanc legem pro
crucifixoribus suis patrem exorans Christus
implevit, hanc nobis tenendam verus magister
luc. 6.27. indixit. ait enim: diligite inimicos vestros, bene
facite his qui vos oderunt, et orate pro per-
sequentibus et calumniantibus vos, ut sitis

filii patris vestri qui in cœlis ē. in quo profectò
ostendit, quia filii Dei aliṝ eē ñ possumus,
nī misericordiæ legē servantes, inimicos diligamꝰ.
hanc eñ nobis paulꝰ tenendā insinuat, cū ait:
fratres, etsi pœoccupatus fuerit hō in aliquo de- gal. 6. 1.
licto, vos qui spiritales estis, hujusmī instruite
in spū lenitatis, considerans teipsum, ne et tu ten-
teris, alter alterius onera portare, et sic adimple-
bitis legem Xti. quis aūt portat alterius onera,
nī qui caritatem hẽt? qui eñ veraciṝ diligit, læsꝰ
ñ lædit, contumelijs vicem ñ reddit, detrahentibus
sī ñ detrahit, qui eum oderunt, ñ odit. scriptura
namqꝫ ait: caritas patiens ē, benigna ē. patiens 1. Cor. 13. 4.
quidem, ut aliena mala toleret: benigna verò,
ut ipsos eñ quos portat, amet. qui ē illata mala
æquanimiṝ tolerat, quasi infirmi fratris onera
portat. hæc ē lex misericordiæ, per quā perpetuā
evadere damnaōnē confidimꝰ, per quā eñ salva
torem Dominū nostrū jesū Xtū expectamus. phil. 3.
Qui si, ut supra dictum ē, iniquitates observaret,
nemo sustinere sufficeret. sustinemꝰ aūt eum
propṝ legem suam, qui peccantibꝰ in nos idcirco
dimittimꝰ, ut peccatorū nostrorū ab eo veniam

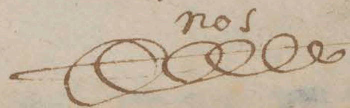
percipiamus. hinc namq per semetipsam veritas
Luc. 6. 37. ait: dimittite, et dimittetur vobis.
ver. 5. Sustinuit aiā mea in vbo ejus, speravit aiā
mea in Domino. Vide perfectae caritatis ordinē.
ascendens iste etiā amore divino proficiens, qui fi
de et dilectione introrsus accenditur, desiderio
ad aeterna erigitur, spe ad summa levat, proximorū
n negligit curam, n postponit salutem: ad eos inter
ipsa divina gaudia contemplaonis convertit, et ut
gradibus eisdem ad Deum accedant, hortatur:
eis nimirum exemplum se proponens, ut si infirmitte
aliqua impediantur a desiderio proficientis, jā
et pervenientis promoveantur exemplo. ideoq ait:
Sustinuit aiā mea in vbo ejus. nolite diffidere,
nolite dubitare, ponite corda vestra in virtte ejus;
psal. 47. quia sustinuit aiā mea in vbo ejus. qui manet
in vbo, n fraudatur a regno. aliter namq fructū
facere n possumus. nisi in eo maneamus. ideoq ait:
joha. 15. 4. manete in me, et ego in vobis. ubi enim manendū,
nisi in ipso? deficient domus, pallatia corruent,
destruentur civittes, ab omnis sedibus turres evel-
math. 24. lentur: postremò, caelum et terra transibunt,
jsai. 40.

maneamq et in eo qui manet in æternum et
vbum am dni manet in æternum. et n sequamr vani
ttem, deserentes verittem: nec contristemr sicut ceteri, 1. thes. 4.
qui spem n hnt, sed sustineamq eu etsi moram fece-
rit, expectemq, ne contingat nobis qd p propheta
dicitur: væ his qui perdiderunt sustinentiam. Eccl. 2. 16.
unde et subditur: speravit aĩa mea in dno.
quicumq mundanæ adversittis fractq molestiis, dia-
bolicæ tentaonis infestaone dejectq, a spe cœles-
tium pmissionum deciderit, sustinentiæ quam prius
habuerat, mercedem amittit. qui vo sustinebit,
magnum reportabit remuneraonem. fidelis enim Dominus psal. 144. 13.
ming in oĩbus viis suis. promisit in hac via
pœnitentibq veniam manifestum est quia sicut
confitentibq remissionem tribuit peccatorum, ~~ita a spe n decidentibus remissionem tribuit pecca-~~
torum, ita a spe n decidentibus dabit regnum
cœlorum. ideo qui in vbo eius sustinuit, in dno
sperare se dicit. sicut enim maledictq ho, qui jerem. 17.
confidit in hne; ita et beatq cujus est nn dni psal. 39.
spes ejus, et n respexit in vanittes et insanias
falsas.

A custodia matutina usq ad noctem speret ver. 6.

Israel in Domino. Si ad litteram accipiamus,
dehortari nos potius quam monere videtur. quis
enim tam pusillanimis, ut una tantum die speret
in Domino? ubi jam erit illa pauli sententia,
rom. 8. 25. qua ait: Si autem quod non videmus, speramus, per
patientiam expectamus: quam parva unius diei
patientia, et quam brevis expectatio! Sed ut hunc
locum melius intelligamus, ad vicesimi primi
psalmi titulum curramus. intitulatur enim, pro assum-
psal. 22. 1. tione matutina. quae est assumtio matutina, nisi
resurrectio a Deo mane facta! ibi nempe et cus-
todia facta fuit, ab hac usque prorumpente judai-
cae perfidiae caecitate, ut quem viderant mortuum,
crederent non resurrecturum: et ne eum discipuli
nocte raperent, custodibus sepulcrum munierunt.
matth. 27. alia translatio habet, a vigilia matutina: per quod
aptius ipsa Domini resurrectio exprimitur. qui enim
dormivit in morte, vigilavit in resurrectione.
psal. 3. 6. ideoque dicit: Ego dormivi, et soporatus sum,
et resurrexi. Et iterum: vigilavi, et factus sum
psal. 101. 8. sicut passer solitarius in tecto. Haec itaque resur
rectio spei nostrae fundamentum est: quia illuc

nos

perventuros speramus, quò caput nostrũ processisse cognoscimus. Multos enim ante hanc resurrectionẽ legimus resuscitatos, et tamen dicit aplus: quia primitiæ dormientium Xtus. Johannes quoque primo-genitum mortuorũ eum nnat. quotquot enim antea resurrexerunt, iterũ mortui sunt: Xtus verò resurgens à mortuis, jam non moritur. Xti ergo resurrectio spei nostræ fundamentum est: quia in illa vita resurrecturos nos credimus, in qua nos cũ eo victuros sine fine speramus. Nec debet jam homo de resurrectionis veritate ambigere, cùm sciat verum hominẽ Xtum a mortuis resurrexisse. Ab hoc enim mortuus est, ut viveremus: accepit a nobis ut offerret pro nobis. Moriendo itaque mortem destruxit, resurgendo vitæ aditum nobis patefecit. Hinc est quod eidem Ecclesia dicit: notas mihi fecisti vias vitæ. Ante adventũ quippe ejus, vitæ via omnibus ignota fuerat, tendentibus cunctis ad mortem, et ad inferos descendentibus etiam electis, donec ille veniret, qui et impios ad justificationẽ, et mortuos vocaret ad vitam, verã fidem adstruens mortis et resurrectionis suæ indicijs, et doctrinæ novæ nos formans

1. cor. 15. 20.
apoc. 1.
rom. 6. 9.
psal. 15. 10.

institutis, per quæ nimiru[m] et morte[m] possemus evadere, et in novitate vitæ, per adjunctam Spiritus Sancti gratiam ambulare. possumus quoq[ue] per custodiam matutinam ipsa fidei nostræ rudimenta accipere, ut a tempore accepti baptismatis, post illustratione[m] gratiæ salutaris intentionem sua[m] unusquisq[ue] ad eum dirigat, et spem suam in eo singulariter ponat. quasi enim matutina[m] lucem recipit anima, cum tenebris infidelitatis expulsis, et vitioru[m] detersa caligine, et emundatis peccatorum maculis per lavacru[m] regenerationis, paulatim incipit Deum agnoscere, et in lumine jucundari cognitionis divinæ. est enim lumen cognitio Dei, de qua scriptu[m] est: illuminate vobis lumen cognitionis. magnum

Osee. 10. 12. sec. septuag. lumen, quod tenebras cordis evacuat, mentis oculos purgat, animos erigit, corda accendit, edocet semitas justitiæ, desideriu[m] virtutis adauget. magnum lumen, per quod vitamus offendicula, præcipitia præcavemus, evadimus pericula, pertransimus laqueos, non timemus prospera, sustinemus adversa, respuimus errores, sequimur veritatem. quis non desideret hoc illuminari lumine? quis non hoc

fulgore illustrare exoptet? hinc est quod propheta
nos admonet, dicens: accedite ad eum, et illumi- psal. 33. 6.
namini. qui accedit per fidem, illuminatur per cog-
nitionem. Statim autem post illuminationem gratiae spem
sequi oportet. hoc enim monet qui dicit: a custodia
matutina usque ad noctem speret israel in domino.
quae est haec custodia? numquid auri vel argenti? num
monilium, vel lapidum pretiosorum? num vestium, vel pecuniarum?
non ne haec sunt quae mergunt hominem in interitum? sed
est his multo pretiosius, quod illuminatum custodiri
oporteat. dicit enim propheta: judicia Domini vera,
justificata insemetipsa: desiderabilia super aurum
et lapidem pretiosum multum. denique de sapientia prov. 3.
dictum est, quia est pretiosior cunctis opibus, et omnia quae
desiderantur, huic non valent comparari. hae sunt ergo
divitiae, quas custodire debet qui de nocte ad ma-
tutinum pervenit, multo pretiosiores terrenis, et tra-
libus veriores, quas nec ignis exurere, nec tinea matth. 6.
comedere, nec praedo potest auferre. haec enim mihi videtur
propheta sensisse cum in praecedentibus quaereret:
in quo corrigit adolescentior viam suam? nisi psal. 118. 9.
hoc sine discussione assereret, videretur quod
adjunctum est, magis praecipitatione prolatum,

quae ex judicio definitum. Et ut consilium eo salubrius
crederetur, quo propensiori meditatione examina-
tum videretur, secutus adjunxit: in custodiendo
sermones tuos. Conversus autem ad Deum, ad interro
gata respondet, ut divinae pietatis remedium crede-
retur, quod esset inventum non praesumtione humana,
sed inspiratione divina. hinc Jeremias ait: Bo
Thren. 3. 27. num est viro cum portaverit jugum ab adolescen-
tia sua. sedebit solitarius, et tacebit. jugum est
Isai. 3. verbum Dei mentis nostrae collo impositum, ut nec al-
ta cervice, ac nutibus procedamus oculorum, nec de
Psal. 74. accepta qualibet gratia infletur, nec extollamus
in altum cornu nostrum, nec adversus Deum iniqui
2. Cor. 6. tatem loquamur: sed in omnibus sicut Dei ministros
nosmetipsos exhibentes, animas nostras humiliemus,
Ephes. 5. et juxta apostolum, imitatores Dei sicut filii ca-
rissimi existamus. portandum autem hoc jugum
ab adolescentia, ut juventutis annos congrua dis
ciplinae correctione unusquisque praeveniat: ne si
post decursae juventutis annos jugum tulerit, sero
stimuletur rememoratione peccatorum, et erroris
usu et peccandi consuetudine exagitetur, et
novis semper insurgentibus praeliis, cum in seipso

sentiat, impugnaonum tumultus, per quod quotidiè q victor existat, q victus. Nam si ab ipsis adolescentiæ primordijs cervicem ubi jugo subdiderit, oibus in seipso rite compositis, in pace sedebit. Sedebit quidem q iq carnem subijciens, et de tribunali raonis, quasi de judiciaria sede oibus internis motibus vel quibusdam civibus edicta proponens. Sedebit, inquam, nullum metuens hostem, nullam sentiens impugnaonem. Stare namque pugnantis est, sedere verò feriati. Sedebit quoque solitarius, idest ab oi carnalium desideriorum tumultu remotus. De hac solitudine David dicit: Elongavi fugiens, et mansi in solitudine. psal. 54. 8. Neque enim rex potentissimus qui tot millibus populorum perat, in solitudine habitabat. Habitabat autem in solitudine cordis sui, in qua nullos hostium spiritalium impetus, nullos perversarum cogitaonum strepitus, nullos patereS clamoris iniqui tumultus. Qui verò solitarius sedet, tacet; intelligens melius eē silere, quàm loqui incautè. Hinc etenim scriptum est: Homo sapiens prov. 11. 12. tacebit usque ad tempus. Priùs namque oportet discere, quàm docere. Ideo dictum est: audi Israel. deut. 6. Neque enim prius dixit, loquere, sed audi.

Ezech. 2.1. Sed prophetæ dictum e a Domino: fili hominis,
sta super pedes tuos, et audi quæcumq loquar
ad te. qui audit, tacet. Tacet ergo qui in lege
psal. 84. Dei meditatur die ac nocte, et audit quid loqtur
in eo Dominus Deus qui loquitur pacem in eos qui
convertuntur ad cor. restat ergo ut dicamus, quid sit qd
usq ad noctem sperandum in dno dicit. quis du-
bitat noctem finem ee diei? sic et unicuiq homi
ni finis: istius vitæ mors sua e. pt quoq per noc-
tem intelligi illa extremi judicij dies, quã prophe-
joel. 2. ta diem nnat tenebrarum et caliginis, in qua ad
cœleste regnum vocantur electi, ubi jam spes eorũ
terminabitur, receptis õibus quæ in hac vita spe
raverunt, ad laudem Dei gratiæ suæ sanctis: Sicut audivi
psal. 47. 9 mus, sic vidimus in civitate Domini virtutum. qd
rom. 8. en videt quis, quid sperat? speravimus ergo
in hac vita, ut quod hic in spe concipimus, ibi
in re habeamus.

Quia apud Dominum misericordia, et copiosa
ver. 7. apud eum redemtio. Comendat nobis Dei caritatem
ut nos ad sperandum hortetur. Ex hoc en usq
ad noctem speramus; quia cum misericordem
credimus, longanimem scimus. unde n in grat

per quemdam sapientem dictum ē: tribularer, si n̄ scirem misericordias tuas, domine. tribulaone qppe cordis nostri remediū miseraonis divinæ occurrit: et contra diffidentiæ malum firmissimæ spei adhibet consolaonem, promissionum divinarꝰ. Certa nobis proponens exempla, quibꝫ peccantiū salutem se malle asserit quàm perdionem: quorumdam quoqꝫ correctionem ad aiū reducens, quos etsi a statu rectitudinis error subruit, conditoris tamen gratiâ in meliꝰ reformavit. Ecce graviū delectorꝰ mole obrutꝰ, et de meritorū qualitte qualitte deffisus aspicio Zachæū, intueor mariam, considero petrū perpendo latronem: in quibus miseraonis divinæ splendor apparuit, atqꝫ per eos spem veniæ peccātibus dedit. hæ s̄t inæstimabilis miseraonis Dꝫi divitiæ, humano quidem gnī a seculis absconditæ novissimis verò tribus per mediatorē Dꝫi et hominum delaratæ quæ pro sui immensitate adeo incomphensibiles sunt, ut in explanaone eorū manus torpeat, fatiscant ingenia, eloquentiæ conticescant. superant eñ sensum, sermonē transcēdunt, intellectū excedunt. quis eñ dignè enarrare sufficiat quantæ misericordiæ fuit, unigenitū Dꝫi filiū de sinu patris ad publicū

inuī ē resp. 8 2 noct. dominicæ. 1. quadragesi.
Ezec. 33.
luc. 19.
luc. 7.
matth. 25.
luc. 23.
1. tim. 2.

nostrum descendere, carnem mortalem assumere,
irrisiones pro nobis, vincula, flagella, crucem, morteq
tolerare? quis cogitare valeat quantæ fuerit grãæ,
ovem perditam quærere, quæsitam invenire, inven-
tam in humeris portare? quis exponere queat, q̂n-
tæ fuerit misericõnis, sacratissima ptiosi sanguinis
effusione genus humanũ redimere, et sacrosanctũ
vivifici cr̃is et sanguinis sui mysteriũ membris
suis tribuere? cujus perceptione cr̃us suũ, quod
ẽ Ecclesia, pascitur et potatur, abluit, et sancti
ficatur? Ideo et plenitudo tr̃is tui gr̃æ nnatur,
tit. 2. 11. in quo juxta pauli vocẽ, apparuit grãa salva-
toris nostri Dei oĩbus hnĩbus, erudiens nos, ut ab
negantes impietatem et secularia desideria, sobriẽ
et justè et piè vivamq in hoc seculo. Et iterũ:
tit. 3. 4. apparuit benignitas et humanitas salvatoris nos-
tri, ñ̃ ex operibq justæ quæ fecimq nos, sed se-
cundum suam misericordiã salvos nos fecit. hinc
Zach. 13. 1. per Zachariã prophetã dicit: jn die illa Erit
fons patens domus David inhabitantibq jeru-
salem, ĩn ablucõne peccatorũ et menstruatæ,
quis ẽ iste fons, nĩ unigenitq Dei filius? de quo
psal. 35. 10 per prophetã dicitur: apud te ẽ fons vitæ. qui
nimirũ tunc patens extitit, quando in mundo

visibilis apparens, pro liberaone nostra carnē suscepit. rom. 1.
qui etiam Domus David dictus est; quia ex semine
David secundum carnem natus est. jerusalem verò
visio pacis interpretatur. hi ergo jerusalem inhabitant,
qui ad amorem cœlestium mentem levant. peccator
verò et menstruata, est vel is qui delinquit in opere,
vel mens quæ labitur in prava cogitaone. menstruata
namque mulier ita in seipsa polluitur, ut aliena
carne minime tangatur. quasi est menstruata illa
est aia, quæ etsi in pravi operis effectum non ducitur,
in immundarum tamen cogitaonum delectaone versatur.
quia igitur iam pater nobis fons misericordiæ
Redemtor noster, toto hunc pectore hauriamus, ut ex
tinguere sitim carnalium desideriorum valeamus.
Lavemus in eo maculas criminum, notas diluamus
carnalium cogitaonum. Et qui fontem misericordiæ,
si clausus esset, quærere debuimus saltem apertum
et patentem non negligamus. sperandum namque nobis
est, quia ibi pœnitentiæ nostræ locus non deerit, ubi
innumerabilium hominum compunctiò locum invenit.
ad hoc enim patet ut lavet, ad hoc fluit ut lætificet,
ad hoc redundat ut purget. nam subditur:
Et ipse redimet israel ex omnibus iniquitatibus ejus. ver. 8.

Restat igitur ut Israel efficiamur, et oēm transcendentes Creaturam, in Eum qui oīa creavit, mentis aciem dirigamus. disponamq ascensiones in tis aciem dirigamus. disponamq ascensiones in corde nostro, et per eas ad Conditorem angelorū puro et simplici intellectu ascendamus. quid enī tam suave etjam jucundū, quàm mentis oculis et cordis desiderio Contemplari Deū, atq ejus suavissimam degustare dulcedinē, dulcissimaq sentire suavitatem? Adē nobis gloria Redemtoris nostri, quæ nos a terrenis ad cœlestia erigat, oculos cordis nostri, quæ nos a terrenis ad videndum solē justitiæ aperiat, ac per hoc ex oībq nos iniquitatibq nostris redimat: qui vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum amen.

Proemium

in septimum psalmum pœnitentialē.

psalmus David, quando persequebatur eum Absalom filius ejus.

De psalmi Centesimi quadragesimi secundi titulo, juxta quod pietas divina Contulerit, locuturq, prius volo nos aperire prophetiæ: qua tenq dum ejus diversitas ostenditur, ejus

et intelligentia facilius acquiratur. Sciendum namque,
quia prophetia tribus modis fit: videlicet verbis
factis, somnijs. quicumque enim propheta futura in
notuit, aut verbis, aut factis aut somnijs prophetavit.
verbis namque futura praedixit Isaias, cum ait: Ecce Isai. 7.14.
virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen eius
Emmanuel. Somnijs verò Nabuchodonosor futura
providit, quae spiritu sancto Daniel repletus enodavit.
factis Abraham futura nuntiavit, quando unicum dan. 2.
filium suum ad sacrificia obtulit. quem nimirum gen. 22.
quem in hoc opere designat, nisi eum qui proprio
filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit
illum? ipsa enim antiquorum patrum gesta nobis
prophetica sunt, qui dum aliud agunt, et aliud in rom. 8.
nuunt, occulta nobis quasi per operis linguam pro
dunt, quod hoc in loco evidenter ostenditur, cum
Absalom facta ad memoriam reducuntur. Absalom 2. reg. 18.
namque patrem persequens, ab hoc usque livore fe-
ralis prorupit invidiae, ut in seipso destrueret jura
naturae. quem enim naturaliter amare debuerat ut pat
rem, eum in-humanè persequebatur ut hostem.
Absalam autem pax patris interpretatur: non quod ei
pax ulla cum patre fuerit, sed quia quanta

pacis et patientiæ extitit, in ejus perversitate
pater ostendit. quis autem per Absalom, nisi
judaicus populus: quis vero per David, nisi redemtor
noster signatur? hinc namque per prophetam veritas
psal. 17. 46. ait: filij alieni mentiti sunt mihi, filij alienj
Luc. 15. inveterati sunt. Denique ipse est filius senior, qui ado
lescentioris inventioni invidens et salutj, domum
renuit intrare Ecclesiæ. qui profectò Canticum
non cantat lætitiæ, nec concinentium admiscetur choris,
et annulo carens fidej, nec stolâ immortalitatis
induitur, nec vituli saginati alimento satiatur.
Qui enim hædum quærit: quia agnum qui tollit
peccata mundj, non sequitur: et ideo inter hædos
in judicio statuitur, nec ad cœnam nuptiarum ejus vo-
catur. patrem et Absalom persecutus est; quia ju-
daicus populus dum monita salutis respuit, in
Johan. 1. propria venientem Dej filium recipere recusavit.
In tantum enim vesaniæ suæ extendere conatus
est rabiem, ut suum occidere præsumeret Creatorem.
In quo nimirum facto patientia Xti declarata
est, qui non solum eis malum pro malo non reddidit,
verum etiam ad mortem ductus pro eis oravit, dicens:
Luc. 23. 34. pater ignosce illis; quia nesciunt quod faciunt.

unde et Aplus admonet, dicens: Xtus pro nobis 1. pet. 2. 21.
passus e, relinquens nobis explum, ut sequam vestigia
ejus, qui peccatum n fecit, nec inventg e dolg in ore
ejus; qui cum malediceret, n maledicebat: cum
pateretur, n comminabitur. Orat tam caput in hoc
psalmo pro membris, Xtus pro Ecclesia, virtg pro in
firmitte. Orat quippe ut n severè judicentur, sed
misericordir exaudiant. persequitur em hoc tre
Schismaticus Crus Xti, impugnat hæreticus Ec-
clesiam, unittem infidelis perturbat. Sed clamat
ad Deum Ecclesia, capiti suo Xto in unitte
spus Conjuncta. quæ etsi oi tre ad Deu clamat,
mat, pcipuè tn in tribulaone se ad orandu exci
tat. unde et dicit: in die tribulaonis meæ cla- psal. 85. 7.
mavi ad te. Sed videamus quid dicat:

Expositio

Septem psalmi pœnitentiales.

Domine exaudi oonem meam, auribs percipe- psal. 142.
obsecraonem meam in veritate tua, exaudi me ver.
in tua justia. Sancta univsalis Ecclesia
secundu digniore ptem sui in spe cœlestium

pmiorū roborata, sicut in electis hĩ qđ conservarj
desideret, ita in infirmis invenit qđ si dimittj
exoret: sciens oēs divino egere auxilio, quos
infelicis vitæ condcō angustat, cum et justus
inṙ pericula securꝫ eē n̄ valeat, et peccantem
n̄ nı̄ sola graꝗ divinæ miseraonis absolvat.
Utrobiꝗ ē pavida, utrobiꝗ suspecta, et procurrē
tiƀꝫ orat ut perveniant, et pro regressis obse-
crat ut currant. jnṙ oonem am et obsecraonē hoc
inṙ ē, quod ōo pro perseverantia virttū, obsecrao
vō fit pro indulgentia peccatorū. Orat ē caput
ų Ecclesiā, ut et bē operantes in justiꝗ roborentur.
jn eo verò quod aīt: Auribus percipe obsecrao
nem meā. delinqntiū designat debilittē, qui
ad similitudinē ægrotantiū quadā oī potentis
medici indigent condescensione, cum se n̄ valeat
ad eum peccator levare. vel auribꝫ percipe, id est
obsecraonibꝫ intende. hoc namꝗ per prophetam
Zac. 1. 3. pollicetur, dicens: Convertimini ad me, et Ego
convertar ad vos. unde et subditur: jn veritate
tua. jn hoc ēn vera apparet promissiò; quia ē
vō tribuit remissio peccatorꝫ, juxta qđ scriptū
psal. 50. 6. ē: justificeris in sermonibꝫ tuis, et vincas

cum judicaris. Exaudi me in tua justitia. qui gloriatur in se, non exauditur. Non exaudiuntur illi qui ignorantes Dei justitiam, et suam volentes statuere, justitiae Dei non sunt subjecti. Denique pharisaeus justitiam suam in templo statuere voluit, et ideo a Domino reprobatus fuit. glorlemur ergo in justitia Dei; si exaudiri quaerimus, ut nos cum propheta dicere possimus: exaudi me in tua justitia. quis autem gloriatur in justitia Dei, nisi qui nil boni suis meritis tribuit, et justum esse quidquid adversi tolerat, sentit? gloriabatur paulus in infirmitatibus suis, nil boni non accepti se habere testabatur, humilitatis nobis exempla proponens, ut qui glorietur, in domino glorietur. 2. Cor. 12. 1. Cor. 1. 31.

Et non intres in judicium cum servo tuo: quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. ver. 2.

Qui contra conditoris flagella murmurat, quasi cum eo in judicium intrat. Illi namque accusat judicium, qui se aestimat injuste percussum. Et quasi cum Deo in judicio contendit, qui inter flagella innocentem se ostendit. huic etenim Dominus ad beatum job loquitur, dicens: Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit; job. 39. 32.

Utiq; qui arguit Deum, debet et respondere illi.
Tunc beatus Job quasi Deum arguit, cum de per-
cussione sua an fuerit justa dubitavit. nullius
quippe delicti sibi conscius, injuste se percussum
credidit; quia merita sibi augeri ex percussio-
ne nescivit. sed qui multa de operatione sua
locutus, audita Sanctorum vita tacuit, quasi cum
Deo contendens facile conquievit. Vero certe ille
cum Deo in judicium ingreditur, qui cum oraverit,
murmurat si non exauditur. quibus dicitur: an vul-
jerem. 2. 29 tis mecum judicio contendere? quasi enim judicio con-
jsai. 58. 53 tendebant, qui dicebant: quare jejunavimus,
et non aspexisti? humiliavimus animas nostras, et nes-
rom. 8. cisti? siquidem stultum est ab oratione deficere,
si Deus differat, cum rogatur, exaudire: et
iniquum arguere Conditorem, si effectus non sequitur
orationem, praesertim cum quid oremus sicut oportet,
nesciamus. Nonnullis quippe impatientibus Deus
quod petebant saepe concessit iratus: sicut e contra
1. cor. 9. 2. Apostolo negavit propitius. dedit enim Regem peten-
1. reg. 8 tibus secundum desideria cordis eorum: dedit
job. 1. et 2. etiam postulanti diabolo ut Job simplicem
et rectum

et rectum et timentem Deum tentaret. malig- matth. 8.
nos spus exaudivit, et in porcorū gregem dæmonū con-
cessit legionē intrare. n̄ igitur pro magno quis habeat
si fuerit exauditꝫ, cum aliquid petat quod n̄ impet-
rare prosit. quod si postulata n̄ obtinet, n̄ se abi-
jciat, ꝗ de divina erga se miseraōne desperet, cū
fortè ea peteret, quibus acceptis v̄ affligaꝫ atro-
cius, v̄ inutilius prosperetur. Scriptum quippe est:
Avsio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stul prover. 1. 32
torum perdet eos. quia n̄ justificabitur in conspec-
tu tuo omīs vivens. Scio multos in conspectu hūa-
justos videri, et ad spem cœlestiū promissorum
erectos innocenter in mundo vivere: qui etsi n̄
delinquant in opere, labuntur tn̄ aliquando vana
ꝗ perversa cogitaōne. Cujus eñ mentem cogitaōnes
vanæ n̄ laniant? cuius cor tentaōnes n̄ vexant?
cujus aīæ desideria carnis n̄ turbant? n̄ ergo
in conspectu Dī justificatur qui corde delinqt,
quod intuetur Deus.

Quia persecutꝫ ē inimicꝫ aīam meā: humi ver. 3.
liavit in terra vitam meam. quis sit gnis hu-
mani inimicus, ostendit qui parabolā zizaniorū
exponens ait: inimicus aūm diabolus ē. Et

math. 13. 39. Apostolus petrus ait: Inimicus vester diabolus tamquam
Luc. 8. Leo rugiens circuit, quaerens quem devoret.
1. petr. 5. 8. ipse enim est qui animas persequitur, qui mortem inferre
perpetuam molitur. Ipse est, inquam, qui incautos deci
pit et in via hujus vitae gradientibus laqueos tendit.
psal. 141. 4. Ideo propheta ait: in via hac qua ambulabam abscon-
derunt laqueum mihi. rursum de eo scriptum est:
job. 18. 10 abscondita est in terra pedica ejus, et decipula illius
super semitas. Daemon enim humanae saluti invidens
perdere innocentem appetit, prius ei aliquid quod
libeat ostendit: quod dum appetere incautus nititur,
occulto peccati mucrone transverberatur. quasi enim in terra
pedica absconditur, dum in terrenis commodis peccatum
occultatur. decipula quoque ab antiquo hoste super semitam
ponitur, cum in actione hujus mundi quam mens appetit,
peccati laqueus paratur. Ita namque in terra decipula po-
nitur, ut exposita esca ipsa non videatur. Sic nimirum
sic antiquus hostis dum subruere aliquem cupit, quasi es-
cam in muscipula, lucrum in culpa ponit. ad quod dum
aviditatis amore viator inhiat, ex improviso eum pecca-
ti laqueus suffocat. quis hujus hostis versutias non me-
tuat, qui tanto est perniciosior, quanto occultior? non enim
qua extra nos sunt auferre nititur, sed diripere thesauros
interiores conatur. Nulla sit talium bonorum cupiditas,
nulla divitiarum ambitio, nullum dignitatis desiderium,

sola interiora appetit, solas virttes diripit, sola animã occidit. quod si aliquando exteriora tetigerit, n ea aufert ut habeat, sed ut ea auferendo aiam evtat. Novimg quomo multos quotidie fraudibus suis occupet, quomo vestimentis grãæ expoliet, deceptosq virttum priuet ornatu, divitijs opum defraudet, livoribg infuscet tentaonum, vulneribus peccatorum transfigat. hæc est namq perusittis ejus intentio, ut oibus noceat, oes dejiciat. deniq quos in vijs dej ambulantes viderit, et in proposito justiæ cognoverit fortiores, eos gravius persequitur, a statu rectitudinis subruere conatur. ideoq ait: persecutg e inimicus aiam meam, humiliavit in terra vitam meã. gravis persecuo. qui cœperam amore cœlestium terrena relinquere, et contemtis divitijs secularibg, in cœlis Conversari, iam impulsione diabolica cogor summa et ærna despicere, et demundi hujus providentia incerta cogitare. Terrenarũ rerũ curis aggravor: carnaliũ voluptatũ captus illecebris, ad ima deducor. deprimit en terrena htao sensũ Sap. 9. 15. multa cogitantem. humiliavit in terra vitã meã. qui contemtis cœlestibg, ad ima solummo appetenda deducitur, ejus vita in terra humiliatur. Unde fit fit, ut eo morti fiat proximg, quo à Deo factus e per similitudinem longinquus.

2. tim. 6. 9. hinc namq aplus ait: qui volunt divites fieri; incidunt in tentaonem, et in laqueu diaboli, et desideria multa inutilia, quæ mergunt homines in interitum. unde et apte subditur:

ver. 4. Collocavit me in obscuris sicut mortuos seculi; et anxiatus e super me spus meg, in me turbatum e cor meum. quid infelicius? vivebā olim Deo, mortuus seculo: nunc e contrario mortuus Deo, mūdo vivo. quid e enī peccatu, nisi mors? hinc etenī

psal. 6. 6. Scriptum e: n e in morte qui memor sit tui. Etiter: intravit mors per fenestras nostras. mors namq e qā aiam a Deo separat, sensuū internos inrcludit offia, divinam deturpat imaginē, lucis adimit claritatem. Deniq qui Xto moritur, in sepulcro conscientiæ tumulatur, ligatur Concupiscentiarū institis, a Conspectu Dei proicitur, duritie operitur, lapide iniquitatis intus clauditur. de talibus scriptū

sal. 72. 7. est: prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. hos tn aliquando resuscitat jesus, et sublato impœnitudinis lapide, a tenebris ad lucē revocat. et cum procis Ecclesia inrcesserit, per ministeriū eos sacerdotum absolvit. venit ipse ad monumentū, ad lacrymas Ecclesiæ Commo

vetur: jubet ut ad justiam resurgat, qui pridem
in iniquitate jacuerat. tantummodo opus est ut per
confessionem foras veniat, sentiat cordis dolorem,
timeat judicium Dei, ab iniquitate recedat, habet etiam
in hoc prophetae documentum. nam subditur: an-
xiatus est super me spiritus meus, in me turbatum est
cor meum. poenitentis viri spiritus anxiatur, cum
superna desiderans, carnis corruptione deprimitur.
Cum enim terrenae labis pondere aggravatus, sustolli
ad altiora nititur, ipso suo conamine fatigatus
lassatur. sed eo anxius, superiora desiderat,
quo verius sarcinam agnoscit quam portat.
turbatur vero cor peccatoris in recordatione peccati;
cum primum coeperit seipsum cognoscere, et quam
longe a Deo recesserit cogitare. nec vacat quod
addit, in me. quasi enim extra se fuerat, qui
spretis salubribus et aeternis, de noxiis et talibus
cogitabat: qui aegritudinis suae molestias non sen-
tiebat: qui se videre cum caecus esset, putabat.
sed eo in se rediit, quo seipsum qualis fuerat,
recognovit. scriptum namque est: redite praevaricato- Isai. 46. 8
res ad cor. sed de filio prodigo narravit dominus, Luc. 15.
quia cum distractis et profusis paternis bonis

vitæ cœlestis alimento egeret, in se reversus sit.
Non enim in se reverteretur, nisi a se prius exisset. Ideoque
et pater ejus ait: hic filius meus mortuus fuerat,
ibidem et revixit: perierat, et inventus est. Si ergo a patr-
Luc. 15. 24. re, a quo per inobedientiam discesseras, inveniri
desideras, et deliciose in domo illius epulari, ad te
ipsum statim revertere, et discussis actibus tuis,
unde excideris recordare; ut eo magis movearis
ad pœnitentiam, quo incipies cognoscere quod
amiseris, et perdere, quod inveneris sequitur:
memor fui dierum antiquorum, meditatus sum
ver. 5. in omnibus operibus tuis, et in factis manuum tuarum
meditabar. Felices antiqui dies, nil tenebrarum
nil caliginis proferentes. quas divinitatis illus-
trabat præsentia, securitatis purgabat serenitas,
lætitiæ immensitas decorabat. dies gaudiorum
et luminis, dies virtutum et pacis, dies deliciarum
et suavitatis: quos non perturbabat mœror, non infes-
tabat angustia, non obumbrabat infirmitas.
hos dies in paradiso habuit anima, antequam a statu
rectitudinis per culpam caderet prævaricationis:
sed eosdem tunc infeliciter perdidit, cum præcepta

Conditoris servare contempsit. pt quoq intelligit
antiquos dies, primoru parentum transgressio, f
quam oculos eorum apertos testat scriptura. vt enim
illecebrosa istius mundi prosperitas, fraudulenta gen. 3.
quadam amœnitate stultis arridens, cui maledicit
justus, dicens: pereat dies in qua natus sum. job. 3. 3.
Sancti etenim viri mundi hujus prospera magis
quam adversa metuentes, in ipsis successibus suis
seipsos discutiunt, et quam citò transeat mundanæ
felicitatis fumus, attendunt, revolventes qd scriptu e:
in die malorū ne immemor sis bonorum. si quem Eccl. 27. 11.
vo in mundo prosperari viderint, et in gloria di
vitiarum suarum exultare; n culmen dignitatis ejus
considerant, sed finem illius mente pertractant;
ut tanto obnixius vera bona considerent, qnto
apertius bona n eē quæ transeunt vident. hinc
namq job. dicit: Ego vidi stultum firma radice, job. 5. 3.
et maledixi pulchritudini ejus statim. qui enim
in multitudine diviarum suarum confidit, quasi in
terra radicem firmavit. sed vir sanctus ejus male-
dicit pulchritudini, cum illius derogat prosperitati.
meditatus sum in omnibus operibus tuis. qui mundi
hujus divitias fallaces eē agnoverit, et amore

cælestium. Contemserit terrena, meditatur in operibus
bonis, quæ vita hac transeunte permaneant, et æternæ
vitæ præmia ferant. Neque enim terræ utiliter vivitur, nisi
ad comparandum meritum quo in æternitate vivatur. sequitur:
et in factis manuum tuarum meditabar. loquitur prop-
psal. 101. 26. heta ad Deum: opera manuum tuarum sunt cæli. et alibi:
psal. 18. 1. cæli enarrant gloriam Dei. Illi sunt cæli, qui enar-
rant gloriam Dei: qui opus manuum Dei dicuntur,
quia divinam in se non deformant imaginem, charis-
matum non excludunt dona, animæ speciem non demoliuntur.
qui nihil boni sibi, sed totum gratiæ Dei tribuunt,
1. cor. 4. scientes se nihil habere quod non acceperunt. hoc enim
rom. 9. operatus est in eis, qui vasa misericordiæ fecit eos,
Ephes. 1. qui illos ante mundi constitutionem in seipso elegit,
ut in se non glorientur, nec altum sapiant, sed timeant,
psal. 29. nec dicant in abundantia sua; non movebor in
æternum. In his meditabitur, qui de Babylone
reversus, exempla eorum sibi ad imitandum proponens,
ne deceptus conversatione eorum qui terrena sapiunt,
in eadem quæ dimiserat relabatur, et fiat de-
terior erroris confusio, si post acceptum

aratru̅ cœperit retro aspicere, q̄ ad tollendam Luc. 9.
tunicam in domum remeare. Eorum itaq; exemplo Matth. 24.
se ad bc̄ operandum excitat, et cum eis absens orē
mente conversatur. gloriam ergo beatitudinis æternæ
quam receperunt, q̄ recepturi st̄, attendit; ut eo ma
gis ad opus bonu̅ animetur, quo cœperit agnosce-
re quod egerunt, et sperare quod acceperunt.
Expandi manus meas ad te: aı̄a mea sicut ter ver. 6.
ra sine aqua tibi. Non sufficit bē velle, ni seq̄;
et facere. ideo qui in operibus bonis meditatum
se dixerat, et in meditaōne laudis sanctoru̅ im
moratum, secutus adjunxit: Expandi manq meas Thren. 5. 41.
ad te. hinc namq; propheta nos admonet, dicens:
levemus corda nostra cum manibq ad Deum. quid
ē ē manus ad Deu̅ expandere, ni operaōnem
ad oīpotentem levare? deniq; ille manq suas con-
trahit, qui indigentibq nı̄l tribuit, qui vocē pauper-
ris n̄ exaudit. hinc quidam sapiens admonet,
dicens: n̄ sit manq tua ad dandum contracta, et Eccl. 4. 36.
ad accipiendum porrecta. docuit ille manq expā
dere, qui dixit: date Eleemosynam, et ecce oīa Luc. 11. 41.
munda st̄ vobis. Et propheta testatr̄, dicens:

psal. 76. 3. in die tribulationis meæ Deum exquisivi mani
bus meis. quid ē enim manibus Deum exquirere,
nisi operibus sanctis salvatorem invocare! nec otiose
additum ē, ad te: quia sunt plerique qui in eo quod bene
agunt, laudari ab hominibus appetunt. hi manus suas
ad Deum non expandunt, quia per opera sanctitatis
non Deum, sed mundi gloriam quærunt. De talibus
matth. 6. 2. dicit Dnus: Amen dico vobis, receperunt merce-
ibidem dem suam. Expandamus ergo manus nostras ad
matth. 25. Deum, ne justitiam nostram faciamus coram hominibus:
ne cum fatuis virginibus lampades vacuas acci
2. Cor. 1. 12. piamus; sed in vasis nostris oleum sumentes, venienti
sponso occurramus, ut dicere cum aplo possimus,
gloria nostra hæc ē, testimonium Conscientiæ nostræ.
Aīa mea sicut terra sine aqua tibi. hoc ē propter
quod magis timoratus quisque se ad bene operandum ex-
citat, si se non extollat de meritis, si in se superbiam
humanæ præsumtionis extinguat, si nihil se eē re-
putet, si virtutis incrementum a Conditore expec
tet. ideoque ait: aīa mea sicut terra sine aqua
tibi. quasi enim terra sine aqua, ē aīa sine gratia.
Sicut enim terra quæ imbre non perfunditur, non vestitur
herbis, non venustatur floribus, non abundat messe:

Sic aīa graâ carens n̄ aperitur virtt̄bȝ, n̄ cogitat de cœlestibȝ, n̄ insistit utilibȝ. Vitiato namq in primo parente libero arbitrio, jam nec velle quidem bonum possumq, n̄i illiȝ graâ adjuvem, apud quem gressus hnis diriguntur. Scriptū ɋppe: Pparatur voluntas à dno. et dn̄us discipulis ait: prov. 8. 35. sec. lxx.
Non vos me elegistis, sed ego elegi vos. Et aplus: johan. 15. 16.
Deus ē, inquit, qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntte. Et iterum: graâ Dȝ. philip. 2. 13.
salvati estis, per fidem. Si ergo finem sine graâ Ephes. 2. 8.
Dei nemo ht, quis se facere fructum æstimet sine adjutorio illiȝ, qui ait: posui vos ut eatis, johan. 15. 16
et fructum afferatis, et fructus vester maneat? 1. cor. 3.
Quicumq ēn plantet a̧ riget; incassum vox correptionis exteriȝ perstrepit, n̄i ille incrementū dederit, sine quo nil possumus facere.

Velociūr exaudi me, Domine, defecit spūs meus. ver. 7.
Non incongruè à quodam sapiente dictū est: cupiditti ipsa celeritas tarda ē. parum ēn ē desideranti justificaōnes Dȝ. ut exaudiat, n̄i etiā velociūr exaudiatur. addit ēn cām, quare exaudiri debeat, quasi inflantem iam spūm n̄ habeat, qui spem suā oīno in Deo ponit.

Dicendo en: defecit spus meus, pauperē spū se
eē testatur, et deseipso n̄ ꝯsumere, sed sacrificiū
Dẽo spum contribulatum offerre. agnoscit hoc em̄
se ex graā Dẽi hre quod humiliatus ē, confidens
se ejus auxilio erigendum, cujus graâ se sentit
elisum. hinc namq; propheta dominū exorās, ait:
psal. 103. 29. auferes spum eorum, et deficient, et in pulverem
suum revertentur: emittes spum tuū, et creabuntur.
Non en̄ receptaculū spus Dẽi quisq; efficit, nisi spū
suo primitus evacuet. nam nec requiescit spus
jsai. 66. Dẽi nisi super humilē et quietum, et trementem
sermones Dẽi: deniq; qui tremit, deficit. hinc
psal. 118. 81. propheta ait: defecit in salutari tuo aīa mea.
Nisi en̄ quis a semetipso deficiat, ad eum qui
supra ipsum ē, n̄ appropinquat. hinc de regina
3. reg. 10. saba scriptum ē, quod auditâ sapientiâ Salomo-
nis, et visis ministris domus ejus, n̄ habebat ultra
spum: quia electorū Ecclesià de gentibus con-
gregata, cognita Xti graā, et Evangelicæ doc-
trinæ jn ventis magistris abjecto superbiæ
spu, omni elaonis fastu deposito, didicit
de seipsa diffidere, et in regis sui misericordiā

magna sperare

Non avertas faciem tuam a me, et similis ero ver. 8
descendentibus in lacum. Solent domini irati
ab his quibus offensi sunt servis oculos avertere, et
si quando illi pro gratia supplicaverint, in partem
aliam faciem declinare. Et quia recto eos intui-
tu conspicere nequeunt, animorum suorum motus in
ipso oris habitu ostendunt. Deus quoque idem delin-
quentibus avertitur: quia turpitudinem eorum sereno
vultu inspicere dedignatur. sed qui abjicit de-
linquentem, convertitur ad poenitentem, vocat enim
aversos, donat peccata conversis, hortatur pigros,
Consolatur afflictos, docet studiosos, adjuvat
dimicantes, confirmat laborantes, exaudit corde
clamantes. ipse namque per prophetam dicit: Con- Zach. 1.3.
vertimini ad me, et ego convertar ad vos. sed quia
converti ad eum sine ipso non possumus, quotidie cum
propheta clamemus: ne avertas faciem tuam a me,
et similis ero descendentibus in lacum. averten-
te Domino faciem, peccator in lacum descendit;
quia nisi illum Deus misericordiae respexerit, post
multa perpetrata scelera in desperationis foveam
cadit. nam et petrus amare non flevisset, nisi eum

dnus respexisset, et en pœnitentiā unū de pfectis
donis descendentibq a patre luminū. nī ergo
benigna Dj misericordia mentem hnem illuminave-
jac. 1. rit impossibile ē ei in novam naam mutarj, cum
johan. 19. 11. Scriptum sit: n pt a se facere quidquam, nī datū
2. cor. 3. 4. fuerit desuper. Et aplus: fiduciam, inquit, talē
habemq per Xtum ad Deum, n qd sufficientes simq
cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed suf-
ficientia nostra ex Deo est. Si k nec cogitare
aliquid a nobis sufficimus, quomō sine respectu
misericordiæ Dj pœnitentiā agemq? St enim
johan. 1. tenebræ ubi Xtus n respicit, ubi lux illa vera
n ingreditur; quæ sic lucet in tenebris, ut tn n
comprehendatur a tenebris. ideoq propheta dnū
exorans dicebat: faciem tuam illumina super
psal. 108. 131. servum tuum. quid ē aūt facies Dj, nī quædā
claritas cognionis ejus? hanc cognionis ejus
claritatem n vident, qui misericordiā ipsiq ignorant,
qui de peccatorum suorū venia desperant. illi
deniq in lacū descendunt, ubi lumen n videant
misericordiæ, intentionem cordis n dirigant ad cœ-
los, carnis satisfaciant desiderijs, Deum
pv. 18. 3. contemnant, sicut scriptum ē: peccator cum

~~In profundum~~ venerit, contemnit. de talibus
per Amos prophetam dnus intonat, dicens: si amos. 9. 3.
celaverint se ab oculis meis in profundo maris,
ibi mandabo serpenti et mordebit eos. quid est
en celari in profundo maris, nisi in altitudine de-
litescere desperationis? celat vero se, qui non confitetur
peccata sua. Non confitetur autem, qui desperat de
misericordia Dei. et certè ille se ab oculis Dei
celat, qui a mandatis ejus abditur, oculi enim
Dni, spiritus Dei, qui legem, et mandata dedit.
qui ergo se ab oculis Dei in profundo desperatio-
nis celaverint, potestatem accipit, diabolus ut eos
mordeat, et in ventrem eos suæ malitiæ inducat.
ipse est enim serpens, cui dictum est: terram comedes gen. 3. 14.
omnibus diebus vitæ tuæ.
Auditam fac mihi manè misericordiam tuam: vers. 9.
quia in te speravi. Quid est manè, nisi sequentis
Diei initium? quæ autem dies, nisi illa de qua prop-
heta dicit: melior est dies una in atrijs tuis super psal. 83. 11
millia? Et apostolus: nox, inquit, præcessit, dies rom. 13. 12
autem appropinquavit, abjiciamus ergo opera tenebr-
rarum, et induamur arma lucis: sicut in Die

honestè ambulemq. jlla ē ea dies, quam vnus ille
sol illuminat, qui nescit occasum, quem n obtenebrat
nubes, n obscurat nebula, n obumbrat turbo. quæ
rectè una dicitur, quia nullis finis termino an-
gustatur. jn hac quippe vita diem n habemus,
in qua per fidem, n per speem ambulamq. in q̂
cæcitatis nostræ patimur tenebras, et erroris
humanj deflemq caliginem. in qua assiduis
mæroris et angustiæ premimur nebulis, et per
devia trahimz, quasi captivi lumē sapientiæ
n hntes, et in Cogitaonibus nostris. evanescētes.
Col. 3. Cum am Xtus apparuerit vita nostra, et reve-
lata facie deum videre cœperimq, tunc oīs ef-
fugiet caligo tenebrarū, oīs evanescet ignorā-
tiæ fumus, oīs dissipabitur tentaonis nebula:
quia et corruptibile hoc induet incorruptionē,
et mortale hoc induet immortalitatem. jlla erit
1. Cor. 15. claritatis et lucis dies, quam electis oībus pparavit,
qui eripuit nos de potestate tenebrarū, et
transtulit in regnum filij dilectionis suæ. hu-
jus diej manē ē futura resurrectio, iuxta
psal. 55. quod scriptum ē: manē adstabo ti et videbo,
quoniam

Quoniam n̄ Deus volens iniquitatem tu es, neq̄ habitabit
juxta te malignus. Et iterum: Bonum est Confiterj psal. 91. 1.
Dn̄o, et psallere nn̄i tuo, altissime ad annuntian
dum manè misericordiam tuam. in ea quippe
justorũ lucescet felicitas, apparebit gloria, videbitur
exultatio; ubi absterget Deus om̄em lacrymam ab ocu apoc. 21.
lis Sanctorum; ubi novissima distruetur mors; ubi matth. 13.
justi fulgebunt sicut sol in regno patris eorũ.
in illo autem manè auditam faciet dn̄us miseri cor-
diam suã, cum segregatis justis ab impiis, ovibus
scilicet ab hædis, dicet his qui à dextris ejus erunt:
venite, benedicti patris mei, percipite regnũ quod vo- math. 25.
bis paratum est ab origine mundj. ibi nota fiet mi 34.
sericordia Dei; quam in præsenti vita mens humana
capere n̄ potest. præparavit enim dn̄us diligentibus se, 1. Cor. 2.
quod oculus n̄ vidit, nec auris audivit, nec in cor ho-
minis ascendit. ideo qui per bonam Conversationem
a gratia Dei venientem, ad desideriũ æternæ vitæ
erigitur, dicit: auditam fac mihi manè miseri cor-
diam tuam, scilicet æternam. misericordia enim Domini psal. 102.
ab æterno usq̄ in æternum super timentes eũ. quod si 17.
illa Sanctorum felicitas misericordia est, et n̄ meri
tis acquiritur, ubi erit quod scriptum est:

psal. 61. 13. Et tu reddes unicuique secundum opera sua! Si secundum opera redditur, quomodo misericordia æstimabitur? sed aliud est secundum opera reddere, et aliud propter ipsa opera reddere. In eo enim quod secundum opera dicitur, ipsa operum qualitas intelligitur, ut cujus apparuerint bona opera, ejus sit et retributio gloriosa. Illi namque beatæ vitæ in qua cum Deo et de Deo vivitur, nullus potest æquari labor, nulla opera comparari, præsertim cum apostolus dicat: non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam,

rom. 8. 18. quæ revelabitur in nobis. quamquam et ex hoc quoque misericordia jure possit nominari: quia pro illis operibus datur, quæ sine præventu misericordiæ Dei nemo assequitur. unde in psalmis dicitur: Deus

psal. 58. 11. meus, misericordia ejus præveniet me. nisi enim vasa iræ fuisset vasa misericordiæ, neminem ab illa perditionis massa conversatio sancta discerneret, neminem a pœna perpetuæ mortis justitia propria liberaret. Constat ergo quia quibus misericordiam tribuit ut in hac vita bene operentur, eis misericordiam largitur ut in æterna beatitudine centuplicato fructu remunerentur. hæc est gratia, quam pro gratia dandam sanctus Dei apostolus perhibet, ut quibus in hac vita divinitus datur gratia sanctificationis

eis ex hac quoq in futuro detur grãa æternæ felici-
tatis. quod vero ait: quia in te speravi, quasi caã ejus-
tæ petionis: quia cùm spem suam quis in Deo posue-
rit, ad exorandum Deum confidentior erit. dixe-
rat quoq superius: defecit spũs meus; nunc vero in
Deo sperare se dicit. in quo igribus usq confidentiæ
remedijs, spei nostræ saluberrimum adhibet do-
cumentum, ut discamus parum eẽ qd a nobis defi-
cimus, nisi nos transcendentes, in Deo proficiamus.
Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad ver. 10.
te levavi aiam meam. Quis ẽ qui pervenire
possit ad audiendam manè vocem misericordiæ, nisi am
bulaverit in via justitiæ! hinc propheta Dnum exorãs,
ait: viam justificaonum tuarum instrue me. et psal. 118.27.
illud: dirige me in semitam rectam ppr inimicos - psal. 26. 11.
meos. et, dirige in conspectu tuo viam meam. Scie- psal. 5. 9.
bat enim viam eẽ quæ recta videtur hnibus, cujus prov. 14.
novissima ad mortem ducunt. ideoq ait: notam-
fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te leva-
vi aiam meam. vide ordinem. primum ẽ ut a te
ipso deficias, nec super te caã jactantiæ rapiaris,
sed oibus inferiorem te sentias, et sic in te spum
superbiæ extinguas. Non te gris nobilitas extol
lat, nec erigat honor, nec inflet, prudentia.

Qui eñ confidit in homine, maledicto subjacet.
jerem. 17. deniq sequitur ut in Deo speres; ut derelictq,/juxta
psal. 26. prophetam:/ a patre et matre, assumaris a Domino,
et ejus præsidio guberneris inter fluctq mundanæ ten-
taonis. postremò ut aiam ipsam leves ad Deum,
et oi vanitte expulsa, in cœlestibq conqseris; ubi
deliciarũ Dei reficiaris dulcedine, et visionis ejus
perfruaris claritte. Non ti subrepat terrenarum
delectao cupiditum, n vanitum phantasmata mé
tem occupent, quæ cum aium in diosa traxerint,
tantam inducunt caliginem negligentiæ, et cæcitts
tenebras opponunt, ut cum appetere cœperit infima,
nullatenus erigatur ad summa. Si amore cœlestium
accensus fueris, et per istos ascenderis humilitts
gradus, poteris et tu dicere cum propheta: ad te,
psal. 24. 1. Domine, levavi aiam meam. beatus qui hoc pt
dicere. beatus planè quem iniquitas n onerat,
n ~~onerat~~ revocat delectao n inclinat voluptas, quem n gra-
vat cupiditas, n deprimit opulentia, n trahit am-
psal. 83. 6 bio, sicut scriptum est: beatus vir cujus ẽ auxi
lium abs te, ascensiones in corde suo disposuit.
ver. 11. Eripe me de inimicis meis, Domine, ad te con
fugi: doce me facere voluntatem tuam quia Deus
meus es tu. Qui in via ambulat, insidias

metuit, hostium timet incursus, prædonum impetus perhorrescit. ideo qui viam nosse salutis desiderat, ut etiam ab inimicis eripiatur exorat. Novit quia inter inimicos graditur in medio laqueorum, undique pericula imminent, undique ponuntur insidiæ, undique incauti præcipitantur. adversarius enim noster diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret. 1. petr. 5. 8. Occupat incautos, inermes sauciat, incautos exspoliat. alios necat, alios captivat, alios suffocat. 2. Cor. 11. aliquando transfigurat se in angelum lucis, et incautæ menti quædam agenda bona proponit: ut dum a proposito tentatus deciderit, et tentationum ventis velut arundo cœperit agitari; faciliusque ad delicti inducatur consensum. inserit inutiles cogitationes, vana adhibet desideria, virtutum figmenta depingit. Si quem vero invenerit fortiorem, in bono proposito perseverantem, eum acrius persequitur, et gravioribus admotis tentationum aculeis, extinguere conatur. habet quoque secum nequitiæ ministros, duces et satellites suos cum quibus adversus humanam fragilitatem congreditur; ut ea tanto facilius superetur, quanto non ab uno, sed a multis impugnatur. Contra hunc potentem adversarium ejusque plurimos apparatus nos instruebat paulus, cum diceret: non est nobis Ephes. 6. 12. Collectatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus

mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia
nequitiæ in Cœlestibus. Quis tot inimicorum Catervas
evadere, eorumque insidias investigare potest? non gravantur
carne, nullis occupantur curis, sed sunt ad nocendum
parati. quis hominum adversus eos dimicans illæsus
abire potest, nisi auxilio divinæ gratiæ vallatus fuerit,
et scuto bonæ voluntatis ejus coronatus? Etiamsi bonæ ope-
rationis studio floreat, si lumine polleat virtutum,
non poterit inimici rugientis superare nequitiam,
nec potestatis iniquæ reprimere vires, nisi illius fuerit
fretus præsidio, qui sic manet in nobis, ut etiam
pugnet pro nobis. Restat ergo ut in omnibus divinæ
gratiæ auxilium postulemus, et ad illud inexpugnabi-
le occurramus semper refugium, in quo nullius hos-
tis timeamus incursum. ad illud nempe refugium
confugerat qui dicebat: Eripe me de inimicis meis,
psal. 89.1. Domine, ad te confugi. Et alibi: domine, refugium
factus es nobis. Notandum verò quia non ait, pro-
tege me, sed eripe me, quasi dicat: jam me frau-
dum suarum laqueis implicant, jam deceptionum
astringunt nodis, jam retibus iniquitatum involvunt.
Quis autem ad eripiendum idoneus, nisi ille, cujus
psal. 123.7. cum propheta cantamus: anima nostra sicut passer

erepta ē de laqueo venantium: laqueus Contritꝰ
ē, et nos liberati sumus? Et ne quis sibi placens de
ereptione sua glorietur, adjunctum est: adjutoriū ibid. 8.
nostrum in nomine dni, qui fecit cœlum et terrā.
Ambulantes itaq in via hac in qua absconderunt la-
queos nobis, totis ad deum medullis cordis clame-
mus: eripe me de inimicis meis, Domine, ad te
confugi: doce me facere voluntatem tuā, quia Deꝰ
meꝰ es tu. justum ē ut Deo suo oīs homo serviat,
Creatura obediat Creatori, Dni sui mandata servꝰ
n transgrediatur. Contendat Xtiana aīa facere vo-
luntatem Dei sui, agnoscat Creatorem suū, audiat
vocem ejus, dirigat viam ejus, obediat pceptis
ejus. Oret ut doceatur, postulet ut dirigat, supplicet
ut confirmetur. hoc quippe sine auxilio divinæ in
spirationis assequi nemo pt, sed in oībꝰ divina nobis
ē exoranda clementia: ut infuso Cordibꝰ nostris Spū,
cujus unctio docet nos de oībus, discamꝰ quæ sit i johan. 2.
Voluntas Dei bona, beneplacens et perfecta. rom. 12.
Spūs tuus bonus deducet me in terram rectā. Ver. 12
propṛ nn tuum, Domine, vivificabis me in æqui-
tate tua. Qui a spū suo deficit, a spū Dei
deducitur. dixerat aūt superius, suum spum

defecisse. Constat itaq; quia ad malum eu suus
spus deduxerat. Et fortasse deduxerat eum in
regione longinquam, in qua substaam sua dissipas-
Luc. 15. set, in qua fames eet ubi De, in qua uni Civium,
Johan. 14. videlicet diabolo, qui princeps e mundi hujus nuncu-
patus, adhaerens, ad porcos mitteretur pascendos:
ubi porcoru cibis ventrem suu cuperet implere, id e
malignorum spirituu suggestionibus carni suae sa-
tisfacere, jam vo malo spu deficiente, a Dei bono
assumtus, in terram rectam speret introduci: quae
tribulos n germinet et spinas, nec deserta sit, v invia,
v inaquosa; sed centenis exuberet fructibus, et deli-
rom. 8.15. cijs abundet aeternis. qui en spu Dei aguntur,
hi, juxta apli vocem, filij Dei st. Si am filij,
et heredes: et si heredes, hereditatem possidentes.
quae e am hereditas, nisi terra viventium? hinc
psal. 36.11. namq propheta ait: mansueti hereditabut terram,
et delectabuntur in multitudine pacis. hinc rursus
ibid: v. 22. ait: benedicentes ei, hereditabunt terra. Et ne quis
crederet terram illam quae transitura e, bedicentib
et mansuetis hereditatem promitti, subjunxit atq ait:
justi am hereditabunt terra, et inhabitabunt inse-
ibid. v. 29. culum seculi super eam. et: novit Dnus dies

jmmaculatorum, et hereditas eorum in æternum erit. Ibid. v. 18.
Si ergo hereditas filiorum est, et illi sunt filij Dei,
qui aguntur Spiritu Dei, cum hereditas terra viventium
sit; qui Spiritu Dei illuminentur, in rectam terram
deducentur. Ad quam quicunque deducitur, in mul-
titudine pacis delectatur. hanc pacis multitudinem
Dominus per prophetam pollicetur, dicens: dabo
illis solaum verum, pacem super pacem. super Isai. 57. v. 1
pacem enim quam dilectis suis in hac vita tribuit, 19. sec. Septu
in æterna felicitate aliam divina miseratio dabit;
ut jam caro non repugnet spiritui, nec aliqua ullius
tentationis subrepat occasio, omnibus jam compositis
ut reformata in melius humana natura, nemo
jam cadere, nemo possit peccare. hæc est pax Christi,
quam apostolis ipse promisit, dicens: pacem relinquo Johan. 14
vobis, pacem meam do vobis. in quo notandum, 17.
quia cum bis eis suam pacem promisit, in
telligamus sanctos Dei quamdam in hac vita
pacem habere, sed veram perfectamque pacem ibi solum-
modo inventuros, ubi eos jam nulla vana movebit
cogitatio, nulla turbabit illusio, cum eripuerit Deus
animas eorum de morte, oculos eorum a lacrymis,
pedes eorum a lapsu. hanc pacem Christus solus

habuit, quia solus inter mortuos liber, peccati aculeum in corde non sensit. Nos verò quamdiu corruptibili carne premimur, et curis innectimur nodis, integræ illius perfectæque pacis ignari vanè conturbamur, irrepentibus nobis terrenarum illecebris cupiditatum, et cogitationibus vanis, quæ frequenter quasi facto agmine ex improviso erumpentes, mentem confundunt, atque aliò quàm proposuerimus, animum trahunt. Non enim in potestate nostra est cor nostrum: non ad Deum secundum voluntatem nostram erigitur: deducitur ad ima, trahitur ad devia. Si ergo in terram rectam cupimus ingredi, a spiritu Dei bono optemus deduci: propter nomen tuum, Domine vivificabis me in æquitate tua. Non vivit justitiæ, nisi qui moritur iniquitati. Sicut autem quod seminavimus non vivificatur, nisi moriatur prius: sic qui mundo et concupiscentiis ejus non moritur, in fructu bonorum operum non multiplicatur.

Col. 3. Superest ergo ut mortificemus membra nostra quæ sunt super terram, quatenus vivificet nos auctor vitæ. Ad hoc enim ipse mortuus est, et resurrexit,

1. petr. 2. ut nos peccatis mortui, justitiæ vivamus. hinc propheta dicit: vivificabit nos post duos dies, et in

Osee. 6. 3.

die ~~tertia~~ tertia suscitabit nos. jlla nempe resur-
rectio, nostra vita fuit, per quam a morte aiae
liberati sumus, atque vitae restituti perpetuae. Si enim 1. thessal. 4. 13.
credimus quod jesus mortuus est et resurrexit, ita
et Deus eos qui dormierunt per jesum, adducet cum
eo. vides quia qui Xto commoritur, cum eo convi-
vificatur, sicut testatur aplus, dicens: Si enim com- rom. 6. 5.
plantati facti sumus similitudini mortis ejus, si-
mul et resurrectionis erimus. plus est enim vivifi-
cari in aequitate, quam vivificari aequitate. deniq
qui in aequitate vivificatur, in ipsam aequitatem in-
troducitur, ut nihil iniquum sapiat nihil impium agat.
potest enim per aequitatem ipse Xtus intelligi, in quo
vivificatur qui mundo moritur. deniq carne suo
et sanguine pascimur et vivificamur, alimur et
saginamur. Nec otiose additur: propter nomen tuum.
ad oe enim bonum quod agimus, non nostram, sed do-
mini gloriam quaerimus. jn eo namque opus bonum
Deo acceptum efficitur, si ex virtute operis non
servi, sed Domini nomen glorificetur.

Educes de tribulatione aiam meam: et in mi- ver 13.
sericordia tua disperdes inimicos meos.
jnter multiplices humanae aiae tribulationes

et innrabiles afflictionum molestias, nulla ē ior
afflictio, quam conscientia delictorū. Cum ēn
exterius patitur homo, ad Deum confugit ad-
virum fortitudinis recurrit. Singulare namq
et saluberrimū ē consolaōnis remediū, tribulao
nes exterius patienti: ut si eum contristat orbitas,
si angit paupertas, si venit infirmitas, recedat ab-
eo qui foris ē strepitu, et ingressus in interiora
mentis penetralia, ibi Deum invocet, ubi nemo vi
det. restat quoq ut ostium cordis contra illatas
claudat molestias; ut saevientiū exterius n sen-
tiat impetus, sed in spe cælestiū promissorū exul-
tans postponat damna, molestias negligat, secu-
li blandimenta contemnat, humiliet se in con-
fessione peccati; magnificet et laudet Deum
corripientem et consolantem. Quod si malæ con-
scientiæ tribulaōne perferens, in arcano cordis
Deum n invenit, quoniam forte recessit ab hos-
piō cordis pro abundantia iniquitatis, quid fac-
turus ē homo? ubi consolaōnem inveniet? ubi
requiem perquiret? Grandis tribulaō, ubi
nullus evadendi aditus, ubi nulla libertatis spes,

ubi nulla ereptionis fiducia. Si ad exteriora recurrit, si in transitorijs consolaonem quaesierit, ibi cui afflictio urgebit solicitudinu stimulabit calamitas, miseriarum turba vallabit. quae enim in talibus consolaō! quale in divitijs gaudiū! numquid nobiscum permansura st! nonne illae Luc. 8. st spinae, quae semen vbi suffocant? quae sicut aquisitae laetificant, sic enim amissae contristat. Superest itaq ut in tribulaone positg peccator ad eum recurrat in quo solo vera e consolao, et per istius vitae noctes in lectulo cordis conquaerat. quem si primò n invenit, magis ad Cant 3. quaerendum animetur, surgat ad amorē caelestium Civitatem circumeat exultaone universae terrae fundatam, interroget vigiles qui custodiunt Ecclesiam, nudetur pallio secularis ornatg, et Caritatis sagittâ interius vulneretur. nec prius a quaerendo desistat, quàm maerentium Consolatorem inveniat. inventum autem summopere teneat, donec redemtus ope adjutricis grae, a Conscientiae eripiatur tribulaone. Si enim naufragus cupiens vitâ in undis servare semel adeptam tabulam nante demittet,

quam fractus labore saevientium procellarum deficiat,
a vehiculi praesidio adjutus, optatum littus attingat:
quis in hujus maris magni et spaciosi naufragio
Dei non amplectatur sapientiam, cujus gubernetur
praesidio, regimine deducatur? de ipsa namque scrip-
prov. 3.18. tum est: lignum vitae est his qui apprehenderint eam:
et qui tenuerit eam, beatus. quae est autem Dei
sapientia, nisi Xtus? secundum quod aplus ait:
Xtum Dei virtutem, et Dei sapientiam. teneamus
1. Cor. 1. 25. ergo lignum salutis in pelago procellosae tempes-
tatis, per quod possimus et a periculo horrendae
mortis eripi, et de tribulatione diabolicarum tentatio
num educi. dat nobis magnam ereptionis nostrae
fiduciam quod subditur: Et in misericordia tua
disperdes inimicos meos. qui sunt inimici humani
generis, et Xtianae animae impugnatores, superiori sa-
tis expositione declaratum est. quos tunc clementia
Divina disperdit, cum eis vires nocendi adimit;
cum adversus jacula tentationis diabolicae scutum
opponit, suae protectionis. quasi enim confusi abs-
cedunt, cum se ad praevalendum impotentes agnoscunt.
Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quo
ver. 14. niam ego servus tuus sum. justum est ut bonus
servus a bono dno adjuvetur, contra hostiles

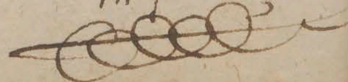
muniatur in Cursus, a periculo liberetur. sed qd
e quod se n nat servum, cum servus n maneat
in domo in aeternum! hinc ipsa veritas discipulis
ait: jam n dicam vos servos, quia servus nescit johan. 15. 15.
quid faciat Dnus ejus: Et apstus: n accepistis, rom. 8. 15.
inquit, spum servitutis iterum in timore, sed ac-
cepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo cla-
mamus, Abba pater. Sed sciendum, quoniam
sicut st duo timores, ita etiam st duae servitutes.
Est enim timor poenam hns, quem perfecta Ca- 1. joh. 4.
ritas foras mittit. e et timor dni sanctus per- psal. 18.
manens in seculum seculi; de quo etiam scriptum e: psal. 110. 10.
initium sapientiae timor Domini: Et iterum:
timentibus Deum nil deest. ille igitur timor q psal. 33. 10
a Caritate excluditur, ad servum n manentem
in domo pertinere videtur. timor vero sanctus illi
Convenire noscitur, Cui voce dominica dicitur:
Euge serve bone et fidelis, quia super pauca math. 25. 21
fuisti fidelis, super multa te Constituam, intra
in gaudium Domini tui. Quod vero ait: per
des oes qui tribulant aiam meam, ad illas 1. cor. 15.

beatæ vitæ felicitatem referendum est, in qua nullum habebimus adversarium, nullum metuemus inimicum, cum absorbebitur mors in victoria, cum illa novissima inimica destruetur mors, cum immutati fuerimus, et æquales Angelis effecti. modo enim nihil quietis atque securitatis invenire possumus, dum adhuc in nobis ipsis ingemiscimus gravati, adoptionem expectantes, redemtionem corporis nostri. Cum autem mortale hoc

2. cor. 5.
2. cor. 15. induerit immortalitatem, tunc nulla erit diabolicæ fraudis impugnatio, nullum hæreticæ pravitatis dogma, nulla infidelis populi impietas, omnibus ita pacatis et compositis, ut in tabernaculis justorum sola audiatur vox exultationis et salutis. ibi

psal. 117.
galat. 4. sancti sine laudabunt Deum et in lumine claritatis ejus exultabunt cives effecti illius civitatis, quæ libera est et æterna in cœlis. quam non obscurant tenebræ, non obumbrat nox, non consumit vetustas, non in ea rutilat lumen solis, aut lunæ splendor, aut stellarum jubar, non ibi lucerna quæritur, non lampas accenditur, non lychnus aptatur. claritas quippe divina eam illuminat, sol clarificat justitiæ, lux vera illustrat, lux,

in quam

jnquam, inaccessibilis, quæ n̄ clauditur loco, n̄ finitur tr̄e, n̄ obumbratur tenebris, n̄ varia-tur nocte. Hoc immenso et indeficiente et lucidissimo lumine illustrata jerusalem sā-cta, quæ ē mater nostra, filios abdicat tenebrarum, cives recipit pacificos; filios videlicet lucis et Dei, filios adoptionis, consortes supernæ hereditatis. nullus jn eam ingreditur impius, nullus habitat iniquus, nullus jntrat immundus. Muri ejus ex apoc. 21.
lapidibus construuntur vivis, portæ ejus ex optimis adornantur margaritis, plateæ ejus ex auro purissimo sternuntur, et can-ticum lætitiæ sine fine in ea cantatur. jbi ē lux sine defectu, gaudiū sine gemitu, desideriū sine poena, amor sine tristitia, satietas sine fastidio, sospitas sine vitjo, vita sine morte, salus sine languore. jbi dan. 3.
sancti et humiles corde, ibi spūs et aīæ justorum, ibi cuncti coelestis patriæ cives et beatorū spirituū ordines regē in de-core suo videntes, et in gloria virtutis

ejus exultantes. perfecta viget in omnib9
caritas, una oium lætitia, una jucunditas.

O Bone jesu, vbum patris, splendor
paternæ gloriæ, in quem desiderant An-
geli prospicere, doce me facere voluntte
tuam, ut a spu tuo bono deductus, ad
beatam illam perveniam civittem, ubi
ē dies æṛnus, et unu oīa spūs: ubi ē
certa securitas, et secura æternitas;
et æterna tranquillitas, et tranquilla
felicitas; et felix suavitas, et sua-
vis jucunditas: ubi tu Deg:
cum patre et spū sancto
vivis et regnas per
infinita secu
lorum se
cula.

Amen.

Tellus ac æthra jubilant
In magni cœna principis,
quæ protoplasti pectora
Vitæ purgavit ferculo.

Hac nocte factor omnium,
potenti sat mysterio,
Carnem suam cum sanguine
In escam transfert animæ.

A celsis surgens dapibus,
præbens formam mortalibus,
humilitatis gratia
petri petens vestigia.

pallet servus obsequio
Cum Angelorum dominum
ferendo lympham linteo
cernit cœno procumbere.

Permitte, Sion, ablui,
Acta figurant mystica,

dum summus jma bajulat,
cinisq; servit cineri.
Sævâ tortoris accubat,
verbiq; favos aggerat,
quos inter, hostem denotat,
Necis qui dolos ruminat.
Trux lupe Juda pessime,
fers agno miti basia,
dans membra loris regia,
quæ sorde tergunt secula,
Nexi solvuntur hodie
Carnis ac cordis carcere;
unguem sacratur Chrismatis
spes inde crescit miseris.
Victori mortis inclytam
pangamus laudis gloriam
cum patre sancto spiritu
Qui nos redemit obitu.